

Aan de Staatscommissie parlementair stelsel
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

[met correcties]

21 december 2017

Betreft: Advies op grond van mijn wetenschappelijk werk sinds 1982 in de staathuishoudkunde ("political economy") en de "Public Choice" in relatie tot democratie
CC: Voorzitters van de Eerste en Tweede Kamer

Geachte voorzitter Remkes en andere leden van de Staatscommissie,

Ik richt mij tot u als econometrist (Groningen 1982) en leraar wiskunde (Leiden 2008) die veel wetenschappelijk onderzoek heeft gedaan aan staathuishoudkunde ("Political Economy") in relatie tot democratie, ook vanuit het gezichtspunt van de Public Choice.¹

Ik dank u zeer voor uw probleemverkenning² en duiding van zes thema's,³ waarmee u al enig overzicht omtrent uw taak (-opvatting) heeft geschapen.

In de bijlage "*Advies aan de Staatscommissie parlementair stelsel (Commissie Remkes)*" vertaal ik resultaten uit mijn werk naar uw taak en formuleer ik advies voor u.

Dit nader advies is wenselijk omdat mijn resultaten blijkbaar weinig tot niet bekend zijn, zelfs ook binnen de politicologie ("Political Science"). Voor oude resultaten kan deze onbekendheid duiden op een kloof in de wetenschap. Voor de nieuwe resultaten geldt dat zij dateren uit het laatste jaar 2017, waar ik keek naar de diepere oorzaken voor de Brexit,⁴ maar blijkbaar ook met bijvangst voor u.

Ik verzoek u Jan Tinbergen (1903-1994) in gedachten te houden, alsmede diens werk over de "optimal social order", en u af te vragen wat een econometrist voor u kan betekenen. Tinbergen hield stug vast aan de betekenis van wetenschap zowel in de jaren '30 als tijdens de koude oorlog. Ook nu wil ik uw aandacht vragen voor de rol van de wetenschap.

Ik verzoek u van deze *brief met bijlage* kopie te doen aan uw begeleidingscommissie bij de Tweede Kamer. Ikzelf zal kopie doen aan de voorzitters van de twee Kamers omdat dit geheel een overzicht geeft van mijn resultaten en het dan ook zelfstandig relevant is.

PM 1. Voor mijn wetenschappelijk werk gebruik ik sinds 2004 de naam Colignatus.

PM 2. Deze brief en bijlage neem ik op mijn website op.

Hoogachtend,

Thomas Cool / Thomas Colignatus
Econometrist (Groningen 1982) en leraar wiskunde (Leiden 2008)
Ooit medewerker Centraal Planbureau 1982-1991
Scheveningen, <http://thomascool.eu>
<http://econpapers.repec.org/RAS/pco170.htm>

Bijlage:

---

¹ https://en.wikipedia.org/wiki/Public_choice (wikipedia is een portaal en geen bron)

²

<https://www.staatscommissieparlementairstelsel.nl/documenten/publicaties/2017/10/18/probleemverkenning-staatscommissie-parlementair-stelsel>

³ <https://www.staatscommissieparlementairstelsel.nl/opdracht-en-aanpak/zes-themas-van-de-probleemverkenning>

⁴ <https://boycottholland.wordpress.com/2017/12/01/dealing-with-denial-cause-and-cure-of-brexit/>

Advies aan de Staatscommissie parlementair stelsel (Commissie Remkes)

Thomas Colignatus⁵
21 december 2017

1.	Inleiding.....	3
2.	Macht van de nationale overheid / Domeinverkleining / Europa	7
2.1.	Trias Politica en Economisch Hof, in relatie tot de euro.....	7
2.2.	Nationale investeringsbanken	9
2.3.	Relatie tot Europa en Eurozone	10
2.4.	PM. Europees democratisch deficit.....	11
2.5.	PM. Grondwet en Europese verdragen, Constitutioneel Hof	12
2.6.	PM. Constitutioneel Hof – vervolg	12
3.	Thema Kabinetsformatie.....	13
4.	Thema Tweekamerstelsel.....	16
5.	Thema Politieke Partijen	17
5.1.	Aantal partijen.....	17
5.2.	PM. “No taxation without representation”	18
5.3.	PM. Politieke partijen en immigratie	19
5.4.	PM. PVV	20
5.5.	PM. SP.....	21
5.6.	PM. D66.....	21
5.7.	PM. PvdA.....	22
5.8.	PM. LibDem	22
5.9.	PM. De Groenen.....	23
5.10.	PM. FvD	23
5.11.	PM. Piratenpartij en micro-targetting en basisinkomen	25
5.12.	PM. GroenLinks	26
5.13.	PM. DENK.....	27
5.14.	Sociaal Liberaal Forum (SLF).....	28
5.15.	PM. Functieverlies politieke partijen	30
6.	Thema Vertegenwoordiging.....	30
6.1.	Districtenstelsel (DR) versus gelijke of evenredige vertegenwoordiging (EPR)	30
6.2.	Largest Remainders (LR)	32
6.3.	Kiesdrempel en Representative Largest Remainders (RLR).....	33
6.4.	Lege zetels of een gekwalificeerde meerderheid	33
6.5.	Gebruik van de Lorenz curve	34
6.6.	PM. Drempelverlaging anders dan via kiesdrempel.....	34
6.7.	PM. Vaker verkiezingen.....	34
6.8.	PM. De kweekvijver van de Kamer: de gemeenteraad	36
6.9.	PM. Representativiteit in termen van herkenbaarheid	37
7.	Thema Bescherming van de Democratie / Weerbare democratie	39
7.1.	Beter begrip van de Stelling van Arrow	39
7.2.	Referenda en Ostrogorski-paradox	40
7.3.	Vaker parlementaire enquêtes	41
7.4.	Het Recht van de Mens op werk	44
7.5.	De burgemeester.....	45
7.6.	Samenstelling van de Staatscommissie parlementair stelsel	45

⁵ Colignatus is de wetenschappelijke naam van Thomas Cool, econometrist (Groningen 1982) en leraar wiskunde (Leiden 2008), <http://thomascool.eu>

7.7.	Algemeen belang van “evidence based” beleid: Planbureaus en adviesraden.....	47
7.8.	Staatscourant.....	48
7.9.	Wetenschapsagenda.....	50
7.10.	Onderwijs in levensovertuiging en geloof	52
7.11.	PM. Staatshoofd	54
7.12.	Passim	55

1. Inleiding

Ik richt mij tot de commissie als econometrist (Groningen 1982) en leraar wiskunde (Leiden 2008) die veel wetenschappelijk onderzoek heeft gedaan aan staathuishoudkunde (“Political Economy”) in relatie tot democratie, ook vanuit het gezichtspunt van de Public Choice.⁶

Gangbaar ziet menigeen een kloof tussen politiek en burger. In mijn analyse ligt de zaak ietwat anders, en gaat het vooral om de spanning tussen de Trias Politica en de wetenschap. Dit advies heeft de overkoepelende aanpak:

- (a) “Evidence based” versterking van het stelsel van de *representatieve democratie* met *gelijke of evenredige vertegenwoordiging*.⁷
- (b) Betere integratie van enerzijds het proces van politieke besluitvorming omtrent de **doelen** en anderzijds de rol van de wetenschap als onafhankelijke kracht omtrent de **informatie**.
  - (i) Wanneer advies omtrent de informatie aansluit bij de doelen, dan is er *pais en vree*.
  - (ii) Wanneer er hiertussen licht zit, dan kan een wetenschappelijk adviseur werken met het model dat de politiek zelf moet bepalen wat men met de informatie wil doen.
  - (iii) Het gaat echter wringen wanneer de politiek ook een *werkelijke* wetenschappelijke inbreng wenst. Wanneer de politiek de doelen aanwijst, dient men toch ook te begrijpen waar het om gaat. Het is dan ook niet de bedoeling dat politici de informatie manipuleren, en aan kiezers verkeerd voorstellen. Wanneer de Regering verkeerde informatie aan de Tweede Kamer geeft, dan kan de Kamer overwegen dit *niet te accepteren*. Maar ook de wetenschap kan het *niet accepteren* wanneer politici praatjes verkopen, en het volk misleiden waar de wetenschap juist voor goede kennis zorgt. Eventueel kan men stellen dat een wetenschapper de Tweede Kamer kan informeren hoe de situatie werkelijk ligt, maar wanneer de Tweede Kamer daar geen respect voor toont, dan dwingt men de wetenschapper welbeschouwd tot een politieke rol om wel dat respect te krijgen.
- (i) – (iii) Logisch ontkomt men niet aan het erkennen dat wetenschap ook een “macht” is, die zelfstandig kan corrigeren wanneer de informatie niet juist is. De wetenschap heeft zorgplicht zoals een bank geen financieel product moet verkopen wanneer de klant het niet begrijpt. Zie ook subsectie 7.3 voor het spoor van vernieling dat ontstaat bij gebrek aan respect voor wetenschap. Dit leidt tot mijn advies tot *uitbreiding van de Trias Politica met een Economisch Hof*, en vervolgens ook tot de waarneming dat dit *empirisch noodzakelijk* is, met werkloosheid als toetssteen, omdat dit cruciaal aangrijpt op de bestaansvoorwaarden van de burger. In de Probleemstelling p9 noemt de commissie de vormgeving van de Trias Politica “van essentieel belang”, maar het is een dwaling om de [Trias Politica] centraal te stellen, want het is juist noodzakelijk deze uit te breiden.
- (c) Het voorgaande neemt de meeste maatschappelijke frustratie weg. Immers, gewone burgers hebben last van contraproductief beleid, en wetenschappers raken gefrustreerd wanneer hun studie op deze problemen en het aandragen van informatie door de politici worden genegeerd omdat die vooral met elkaar bezig zijn. Waar velen een kloof met de burger zien, is mijn diagnose dat er een fundamenteel probleem in de Trias Politica bestaat ten aanzien van de rol van wetenschap.
- (d) Resterende maatschappelijke frustratie zal moeten worden weggenomen door (i) meer democratie in niet-parlementaire instituten,⁸ (ii) betere communicatie tussen burgers en hun parlementaire vertegenwoordigers, (iii) beter onderwijs over democratie.

⁶ https://en.wikipedia.org/wiki/Public_choice (wikipedia is een portaal en geen bron)

⁷ Instructief en belangrijk vond ik Andeweg & Thomassen (2005), <https://research.utwente.nl/en/publications/modes-of-political-representation-toward-a-new-typology>

Ik verzoek u Jan Tinbergen (1903-1994) in gedachten te houden, alsmede diens werk over de "optimal social order", en u af te vragen wat een econometrist voor u kan betekenen. Tinbergen hield stug vast aan de betekenis van wetenschap zowel in de jaren '30 als tijdens de koude oorlog. Ook nu wil ik uw aandacht vragen voor de rol van de wetenschap.

Het begrip "wetenschap" is overigens geen eenheidskoek. Wat wetenschap is laat zich bepalen door de methodologie⁹ en de waarheidsgetrouwe attitude van de onderzoeker.¹⁰ Universitaire benoemingen vormen maar een beperkt criterium: iemand van het ene vakgebied is weer leek op alle andere.¹¹ (Econometrie is geen specialisatie maar juist een generalisatie, met aandacht voor economie, wiskunde en statistiek.) De academische wetenschap richt zich vooral op de tijdschriften. Hier valt nog een wereld te winnen aan *open access* (zie onder). Andere wetenschappers doen aan beleidsonderzoek en staan dan in direct contact met de samenleving, met andere dan puur academische normen (bijv. de beschikbare tijd voor beleidsmaatregelen). Er is hier geen sprake van een nieuwe theologie¹² want wetenschap vormt juist de democratisering van het omgaan met kennis.

Dit advies vertaalt resultaten uit mijn werk naar de taak van de commissie,¹³ en formuleert dan advies. Ik gebruik de Thema's die door de commissie genoemd worden. Ik begin hieronder met de voor mij gemakkelijker thema's en eindig met de zwaardere / omvangrijkere. Mijn indruk is dat de lezer veel zal moeten studeren en ik probeer dit zo gemakkelijk mogelijk te maken.

Deze vertaling lijkt wenselijk omdat mijn resultaten blijkbaar weinig tot niet bekend zijn, zelfs ook binnen de politicologie ("Political Science"). In uw probleemverkenning wordt mijn werk bijv. niet genoemd, maar wel die van V-Dem die toch dwalingen bevatten (zie voetnoot 25).

1. Voor oude resultaten kan deze onbekendheid duiden op een kloof in de wetenschap. Wellicht is het overbruggen van kloven ook weer wetenschap zelve en niet de taak van de commissie, maar toch dient de commissie een pragmatisch antwoord te vinden en niet zomaar achter politicologen aan te lopen. Langer bestaand werk is met name:
  - (a) "**Definition & Reality in the General Theory of Political Economy**" (DRGTPE) met empirische vaststelling van de noodzaak tot uitbreiding van de Trias Politica met een Economisch Hof,^{14 15} (en zie ook de relatie tot de methodologie van A.D. de Groot¹⁶) en
  - (b) "**Voting Theory for Democracy**" (VTFD) met een deconstructie van het theorema van Arrow en ontwikkeling van de *Borda Fixed Point* (BordaFP) verkiezingsmethode.¹⁷
2. Voor de nieuwe resultaten geldt dat zij dateren uit het laatste jaar, waarin ik keek naar de diepere oorzaken voor Brexit. Het gaat dan om het artikel "**One woman, one vote. Though not in the USA, UK and France**" (1W1V)¹⁸ en de onderliggende nieuw

---

⁸ Een voorbeeld: De afschaf van de omroepbijdragen omdat dit belastingtechnisch goedkoper uitkon, is maatschappelijk dubieus, omdat omroepverenigingen juist kunnen bijdragen tot het maatschappelijk weefsel. De overheid zou het maatschappelijk weefsel beter kunnen faciliteren dan de taken / producten overnemen omdat de staat het beter kan. Bij onderwijs en zorg heeft men wel aan regulering gedacht, en bij de omroepen plotseling niet ?

⁹ <https://boycottholland.wordpress.com/2015/11/24/a-general-theory-of-knowledge/>

¹⁰ <https://boycottholland.wordpress.com/2015/11/26/allea-defines-research-integrity-too-narrow/>

¹¹ Men dient een scherp onderscheid te maken tussen het aangeven van een competentie (vooropleiding, ervaring) en het "ad hominem". Dit onderhavige advies is wetenschappelijk en aan politici wordt gevraagd het niet te lezen zoals zij gewend zijn het "ad hominem" te gebruiken.

¹² <https://boycottholland.wordpress.com/2012/03/07/high-priests-of-high-treason/>

¹³ <https://www.staatscommissieparlementairstelsel.nl/opdracht-en-aanpak/wat-doet-de-staatscommissie>

¹⁴ <http://thomascool.eu/Papers/Drgtpe/Index.html>

¹⁵ <http://www.res.org.uk/view/art7Oct14Features.html>

¹⁶ <https://boycottholland.wordpress.com/2015/11/24/a-general-theory-of-knowledge/>

¹⁷ <https://zenodo.org/record/291985>

¹⁸ Colignatus (2017d), <https://mpira.uni-muenchen.de/82513/>

ontwikkelde maatstaf voor vaststelling van evenredigheid (CVSC),¹⁹ alsmede enkele condities voor Lorenz curve en Gini coefficient (TCLG).^{20 21 22} Mijn advies is dat de UK overgaat tot evenredige vertegenwoordiging en daarna wederom naar de vraag van Brexit of Bregret kijkt. Veel Britten beschouwen Brexit als een succes van hun systeem maar het lijkt eerder te duiden op het falen daarvan - hetgeen echter pas zeker kan blijken met evenredige vertegenwoordiging: een Baron von Münchhausen probleem.²³

Voor de goede orde: Binnen het raamwerk van 1W1V wordt een definitie van “democratie” te complex geacht. Uw Probleemverkenning p9 stelt:

“De kern van de democratie is de mogelijkheid van een vreedzame wisseling van de macht.”

U bent hier abuis. Stel dat partij A regeert en er verkiezingen zijn, en de meerderheid verschuift naar partij B, en dat de regering dan wordt overgenomen door partij C. Volgens u zou dit democratie zijn, maar het kan ook een dictator zijn die een nog strengere bewind gaat voeren. Ik neem aan dat u dit niet zo zal bedoelen, maar toch. Uw formulering is zeer beïnvloed door het Angelsaksische-Viking denken over het districtenstelsel en de “*accountability*”, dat door 1W1V juist gedeconstrueerd wordt als pre-wetenschappelijk.

Bij genoemde overkoepelende aanpak is gebleken dat D66 met de kroonjuwelen van districtenstelsel, referenda en direct gekozen premier en burgemeester zich niet baseerde op wetenschappelijk onderzoek maar keek naar de USA, een inferieure democratie. Politicologen stellen zich gangbaar op het standpunt dat er geen rangorde tussen “varianten van democratie” valt te bepalen, maar zij zien dan belangrijke aspecten over het hoofd.

- (1) Dat D66 hier onwetenschappelijk bezig was, was mij reeds eerder bekend,²⁴
- (2) maar mij werd pas in 2017 duidelijk dat de situatie in de USA, UK en Frankrijk structureel nadelig wordt beïnvloed door ondeugdelijk advies van de “*political science on electoral systems*”. De juiste conclusie is dat *deze laatste tak van politicologie* nog geen wetenschap is gebleken. Men gebruikt begrippen uit de omgangstaal, zoals “verkiezingen” en “stemmen”, en doet zo alsof zaken vergelijkbaar zijn die dat niet zijn.²⁵ In de omgangstaal kan men bijv. ook over ziekte spreken en dan het wezenlijke

---

¹⁹ Zie voetnoot 137.

²⁰ <https://mpira.ub.uni-muenchen.de/80297/>

²¹ <https://boycottholland.wordpress.com/2017/06/22/proportional-representation-lorenz-diagram-and-gini-measure/>

²² <https://boycottholland.wordpress.com/2017/07/19/lorenz-en-gini-for-the-french-elections-of-2017/>

²³ <https://boycottholland.wordpress.com/2017/12/01/dealing-with-denial-cause-and-cure-of-brexit/>

²⁴ Eerder dan 2012, maar een bundeling is Thomas Cool (2012), “Laat D66 zich opheffen” (het advies tot opheffen van een partij is een politieke mening, doch hier wel gebaseerd op wetenschap), <http://thomascool.eu/SvHG/LDZO/Index.html>

²⁵ Een kernvoorbeeld is het project “Varieties of Democracy”, <https://www.v-dem.net>. Zoals ik aan enkele betrokkenen schreef: “I found Dahl & Lindblom rather confused on democracy and polyarchy. Obviously, countries like USA, UK and France are democracies in historical perspective, and in this respect the notion of democracy becomes a soup. Dahl reasoned that it was better to start analysis anew with a new term [polyarchy]. V-dem follows this by having varieties of democracy and one major index for polyarchy. However, [it] is better to take the bull by the horns, and recognise stages in democracy, with varieties in polyarchy. A presidential system is only proto-democratic. Thus, you are advised to turn the polyarchy index into a democracy index. (A benefit is that the media will recognise your work as well.)” (Typfouten gecorrigeerd)

Hun polyarchy index geeft USA, UK en Frankrijk bijna een score van 1:

https://www.v-dem.net/media/filer_public/d2/32/d232519b-dcd6-477a-8d73-8f30a5d2bea9/v-dem_working_paper_2016_25_edited.pdf Echter, mijn analyse 1W1V (voetnoot 18) laat zien dat USA, UK en Frankrijk ongeveer de helft van hun stemmen weggooien om kunstmatige meerderheden te scheppen. Dit is in strijd met artikel 21 van de rechten van de mens.

onderscheid tussen virus of bacterie negeren, maar wie dieper wil gaan moet wel nader onderscheid gaan maken.

- (3) Mogelijk was mijn oordeel t.a.v. D66 te hard, want keek D66 wel degelijk naar vermeende uitkomsten waarvan gedacht werd dat het wetenschappelijk onderzoek was. Toch meen ik dat wetenschappers bij D66 (en ook wiskundige Alexander Rinnooy Kan) zelfstandig in staat geweest hadden moeten zijn om de kritiek op de kroonjuwelen te begrijpen en dan zelf te ontdekken welke misstand er bestaat ten aanzien van de “political science on electoral systems”.
- (4) Een **advies** is dat de Staatscommissie parlementair stelsel aan de Tweede Kamer adviseert om een parlementaire enquête in te stellen naar de misstand omtrent “political science on electoral systems” en de stelselmatige volksmisleiding door D66 sinds 1966.

Resteert de conclusie dat het gepast is mijn resultaten aan de Staatscommissie parlementair stelsel voor te leggen.

- (i) Gezien de voorgenoemde waarneming t.a.v. “political science on electoral systems” luidt het **advies** aan uw commissie om niet slechts advies van politicologen in te winnen, maar mijn resultaten te laten toetsen door daadwerkelijk empirische wetenschappers (die zich dan wel moeten inwerken t.a.v. de theorie omtrent democratie). Ik denk aan de statisticus Andrew Gelman die reeds beperkt onderzoek aan verkiezingen deed (en kritiek uitte op het “electoral integrity” project),^{26 27 28} in Leiden statisticus Richard Gill (emeritus), mijn collegae econometrie, zoals Edward Leamer,²⁹ of wellicht ingenieurs uit Delft (met meer dan alleen wiskunde).
- (ii) Deze huidige vertaling van mijn resultaten naar de taak van de commissie is aan beperkingen onderhevig. Lezing van mijn onderliggende boeken en artikelen blijft relevant, alsmede een zelfstandige poging door de commissie om daar inzichten te vinden die men relevant acht. Dit nieuw uitgeschreven advies zelve is slechts een handreiking. Mijn artikelen zijn subtiel en kunnen redeneringen bevatten die de commissie relevant acht, terwijl deze handreiking noodzakelijkerwijs hoofdlijnen geeft en mogelijk minder subtiel kan lijken. (Mijn kritiek op de “political science on electoral systems” kan apodictisch lijken, maar ik ben ook blij dat tenminste iemand naar die stelsels heeft gekeken, want het had ook een geheel onontgonnen terrein kunnen zijn. De astrologie heeft in ieder geval de 12 maanden al goed.)
- (iii) Mijn werk lijdt aan het euvel van economie: “alles hangt met alles samen”. Mij is vaak gebleken dat wat eerst een bijzaak leek toch eigenlijk een hoofdzaak was. Wie het kleine niet eert is het grote niet waerd. Derhalve zal ik hieronder ook enkele PM-posten opnemen, van zaken die ik niet diepgaand onderzocht heb, waar waarover met gezond verstand en logica iets valt te zeggen, en die zo toch helpen tot een bredere visie t.a.v. democratie en parlementair stelsel te komen.

Penultimate but not least: De samenstelling van uw commissie lijkt mij een bijzondere. Terwijl uw commissie is ingesteld om de democratie te verbeteren, is mijn voorstel dat we ook rekening houden met de mogelijkheid dat uw commissie juist een gevaar voor de democratie is. Ik bespreek dit punt in de subsecties 7.6 en 7.7.

Last but not least: 1W1V (voetnoot 18) richt zich op wetenschap, maar een subsidiair resultaat is (ik zou het niet het hoofdresultaat noemen) dat het vaststelt dat het districtenstelsel zoals gebruikt in de USA, UK en Frankrijk in strijd is met de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens artikel 21. Ik bespreek e.e.a. in subsectie 6.1 hieronder. **Advies:** Men dient onmiddellijk de parlementen van die landen hierover te informeren. (Ik deed het al, maar wie ben ik ?) Wel is het zo, dat mijn redenering gebruik maakt van de logica, en niet van juridische constructies. Ik kan mij zo voorstellen dat in bijv. de UK een Common Law redenering wordt gehanteerd dat de UK al eeuwen een districtenstelsel heeft, dat de UK een democratie is, en dat alles derhalve correct is geregeld,

²⁶ <http://andrewgelman.com/2017/09/05/gigo-update-electoral-integrity-project/>

²⁷ <http://andrewgelman.com/2017/09/08/much-backscratching-happy-talk-junk-science-gets-share-reputation-respected-universities/>

²⁸ <http://andrewgelman.com/?s=voting>

²⁹ <http://www.anderson.ucla.edu/faculty/edward.leamer/>

en niet in strijd is met artikel 21 van de mensenrechten. Ik kan me ook voorstellen dat een jurist erkent dat hier nog niet naar de logica is gekeken. Ik ben derhalve op zoek naar juristen, die hun juridische visie willen geven op 1W1V. Derhalve wil ik uw commissie cq. de juristen in uw commissie, verzoeken, en mijn **advies** is dat u op dit verzoek ingaat, om mij z.s.m. een juridische reactie op dit onderdeel van 1W1V te geven, zodat ik deze kan opnemen in een nieuwe versie (mogelijk een boek), zodat de lezers zich een beeld kunnen vormen over hoe op verschillende wijze over hun rechten wordt gedacht, zowel vanuit logica als vanuit het recht. Momenteel heeft Nederland zelf geen districtenstelsel (althans niet actief), dus u zou kunnen redeneren dat u daar niet naar hoeft te kijken, maar, aangezien het uw taak is om naar opties te kijken, zou hier juist wel naar mogen kijken.

(Men kan dit wellicht ook zo stellen, met verwijzing naar de Probleemstelling p9 en de verwijzing aldaar naar de Venice Commission: wat is de relatie tussen het document over de Rule of Law³⁰ en de documenten over de verkiezingsregels^{31 32} met “any electoral system may be chosen” (2015:4) en de wetenschappelijke bevinding in 1W1V ? Onder de vlag van de Raad van Europa herhalen de juristen de typologie die politicologen al gaven, maar dan in eigen woorden alsof het misschien wat anders is, en eigenlijk ook minder geavanceerd dan V-dem, en *zonder* de kritische blik zoals 1W1V toont dat mogelijk is. **Advies:** Laat de Raad van Europa hier een kwaliteitsslag maken, en laten juristen en politicologen tot een taakverdeling komen met gebruik van dezelfde termen voor dezelfde zaken, en niet tot iets dubbel-ops met andere terminologie. Laat men een gezamenlijke “wiki” opzetten, die breed te gebruiken is, met een wetenschappelijk toegankelijke redactieraad. Juristen hebben gangbaar Wiskunde A gehad, en doen er goed aan dit in hun werk te blijven gebruiken, zodat ze die analytische vaardigheden niet verliezen.)

Ik ontkom er niet aan om hieronder ook Engels te gebruiken.

2. Macht van de nationale overheid / Domeinverkleining / Europa

2.1. Trias Politica en Economisch Hof, in relatie tot de euro

Advies: dat het parlement een grondwettelijk Economisch Hof op wetenschappelijke grondslag instelt, met als taak toe te zien op de kwaliteit van informatie, en de bevoegdheid de landsbegroting met een veto te treffen als de informatie daarin onjuist is. Een amendementstekst staat in DRGTPE. Dit advies is het sluitstuk van de logica, dat de rol van de wetenschap voor het landsbestuur niet wetenschappelijk kan zijn (en dus onafhankelijk), wanneer de wetenschap ondergeschikt is aan de andere machten. Wil het parlement een rol van de wetenschap in het landsbestuur, dan dient men consequent te zijn, en daarvoor ook ruimte te scheppen. Per saldo betekent dit dat de Trias Politica faalt, en dat uitbreiding met een Economisch Hof nodig is. Zie DRGTPE waarom het zwaartepunt bij staathuishoudkunde terecht komt, en (nog) niet bij de andere wetenschappen.

Het bewijsmateriaal is hier:

- (1) DRGTPE reeds genoemd met een concept amendement voor de grondwet,³³ met zijn aanvullingen CSBH³⁴ en PENAF³⁵
- (2) Eerder het “Trias Politica & Centraal Planbureau” (TP&CPB) uit 1994³⁶
- (3) Daarnaast “Werkloosheid en armoede, de oplossing die werkt” (1998) (W&A)³⁷ en “De ontketende kiezer” (2003) (DOK)³⁸

³⁰ [http://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2016\)007-e](http://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2016)007-e)

³¹ [http://www.venice.coe.int/webforms/documents/CDL-AD\(2004\)003.aspx](http://www.venice.coe.int/webforms/documents/CDL-AD(2004)003.aspx)

³² [http://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD\(2015\)001-e](http://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD(2015)001-e)

³³ <http://thomascool.eu/Papers/Drgtpe/Index.html>

³⁴ <http://thomascool.eu/Papers/CSBH/Index.html>

³⁵ <http://thomascool.eu/Papers/PENAF/Index.html>

³⁶ <http://thomascool.eu/Thomas/Nederlands/TPnCPB/Record/1994/11/30/TPenCPB.html>

³⁷ <http://thomascool.eu/SvHG/SvHG.html#recensies>

³⁸ <http://thomascool.eu/SvHG/DOK/DOK-Aankondiging.html>

- (4) Bundeling van artikelen en DOK in “Democratie & Staathuishoudkunde” (2012) (D&S) ³⁹
- (5) “Money as gold versus money as water” (2013) (MGMW) ⁴⁰ bespreekt de relatie tot euro, financieel systeem, nationale investeringsbanken
- (6) Zie ook dit memo in de Newsletter van de Royal Economic Society ⁴¹
- (7) En hetgeen naar boven komt bij een parlementaire enquête naar de massale werkloosheid sinds 1970 en de rol van de beleidsvoorbereiding hierbij, en met name de rol van het Centraal Planbureau (CPB), en met name de censuur van de wetenschap sinds 1990 door de directie van het CPB, welke censuur heden ten dage voortduurt.

In de standaard economische theorie dient een munteenheid ook een “optimal currency area” ⁴² te hebben, met de benodigde politieke unie om de noodzakelijke maatregelen te kunnen nemen voor het functioneren van die munt. Het amendement van MGMW is dat wanneer deelnemende landen ieder een Economisch Hof hebben, dat die hoven onderling informatie kunnen uitwisselen, en dat op die manier toch een coördinatie ontstaat, met aldus een minder omvangrijke overdracht van nationale souvereiniteit dan anders gedacht. Mocht een begroting van een land door een veto worden getroffen wegens onjuiste informatie (zoals roze groei-aanname), dan komt dat veto van zijn eigen Economisch Hof en niet vanuit een supranationaal orgaan. ⁴³ Dit is slechts een hypothese, en het **advies** is dit in de praktijk uit te proberen. Nederland kan een begin maken met het eigen Economisch Hof, als voorbeeld voor de andere landen van de Eurozone. Op grond van het falen van de Trias Politica zal men sowieso al een Economisch Hof willen hebben, maar het effect t.a.v. de euro is dan nuttige bijvangst.

Het advies is bovenstaand bewijsmateriaal ook daadwerkelijk te bestuderen. Het bovenstaande is slechts een korte inleiding in het Nederlands, en men dient naar de onderliggende teksten te kijken om de relevante subtiliteiten te waarderen, alsook het bewijs van de noodzaak. Al te vaak komt het voor dat iets genegeerd wordt op grond van vooroordelen van de lezer die alleen naar een samenvattende inleiding kijkt en iets denkt te lezen wat alleen uit eigen onbegrip voortkomt.

De lezer zal deze logica uit 1990-1994 omtrent het Economisch Hof ook deels herkennen uit het recentere beleid tot gebruik van een Onafhankelijke Begrotingsautoriteit (OBA), die de begroting toetst op de Europese regels. In Nederland is de Raad van State aangewezen als die OBA. ⁴⁴ Naast het mooie van deels dezelfde systeemlogica, is er ook kritiek.

Ten eerste geldt dat een OBA heel wat anders is dan een Economisch Hof. Nederland heeft nu een CPB dat ondergeschikt is aan de Trias Politica, met geconstateerde manipulatie van de informatie, en een OBA (i) dat toeziet op deels onhandige EU begrotingsregels (ii) dat denkbaar niet de relevante middelen heeft, (iii) dat niet wetenschappelijk van aard is, en (iv) dat geen veto kan uitspreken. Het advies tot oprichting van de OBA is tot stand gekomen met censuur van de wetenschap, en men moet niet denken dat het zo optuigen van de kerstboom zo'n goed idee is.

Ten tweede is het een kleine wereld. Opmerkelijk genoeg heeft de RvS drs. A.P.W. Melkert aangetrokken voor deze taak ⁴⁵ alsook drs. P.J.C.M. van den Berg, voormalig onderdirecteur bij het CPB. ⁴⁶ Nu geldt dat Melkert een opleiding politicologie heeft, en als PvdA-kamerlid censuur van de wetenschap door de directie van het CPB toestond. Voor oud-collega en econometrist Van den Berg geldt dat hij na mijn onheus en met machtsmisbruik tot stand

³⁹ <http://thomascool.eu/SvHG/DenS/Index.html>

⁴⁰ <http://www.paecon.net/PAERReview/issue64/Colignatus64.pdf>

⁴¹ <http://www.res.org.uk/view/art7Oct14Features.html>

⁴² https://en.wikipedia.org/wiki/Optimum_currency_area

⁴³ Er is stemmingmakerij ten lande over Zuid-Europese politici, vgl. Jeroen Dijsselbloem over Trijn en wijn, maar niet onder economen over Zuid-Europese economen.

⁴⁴ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2016/09/20/beoordeling-rijksbegroting>

⁴⁵ <https://fd.nl/economie-politiek/1135379/melkert-gaat-dijsselbloem-controleren>

⁴⁶ <https://www.raadvanstate.nl/over-de-raad-van-state/organisatie/leden-en-staatsraden.html>

gebracht ontslag bij het CPB onderdirecteur werd maar de censuur en het ontslag ondersteunde terwijl er toch enig protest vanuit wetenschappelijke kring was.^{47 48}

Mogelijk illustreert dit dat er gevestigde belangen zijn, waarbij personen mogelijk hun posities uit het verleden wel zouden willen verdedigen, maar dan niet open staan voor empirisch bewijs dat mijn analyse bevestigt. Waar ik reeds in 1990-1994 op enigszins vergelijkbaar onafhankelijk begrotingstoezicht wees, en personen daar niet voor open stonden, maar nu daar zelfs hun werk hebben gevonden, kan het cynisme weer een graadje toenemen. Ik kan hier meer over zeggen maar verwijs naar het advies tot de parlementaire enquête (en hopelijk komt er ook voor mij nieuwe informatie naar boven).

De Probeemstelling p44 stelt: "Tegelijkertijd leiden globalisering, financieel-economische crises, internationaal terrorisme en migratiestromen daarbij tot bezorgdheid over de staat van de samenleving en de toekomst." Dit wordt gesteld door een commissie van een beroeps politicus, juristen, historici en politicologen. Men is incompetent t.a.v. economie, maar meent daaromtrent wel conclusies te trekken. De commissie heeft wel begrepen wat de maatschappelijke mode is, dat is natuurlijk wel zo. Hoe durf je, werkelijk, hoe durf je? Maar het is natuurlijk niet gezegd dat de collegae economie anders zouden redeneren, die de censuur van de wetenschap door de directie van het CPB nog niet onderkennen.

Ook op p44: "Uit het Sociaal en Cultureel Rapport 2014 blijkt dat 29 procent van de bevolking structureel achterblijft in sociaal en economisch opzicht: het gaat dan om de 'onzekere werkenden' en de 'achterblijvers'." Maar dit was in 1990 niet wezenlijk anders, toen ik als wetenschapper op het CPB adviseerde tot een parlementaire enquête, welk advies door CPB-directeur Gerrit Zalm van interne bespreking en externe publicatiegang werd tegengehouden. Wanneer men zoekt naar wetenschappelijke integriteit en respect en bescherming voor deze 29%, dan niet bij de Staatscommissie, maar mijn advies uit 1990. Te waarderen is de actuele statistiek uit 2012 (tabel 5.1) maar, wanneer men dit onderzoek houdt, waarom dan niet meteen vragen hoe de mensen denken over censuur van de wetenschap sinds 1990?

Ook op p45: "De staatscommissie wil daarom verder nagaan op welke wijze en op welke punten deze maatschappelijke onvrede doorwerkt in het politieke systeem, en vervolgens welke ingrepen op dat vlak heilzaam zouden kunnen zijn. Voorstellen van de staatscommissie moeten dus bijdragen aan het wegnemen van negatieve effecten. Bovendien moeten die voorstellen passen in de democratische rechtsstaat en deze - zo mogelijk - versterken."

Het blijft selectief winkelen van politicologen met hun kop in het zand. Men doet onderzoek naar maatschappelijke onvrede maar de onvrede over de censuur van de wetenschap wordt niet meegeteld. Het antwoord ligt niet in populisme om de ontvreden massa tevreden te stellen, maar in respect voor de integriteit van wetenschap, zodat de *gehele* bevolking eindelijk het respect en de informatie en het beleid krijgt waar het voor iedereen om gaat.

NB. Ik protesteer ook tegen de ambtenaar van de Commissie voor de Verzoekschriften van de Tweede Kamer, die een verslag van mijn gesprek met hem maakte, dat kant nog wal raakte, en waarvoor geen correctie open stond.

2.2. Nationale investeringsbanken

Empirisch is genoegzaam gebleken dat het huidige proces van investeringen te chaotisch is. Waar het Economisch Hof naar de informatie voor de landsbegroting kijkt, dient het marktproces te worden aangevuld met Nationale Investeringsbanken. Bij een neergaande conjunctuur kan men investeren in nieuwe kansen die bij een opgaande conjunctuur aan marktpartijen afgestoten kunnen worden. De omvang en aard van het huidige initiatief Invest-NL passen niet bij wat nodig is.^{49 50 51} Ik verwijs naar DRGTPE en CSBH voor waar wel aan

⁴⁷ <http://thomascool.eu/Thomas/Nederlands/TPnCPB/NVMC/Verslag.html>

⁴⁸ <http://thomascool.eu/SvHG/DOK/DOK-Aankondiging.html>

⁴⁹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2017/06/30/kamerbrief-over-voortgang-invest-nl>

gedacht kan worden. Het heeft relatief weinig zin om zich in zulke kwesties te verdiepen wanneer er geen Economisch Hof is, omdat relevante wetenschappelijke inzichten toch weer vermorzeld zullen worden door de manipulatie van informatie binnen het stelsel van de Trias Politica. Het **advies** is dit argument omtrent investeringen en nationale welvaart te zien als een extra argument voor het belang van het advies omtrent genoemde parlementaire enquête.

2.3. Relatie tot Europa en Eurozone

Bij het verdrag van Maastricht was Nederland bereid tot vorming van een Europese Politieke Unie (EPU), als draagvlak voor de EMU en uit erkenning van de notie van de "optimal currency area". Bij de Zwarte Maandag werd dat door Frankrijk en Duitsland afgeschoten, mogelijk omdat hun bevolkingen nog niet zover waren, vermoedelijk omdat men binnen de EMU (samen) voldoende macht dacht te hebben, mogelijk om andere redenen die hen bewogen. Lees dit mooie verslag door "Andere Tijden".⁵²

Inmiddels heeft Nederland met de crisis van 2007+ kunnen leren hoe belangrijk een EPU is, maar opmerkelijk genoeg bestaat er juist grotere weerzin tegen de "roadmap" van Van Rompuy en de wensen van Juncker, zonder dat men alternatieven geeft.

Brexit laat zich verklaren door:⁵³

- (1) de *eerlijkheid* van de Britse politiek om niet aan een EMU zonder EPU mee te willen doen (of EPU & EMU überhaupt) – vergeleken met de oneerlijkheid door de Nederlandse regering en minister van financiën Gerrit Zalm om weinig helder te zijn t.a.v. de relatie tussen EMU en EPU
- (2) maar ook het effect van het districtenstelsel in de UK, waarin maatschappelijke spanningen worden onderdrukt en niet openlijk in het parlement besproken.

Andermaal zien we hoe de Trias Politica faalt, en hoe dit stelsel het voor politici in Europa mogelijk maakt om selectief bij de wetenschap te winkelen met voorbijgaan aan de integriteit van wetenschap.

Menigeen zal gangbaar deze oorzaak in het falen van de Trias Politica niet onderkennen maar wel het resultaat zien dat tamelijk chaotisch is. Momenteel heet het dat Europa herstellend is van de crisis van 2007+, maar de ECB heeft nog steeds een beleid dat vooral een subsidie voor de banken betekent, en de werkloosheid blijft dramatisch: "De jeugdwerkloosheid schommelt van ruim 27% in Portugal en in Frankrijk tot 29% in Italië, 36% in Spanje en 36,5% in Griekenland. Werkloze jongeren die geen opleiding of omscholing volgen. In Nederland (12,5%) en Duitsland (10,5%) zijn deze cijfers beduidend lager."⁵⁴ Het zijn natuurlijk de Zuid-Europese landen zelf die zulk een jeugdwerkloosheid binnen hun grenzen accepteren, maar zij doen dit wel onder invloed van concurrentie vanuit Noord-Europa,⁵⁵ zodat de coördinatie in Europa hier zoek is.

Tja, wanneer politici de wetenschap negeren, en censuur plegen of toestaan, dan mag deze chaos niet verbazen, en mag het ook niet verbazen dat burgers huiverig worden.

De Probleemverkenning p46-47 bespreekt de Europese integratie. Doch, wanneer Frankrijk gevangen zit in de ondemocratische modellen van presidentieel stelsel en districten voor de

---

⁵⁰ <https://fd.nl/economie-politiek/1170731/cpb-ziet-geen-heil-in-nationale-investeringsbank>

⁵¹ <https://boycottholland.wordpress.com/2017/05/26/boekbespreking-wimar-bolhuis-de-rekenmeesters-van-de-politiek/>

⁵² <https://anderetijden.nl/aflevering/460/Zwarte-Maandag>

⁵³ <https://boycottholland.wordpress.com/2017/12/01/dealing-with-denial-cause-and-cure-of-brexit/>

⁵⁴ <https://fd.nl/opinie/1194956/werklozen-jongeren-zuid-europa-hebben-meer-nodig-dan-geld>

⁵⁵ <https://boycottholland.wordpress.com/2017/05/15/from-trauma-at-tu-delft-to-collapse-of-the-euro/>

legislative – zie 1W1V⁵⁶ – heeft Nederland geen beeld van wat de Franse bevolking werkelijk wil, en moet je zo'n integratie eigenlijk niet willen, omdat je Europa afhankelijk maakt van gemankeerde electorale stelsels.

Advies: Het beste beleid t.a.v. Europa is dat Nederland eerst de censuur van de wetenschap sinds 1990 door de directie van het CPB ongedaan maakt. De logische aanpak is een parlementaire enquête, waarin de informatie kan worden gecontroleerd dat er inderdaad censuur is. Waarna er zicht komt op wetgeving, zoals een grondwetherziening t.a.v. een Economisch Hof.

Advies: Dat Nederland aan de EU de analyse omtrent 1W1V doorgeeft. Als het goed is begrijpen de andere landen dan ook wel dat zij beter tot een parlementaire democratie met evenredigheid kunnen overgaan, en is het niet nodig om zoiets te gaan doen als zeggen dat je anders verdere integratie afwijst.

Het spreekt vanzelf dat het ongedaan maken van de censuur betekent dat ik op het CPB [word] teruggeplaatst en mijn analyse kan afmaken, intern bespreken en zo mogelijk met correcties publiceren, en dat ik daarna pas bij die parlementaire enquête gehoord wordt. Er is verschil tussen het imago van een ontslagen ambtenaar die oncontroleerbare zaken beweert en het imago van een wetenschapper met een CPB-publicatie, op naam van de auteur, waar de wetenschappelijke wereld naar kan kijken. De Kamer kan zijn waarheidsvinding beter niet nadelig door zo'n verschil in imago laten beïnvloeden. Wel geldt, dat mijn protest tegen de censuur van de wetenschap voldoende is, wanneer men althans respect voor de wetenschap heeft, en dat ik sowieso voldoende informatie heb gegeven, zie boven, met ook een *empirische* bevestiging door de crisis sinds 2007+, dat de Kamer reeds vooruit kan.

Zonder een Economisch Hof dat toeziet op de kwaliteit van informatie heeft het eigenlijk geen zin om nader te beraadslagen over Europese constellaties, want het risico van versterking van de informatie is te groot.

Advies: Nederland trekt zijn steun voor de Europese benoeming van topambtenaar Hans Vijlbrief in, wegens diens eerdere wangedrag bij het Ministerie van Economische Zaken (controleur van het CPB).^{57 58}

2.4. PM. Europees democratisch deficiet

Ik heb dit niet verder onderzocht maar maak een opmerking op grond van logica en gezond verstand.

Eerder wees de RvS al op een democratisch deficiet, wanneer in de Eurozone parlementaire controle ontbreekt of over de lidstaten versnipperd is, en wanneer het Europees Parlement geen volledig parlement kan zijn gezien het bestaan van de parlementen van de lidstaten.

Het proces van Europese integratie is dat er hier vooralsnog geen andere oplossingen zijn dan te werken met wat er is, tot Sint Juttemis.

Wel is het zo, en zo luidt dan het **advies**, dat het denken over methoden om het democratisch deficiet aan te pakken, veel gemakkelijker wordt, wanneer het goed gaat met de werkgelegenheid en wanneer het nationale beleid van de lidstaten reeds getoetst wordt door nationale Economische Hoven. Er is dan immers minder aanleiding om zaken met elkaar te verwarren. Dit is andermaal een argument om deze weg te gaan.

⁵⁶ <https://mpira.ub.uni-muenchen.de/82513/>

⁵⁷ <https://boycottholland.wordpress.com/2013/05/28/caroline-on-thomas-and-hans/>

⁵⁸ <https://www.volkskrant.nl/politiek/nieuwe-europese-topfunctie-voor-nederland-topambtenaar-vijlbrief-wordt-voorzitter-invloedrijke-brusselse-werkgroep~a4545503/>

2.5. PM. Grondwet en Europese verdragen, Constitutioneel Hof

In Ierland worden Europese verdragen onderworpen aan een referendum. De UK stelde ook zo'n "referendum lock" in. Dit leidde tot huiver in Brussel, want terwijl Ierland nog Europees gezind is, is de UK euroskeptisch, en bestaat de kans dat verdragen worden afgewezen. Dit verzwakte de onderhandelingspositie van David Cameron, en leidde ertoe dat Angela Merkel en Brussel ernaar zochten om maatregelen anders te formuleren dan via een verdragtekst. Zie de verklaring voor Brexit.⁵⁹

Zie hieronder voor de uitleg dat referenda instrumenten van populisme zijn, en welbeschouwd niet thuishoren in een representatieve democratie.

In Nederland dienen grondwetswijzigingen ook na nieuwe verkiezingen bevestigd te worden.

Mij is onduidelijk of dit ook geldt voor internationale verdragen.

Ik heb dit niet verder onderzocht maar maak een opmerking op grond van logica en gezond verstand.

Het **advies** is:

(1) Dat er een Constitutioneel Hof komt, dat toetst welke bepalingen in internationale verdragen aangrijpen op de grondwet, en dan ook deze procedure dienen te ondergaan zoals wijzigingen van de grondwet.

(2) Dat Nederland internationaal bevordert dat andere lidstaten van de EU ook deze procedure volgen, zodat niet langer gebruik wordt gemaakt van referenda.

(3) Zie het onderstaand advies tot jaarlijkse verkiezingen, zodat het niet als belemmering hoeft te worden ervaren dat er andermaal verkiezingen nodig zijn. Wel zou bij zo'n grondwetswijziging de gehele Tweede Kamer dienen te worden vervangen en niet slechts een deel (zoals regulier in dat voorstel hieronder).

2.6. PM. Constitutioneel Hof – vervolg

Ik heb dit niet verder onderzocht maar maak een opmerking op grond van logica en gezond verstand.

De Probleemverkenning p65 verwijst naar de "constitutionele toets door de rechter". In Nederland ontbreekt nog zo'n mogelijkheid. Het parlement wordt geacht de grondwet voldoende te kennen. Wanneer het wetgevingsproces zonder een Constitutioneel Hof helder was, dan is zo'n Hof overbodig. De Probleemverkenning spreekt over "voldoende effectieve *checks and balances* in dat [wetgevings] proces" maar geeft natuurlijk geen criteria over wat nu effectief is. Mijn indruk is dat de RvS reeds adviezen geeft over wetteksten. Hoe vaak worden wetten ingetrokken omdat ze niet effectief zijn, of zelfs contraproductief? Enfin, ik heb er bewust voor gekozen geen rechten te gaan studeren, en waardeer de bijdrage van juristen wanneer ik de logica erin kan ontdekken.

Wat ik uit landen als USA, Duitsland en Engeland meekrijg, is dat burgers een beroep op toetsing aan de grondwet kunnen doen, en dat zij soms in het gelijk worden gesteld. Ik kan niet beoordelen of datzelfde resultaat ook niet op andere wijze bereikt had kunnen worden. Het komt mij wel over als een belangrijke democratische verworvenheid.

Advies: Wanneer Kamerleden hun wetten reeds aan de grondwet toetsen, dan is het logisch dat dit ook door een Constitutioneel Hof kan worden gedaan, waartoe ook burgers zich kunnen wenden. Mocht het parlement tegen de instelling van een Constitutioneel Hof zijn,

---

⁵⁹ <https://boycottholland.wordpress.com/2017/12/01/dealing-with-denial-cause-and-cure-of-brexit/>

dan moet hiervoor een helder argument gegeven worden dat een burger moet kunnen begrijpen.

Waarschijnlijk zal het Constitutioneel Hof een professionele ervaring hebben die Kamerleden ontberen, zodat het Hof geacht mag worden om subtiliteiten te ontdekken die aan Kamerleden kunnen ontgaan. Waarom zou het parlement menen dat dit niet zo is? Het lijkt erop dat vooral het Ministerie van Justitie zich niet wil blootstellen aan toetsing door een onafhankelijk deskundig lichaam.

Advies: Laat zo'n Constitutioneel Hof ook kijken naar het punt dat een districtenstelsel in strijd is met artikel 21 van de Rechten van de Mens. Een bevestiging hiervan door een Nederlands hof zou gehoord worden door de constitutionele hoven in de USA, UK en Frankrijk – zie Codices.⁶⁰ Voor Nederland als democratisch land zou het bevorderlijk zijn dat andere landen ook toegang krijgen tot meer democratie.

Het Hof hoeft niet slechts bestaande of nieuwe wetten te toetsen, maar kan burgers ook helpen om vast te stellen of eventuele voorstellen (eventueel van derden) wel of niet passen bij de (vigerende) grondwet.

Wel moet ik onderkennen dat wanneer een constitutioneel hof verklaart dat een districtenstelsel juist wel bij artikel 21 past, op grond van een of andere juridische kronkel met voorbijgaan aan boven gegeven logica, dat de dwaling omtrent het districtenstelsel wellicht een groter gewicht kan krijgen. Recht en rechtspraak zijn gevaarlijk doordat ook dwalingen in beton kunnen worden gegoten – terwijl wetenschap tenminste nog de natuur als onafhankelijke rechter heeft. Dus bovenstaande suggestie omtrent artikel 21 kan men slechts behoedzaam hanteren.

3. Thema Kabinetsformatie

Bij dit thema vraagt de Staatscommissie: “Moeten de kiezers meer invloed krijgen op de kabinetsformatie?” In de Probleemverkenning p62 staan er drie alinea's. De lezer zou het interessant kunnen vinden deze uitzending terug te zien met Wouter Bos na de uitslag van de Tweede Kamer verkiezingen 2017, met het dogma van een program-accord.⁶¹

De Probleemverkenning p17 stelt: “Overigens zijn er ook voorbeelden aan te wijzen van landen met evenredige kiesstelsels waar kiezers meer grip hebben op de kabinetsformatie. [voetnoot met het voorbeeld van Denemarken]” Juister zou zijn om uit te leggen dat dit geen wezenlijke oplossingen zijn, en dat het bij de representatieve democratie gaat om het kiezen van de *legislative* en niet de *executive*.

De Probleemverkenning p17 stelt: “De staatscommissie merkt op dat het zaak is om na te gaan waar in dit continuüm tussen enerzijds representatie en anderzijds invloed op de kabinetsformatie het optimum ligt.” Het begrip “invloed” is niet gedefinieerd, dus dit is hogere magie. Dit wordt gedeconstrueerd in 1W1V (voetnoot 18).

De Probleemverkenning p22 stelt: “Door ons strikt evenredige kiesstelsel produceren verkiezingen namelijk geen automatische meerderheid voor één partij, waardoor er altijd coalities moeten worden gevormd.” Het ware nuttig daarbij op te merken dat andere stelsels kunstmatige meerderheden vormen, door het weggooiden van stemmen. Het is een raar onderwerp van gesprek, alleen maar omdat de “political science on electoral systems” nog pre-wetenschappelijk is, en zijn definities en methoden nog niet op orde heeft.

De Probleemstelling p33 voetnoot 55 stelt: “Daarbij moet echter worden aangetekend dat door de invoering van de evenredige vertegenwoordiging de kiezers hun invloed op de kabinetsformatie gedeels verloren, hetgeen in democratisch opzicht als een verlies moet worden beschouwd.” Dit is een grove onwaarheid. Dit komt voort uit “political science on

⁶⁰ <https://www.montesquieu-instituut.nl/9353000/1/j9vuj72dlowskug/vhttlf6anlxj>

⁶¹ <https://www.youtube.com/watch?v=Wxz4Mg8cfjA>

electoral systems” dat nog in het stadium van astrologie verkeert. Zie 1W1V. Kiezers hadden daarvoor ook al geen invloed, doordat van velen hun stem werd weggegooid, of doordat zij gedwongen werden te stemmen om er maar het beste van te maken. Het is een misvatting te denken dat evenredige vertegenwoordiging betrekking heeft op de *executive*. De verkiezingen zijn voor de *legislative*. De politicologen van USA, UK en Frankrijk zitten gevangen in de drogredeneringen van het districtenstelsel, en blijkbaar willen Nederlandse politicologen, ook in de Staatscommissie opgenomen, daaraan meedoen in plaats van de drogredenen nuchter deconstrueren, hetgeen met verwijzing naar de goede resultaten in Nederland toch zou moeten kunnen.

De Probleemstelling p35: “Als gevolg van de belangrijke rol van de lijsttrekker (personalisering) in combinatie met de grotere invloed van de media [voetnoot] werden en worden Kamerverkiezingen nogal eens *geframed* als de keuze voor de ene of de andere kandidaat-premier: een niet alleen staatsrechtelijk, maar ook feitelijk onjuiste voorstelling van zaken; immers, niet zelden traden na de verkiezingen beide pseudokandidaat-premiers toe tot het nieuwe kabinet en soms bleef de grootste partij buiten het kabinet. Met dit laatste wordt bevestigd dat ons kiesstelsel de kiezer niet in staat stelt echt invloed uit te oefenen op de kabinetsformatie.” Dit is logisch incoherent. Enerzijds erkent de Staatscommissie dat het om een *feitelijk onjuiste voorstelling van zaken* gaat, en anderzijds wordt toch weer gedaan alsof de kiezer invloed op de kabinetsformatie zou moeten krijgen. Jezus is dood maar hij is toch weer levend, zoiets.

De Probleemstelling p38, bij de beschrijving van de zogenaamde “geschiedenis”, waarin de definitie van lineariteit achterwege blijft: “Waar het de machtsverhouding tussen de regering en parlement betreft, is er sprake van een niet-lineair verlopend proces. Enerzijds, vooral kijkend naar de formele verhoudingen, heeft het parlement gestaag terrein gewonnen. Anderzijds echter verschuift de balans naar de regering.” Dit is een fundamenteel gestoorde wijze van denken. Mogelijk was het *historisch* in 1815 nog wel zo dat er een tegenstelling was tussen de autocratische koning en het parlement, maar het is onjuist om dat *frame* te herhalen, alleen maar omdat de woorden gelijk zijn. Dit is woord-fetisjisme en niet-wetenschappelijk denken. Deze wijze van denken stelt de *executive* tegenover de *legislative*, terwijl in een democratische wijze van denken anno 2017 de regering juist gedragen wordt door de volksvertegenwoordiging. In een democratie is er maar een beperkte tegenstelling tussen regering en kamer, maar er is een tegenstelling tussen een meerderheidscoalitie in de kamer en de anderen. Je moet het wel goed benoemen voordat je tot een analyse kunt komen. Waar het in een democratie om gaat is dat ook minderheden gerespecteerd worden, en dat de volksvertegenwoordiging *in zijn geheel* een uitvoerende macht de legitimiteit verschaft om het nationale beleid vorm te geven. Vervolgens dient de kamer *in zijn geheel* deze uitvoerende macht te controleren. Dit lijkt op de tegenstelling in 1815 maar is heel wat anders, zoals een koe en een paard beide vier poten hebben maar toch heel anders zijn.

Men leze dan Colignatus (2017a), “*The performance of four possible rules for selecting the Prime Minister after the Dutch Parliamentary elections of March 2017*” (FRPM).⁶² Alsook Colignatus & Hulst (2003), “De ontketende kiezer” (DOK).⁶³

Het **advies** is:

- Uit te gaan van het *principe* dat zowel Eerste als Tweede Kamer als kabinet zo evenredig mogelijk de stemuitslagen weergeven. In dit geval gaat het dan om een afspiegelingskabinet en niet om een meerderheidskabinet met een (dichtgetimmerd) regeerakkoord. Op zijn hoogst heeft men een regeeragenda. Er is derhalve geen noodzaak voor een langdurige kabinetsformatie zoals generaties politici blijkbaar abusievelijk menen.
- De premier is in *principe* een neutrale voorzitter. De premier wordt gekozen na onderhandelingen (over de regeeragenda) en met (na onderhandeling) gebruik van een geavanceerde stemmethode, bijv. de Borda Fixed Point methode. Het is ook mogelijk de informateur daarmee aan te wijzen.

⁶² <https://mpra.ub.uni-muenchen.de/77616/>

⁶³ <http://www.rozenbergps.com/files/CoolDEF1.pdf>

- Partijen kunnen in *principe* van regeringsdeelname worden uitgesloten indien andere partijen hen onbekwaam of te extreem achten.
- Dit inclusieve denken geeft ook aan kleine partijen de gelegenheid (en plicht) om regeringsbekwaamheid te tonen, realisme te tonen, en zetels te winnen of verliezen op grond van resultaten in plaats van al te gemakkelijke oppositie.
- Deze aanpak bevordert de controle-functie van het parlement. Een minister is niet langer veilig op grond van een regeerakkoord en partijen die daaraan willen vasthouden.
- Het is onnodig om deze aanpak in een wet vast te leggen. Het volstaat dat de Tweede Kamer dit als protocol vastlegt. Men kan immers gevallen voorstellen waarin de flexibiliteit nodig is om toch een exclusiever meerderheidscoalitie te vormen.
- Wanneer deze aanpak wordt gecombineerd met de suggestie tot jaarlijkse verkiezingen in subsectie 6.7, dan wordt duidelijk dat nieuwe verkiezingen alleen leiden tot bijsturing van de agenda. In de huidige constellatie duren kabinetsformaties langer, doordat partijen eraan moeten wennen dat zij gaan samenwerken, waardoor ook wederzijds vertrouwen moet worden opgebouwd. Wanneer partijen echter reeds duurzaam met elkaar samenwerken, is er reeds realisme over wat men van elkaar kan verwachten, en zijn er geen lange besprekingen nodig voor het bijsturen van de agenda, of, houden zulke besprekingen het besluitvormingsproces niet onmiddellijk op.

PM.

Dit advies is beter dan alternatieven, zoals genoemd in de Probleemverkenning p62, zoals stemmen op coalities (teveel mogelijkheden, vaagheid wat een coalitie gaat inhouden) of stemmen op de minister-president (overstap op een presidentieel systeem met conflicterende mandaten, zie 1W1V⁶⁴). Baudet stelt een “zakenkabinet” met “vakministers” voor (minuut 49)⁶⁵ maar heeft er onvoldoende oog voor dat ministers een draagvlak in de Tweede Kamer behoeven, alsmede ervaring hoe het politieke proces werkt, en bij het afleggen van verantwoording juist ook weer politicus zijn.

Bij deze alternatieven dreigt ook een verwarring tussen *single seat election* and *multiple seats election*, en bovenstaande aanpak vermijdt die verwarring.

In de “political science on electoral systems” is er de stelling van politicologen uit USA en UK dat het districtenstelsel zou bevorderen dat een partij een meerderheid aan zetels kan krijgen, en dan snel kan gaan regeren. Ook zou dit de kiezers de macht geven om snel van regering te wisselen. In 1W1V wordt aangetoond dat deze stelling wetenschappelijk onverantwoord is, en dat *dit onderdeel van politicologie* vergelijkbaar is aan homeopathie, astrologie en alchemie. Dit punt keert hieronder terug bij het Thema Vertegenwoordiging: het stelsel van representatieve democratie met evenredige vertegenwoordiging is het meest democratisch.

Ook dient het als een misvatting te worden aangemerkt dat de Probleemstelling p62 suggereert dat kiezers “meer” invloed zouden moeten hebben op de kabinetsformatie. De parlementaire verkiezingen richten zich op het kiezen van de volksvertegenwoordigers, punt. Hoe de vertegenwoordigers omgaan met het verworven mandaat, is aan die vertegenwoordigers. Wie dat niet helder aan de kiezers uitlegt, scheidt een kunstmatig probleem en verhoogt de frustratie ten opzichte van de representatieve democratie. Het valt zeer te betreuren dat de commissie in deze dwaling meegaat. Het is een geheel andere kwestie dat men wetenschappelijk kan onderzoeken hoe stemuitslagen doorwerken op coalities en beleidsuitkomsten. Zulke effecten zijn echter secundair en niet primair, en kunnen op zijn hoogst door kiezers gebruikt worden bij het nadenken over hun stem. Het is derhalve

⁶⁴ Frans Timmermans (leraar Frans) wijst erop dat de premiers in Europees verband steeds meer leidend worden, bijv. met afnemende betekenis van de ministers van buitenlandse zaken. Het lijkt inderdaad onevenwichtig wanneer president Macron met zijn grote uitvoerende macht aan tafel zit met premier Rutte die alleen een primus inter pares is. Het artikel 1W1V toont dat het Nederlandse stelsel beter is dan het huidige Franse stelsel, zodat aan Macron kan worden uitgelegd dat Frankrijk zich beter kan aanpassen, dan dat men verlangt dat Nederland zich gaat aanpassen. Dit vereist dat Frankrijk beter gaat begrijpen wat “*égalité*” betekent.

⁶⁵ <https://www.youtube.com/watch?v=Wxz4Mg8cfjA>

een category mistake van de Staatscommissie om de eigen taak te verwarren met die van een taak-loze wetenschapper of van een kiezer in het stemhokje.

4. Thema Tweekamerstelsel

Ik heb hier geen specifiek onderzoek, en kan slechts herhalen wat ik eerder al eens op grond van gezond verstand opmerkte:

(1) **Advies:** Een eeuwenoude praktijk heeft getoond dat er een zinvolle taakverdeling is tussen besluiten t.a.v. beleid (Tweede Kamer) en toetsing op kwaliteit van wetgeving (Eerste Kamer). Het bestaan van de Eerste Kamer lijkt mij eerder een voordeel dan een nadeel, en mijn advies zou zijn het daarbij te laten.

Niet te onderschatten hierbij is dat de politieke partijen in de Eerste Kamer op een andere wijze met elkaar omgaan dan in de Tweede Kamer. Zulke dwarsverbanden zijn wenselijk waar anders wellicht onwenselijke afstanden ontstaan.

Er is geen reden om die taakverdeling in een wet vast te leggen, als het al zou kunnen. Het volstaat dat de Eerste Kamer dezelfde wetgeving in tweede lezing bekijkt.

Waar sommigen afgelopen jaren klagen dat de Eerste Kamer een te politieke rol zou spelen (althans zich teveel op het vlak van beleid zou begeven), dan is het antwoord dat ook senatoren volksvertegenwoordigers zijn, en dat het aan het oordeel van de kiezers is (en niet aan regerende partijen) wie men als vertegenwoordiger kiest.

In 2012 vormden VVD en PvdA een kabinet dat geen rekening hield met de zetelverdeling in de Eerste Kamer. Vervolgens klonk hun klacht dat het de schuld van de andere partijen was dat hun kabinet in de Eerste Kamer in problemen kwam. Binnen de VVD kwam zo de gedachte op de Eerste Kamer maar af te schaffen. Het zou onjuist zijn deze dwaalredenering te honoreren. Het oordeel over de situatie is aan de kiezer, en niet aan partijen. De kiezer heeft genoemd kabinet niet in het hart gesloten, en het zou onjuist zijn de oorzaak daarvan toe te schrijven aan het bestaan van de Eerste Kamer.

Mocht de Eerste Kamer zelf tot de conclusie komen dat men geen toegevoegde waarde heeft, dan ligt het anders. Dat zou eventueel in de situatie met (2) en (3) hieronder kunnen blijken.

(2) **Advies:** De Eerste Kamer kan beter direct worden gekozen, i.p.v. via de Provinciale Staten.

(3) **Advies:** Het is logisch de verkiezingen van Europees Parlement, Eerste en Tweede Kamer, Provinciale Staten, Gemeenten en Waterschappen op dezelfde dag te houden.

Het argument dat de kiezer het overzicht zou verliezen is niet geloofwaardig. Juist bij verschillende dagen ontstaat een oneigenlijke beïnvloeding. Voor de meeste kiezers zal het volstaan om dezelfde partij te kiezen. Kiezers die menen dat er belangrijke redenen zijn om per gremium op een andere partij te stemmen, zullen dan wel weten waarom, en kunnen dat inzicht dan op dezelfde dag tot uitdrukking brengen.

NB. Als empiricus zou ik er aan vasthouden dat dit vermoeden ook empirisch wordt vastgesteld. Wel dient zulk onderzoek goed uitgevoerd te worden. Mijn indruk is dat nu te gemakkelijk wordt voorbijgegaan aan de voordelen van het houden van deze verkiezingen op dezelfde dag, waarbij men slechts denkt vanuit een dogma dat verschillende dagen nodig zijn.

Wanneer verkiezingen van Eerste en Tweede Kamer op dezelfde dag vallen, dan is een gereede verwachting dat de zetelverdelingen slechts marginaal zullen verschillen. Dat doet echter geen afbreuk aan het principe dat het om andere taken gaat. (De verschillende mandaten zijn helder, zie boven.)

PM. De Probleemstelling p27 stelt: “Een derde problematisch punt betreft het ontbreken van een duidelijke en algemeen aanvaarde rolverdeling tussen beide Kamers.” Ik acht dit problematisch. Er is een duidelijke rolverdeling, en daarnaast zijn er politieke partijen die vanwege hun politiek belang vraagtekens bij die rolverdeling plaatsen. De Staatscommissie moet niet met die stemmingmakerij meegaan.

5. Thema Politieke Partijen

Uit mijn onderzoek komt naar voren dat dit eigenlijk het belangrijkste thema is, terwijl ik er echter geen onderzoek naar gedaan heb, omdat de andere drempels eerst dienden te worden weggewerkt.

Voor de andere thema's geeft mijn onderzoek resultaten die een bijdrage tot oplossing geven, waardoor het eigenlijk minder spannende thema's worden, want al ingekaderd.

Voor het functioneren van de representatieve democratie is het functioneren van de politieke partijen cruciaal, maar het vormt een sluitstuk op mijn analyse, en ik ben er nog niet aan toegekomen om hier diepgaander naar te kijken.

Andermaal noem ik enkele PM-posten waarin ik steun op de andere resultaten, gezond verstand en logica.

Wat ik nog wel heb onderzocht is de kwestie van het aantal partijen, door sommigen negatief aangeduid als “fragmentatie”.

5.1. Aantal partijen

De Probleemverkenning, figuur 3.4 en p22: “Herkenbare profilering van met name regeringspartijen rond het politieke midden is door het streven naar stabiele meerderheidscoalities lastiger dan voorheen. Met enige zorg constateert de staatscommissie dat het begrip hiervoor bij een aantal kiezers laag is. [voetnoot’]”

Maar in de jaren '60 werd de kiezers ook geen examen afgenomen of ze het allemaal echt wel begrepen. Politicologen zeggen maar wat, op grond van hun enquêtes, om maar wat te zeggen te hebben. Het probeem in de politiek ligt heel ergens anders, zie de analyse omtrent het falen van de Trias Politica en de noodzaak van het Economisch Hof. Laat ik zeggen dat mij in 1990 op het CPB duidelijk was dat het economisch beleid zou falen wanneer niet de juiste analyse werd gebruikt, zodat ook het publiek protest tegen dit falen zou toenemen, en derhalve politieke spanningen. Het beleid van Paars verraste me in die zin, dat de gebruikte loonmatiging geaccepteerd werd door de vakbeweging en de export van werkloosheid naar andere landen geaccepteerd werd door die andere landen. Maar toen kwamen Fortuyn en de crisis van 2007+ en de deconfiture die ik verwachtte had alleen wat langer tijd nodig. Zie ook hoeveel geld de monetaire autoriteiten hebben zitten drukken om dit uitstel mogelijk te maken.⁶⁶

1W1V⁶⁷ deconstrueert ook deze maatstaf van “effectief aantal partijen”. Dit is een concentratiemaatstaf, en de tegenhanger in de biologie is de biologische diversiteit, die juist belangrijk is voor een ecologie. 1W1V toont dat “political science on electoral systems” vergelijkbaar is aan astrologie. Het grotere aantal partijen toont juist een betere aanpassing aan de voorkeuren van de kiezer. Discussies die eerst binnen partijen werden gevoerd, worden toetsbaar voor de kiezer. Er is een grotere ruimte om een variatie aan competenties te tonen. Niet het aantal partijen is het probleem, maar het verschijnsel dat zo'n beetje iedere partij lak aan wetenschap heeft.

De Probeemstelling p23 voetnoot 40: “Een score van 8 op deze schaal, de huidige score voor Nederland, geldt internationaal als zeer hoog.” Zonder referentiekader is dit een tendentieuze

---

⁶⁶ <https://boycottholland.wordpress.com/2012/02/21/the-keynesian-years-1981-2007/>

⁶⁷ <https://mpira.ub.uni-muenchen.de/82513/>

opmerking, waarbij “zeer hoog” ook als “te hoog” klinkt. Andere landen hebben echter niet de Nederlandse evenredigheid, waardoor kunstmatig partijen buiten het parlement worden gehouden, in strijd met artikel 21 van de Rechten van de Mens. Zeg dat dan ook.

Advies: Laat de Staatscommissie aan de partijen vragen hoe ze over wetenschap denken, en of ze zelf kunnen aangeven of ze steken hebben laten vallen, en wat ze daaraan gaan doen. Laat de Staatscommissie die partijen ook op dit advies wijzen.

5.2. PM. “No taxation without representation”

Ik heb het volgende niet onderzocht maar laat ik de gedachten wel noemen.

Deze subsectie gaat om circa 2 Euro per belastingbetaler.⁶⁸

Met “no taxation without representation”, zou het interessant kunnen zijn om de politieke betrokkenheid van de burger te bevorderen door een “*lieu de mémoire*” in de belastingafdracht aan te brengen.

Belastingbetalers zouden kunnen begrijpen dat hun stem voor een partij reeds iets meer is dan alleen het uitbrengen van een stem, maar ook een financiële ondersteuning betekent.

Immers, de overheid ondersteunt partijen financieel (en terecht) naar rato van hun stemresultaten. Het is beter dat dit het aantal gehaalde stemmen en niet zetels of leden worde, en alle stemmen over alle gremia opgeteld.⁶⁹ Het terugbetalen van de waarborgsom kan ook na rato van de stemmen per kiesdeler in plaats van “alles bij minstens 75%”.⁷⁰

Toch wringt het, dat burgers kunnen weggkomen met het ogenschijnlijk niet betalen voor gevestigde partijen, en het schijnbaar kostenloos consumeren van resultaten van die partijen, terwijl burgers wel contributie moeten gaan betalen voor nieuwe partijen die nog niet in de Kamer (of een ander betreffend gremium) vertegenwoordigd zijn. Men kan stellen: zolang een partij nog geen zetel heeft is het een hobby. Toch zou het gewaardeerd kunnen worden wanneer burgers moeite doen om vorm te geven aan hun politieke gedachten (zodat ook anderen daar aandacht voor kunnen krijgen). Een econoom ziet graag concurrentie, en wil de drempel voor nieuwe partijen graag verlagen.

Het is al bijzonder dat de belastingdienst allerlei gegevens heeft. Gezien de privacy is het onjuist dat een burger bij de belastingafdracht ook een voorkeur voor een partij noemt.

Advies: Aldus, laat op de belastingaangifte de volgende optie verschijnen:

QUOTE

De wetgever wil het principe van “no taxation without representation” ook als volgt tot uitdrukking brengen. Van de belastingen wordt jaarlijks EUR 2 per belastingbetaler benut ter ondersteuning van politieke partijen. Een deel gaat naar een fonds, dat de opbrengst verdeelt naar rato van de gehaalde stemmen bij alle recente verkiezingen. Het kan echter ook zijn dat u zou willen dat uw EUR 2 gaat naar (nieuwe) partijen die (nog) geen zetels hebben gehaald. Gezien de politieke privacy is het niet gewenst dat u een naam van een partij van voorkeur noemt. U kunt derhalve uit de volgende opties kiezen.

---

⁶⁸

https://www.politiekcompendium.nl/id/vh4vajsxctzl/directe_en_indirecte_overheidssteun_aan

⁶⁹ Kiesraad: “Voor de subsidie komen alleen partijen in aanmerking die hebben deelgenomen aan de laatste Eerste Kamerverkiezingen of Tweede Kamerverkiezingen en daarbij minimaal 1 zetel hebben behaald.”

⁷⁰ <https://www.kiesraad.nl/verkiezingen/tweede-kamer/kandidaatstelling/waarborgsom-kandidaatstelling>

- Uit deze belastingaangifte gaat EUR 2 naar het fonds voor partijen die al een zetel hebben gehaald in een vertegenwoordigend lichaam, naar rato van hun geworven stemmen gesommeerd over alle lichamen.

- Uit deze belastingaangifte gaat EUR 2 naar het fonds voor (nieuwe) partijen die (nog) geen zetel hebben gehaald in een vertegenwoordigend lichaam, naar rato van hun geworven stemmen gesommeerd over alle lichamen.

- U zou EUR 2 minder belasting willen betalen, maar de wetgever kan dit niet toestaan omdat u dan niet de nadelen draagt maar wel de voordelen geniet van de inspanningen door de politieke partijen. Uw bijdrage van EUR 2 wordt gelijkmatig verdeeld over de twee fondsen.

UNQUOTE

De Kiesraad zou aan deze fondsen de gegevens omtrent erkende partijen, stemmen en zetels moeten doorgeven, iedere keer aangepast aan de jongste verkiezingen.

5.3. PM. Politieke partijen en immigratie

Ik heb het volgende niet onderzocht maar laat ik de gedachten wel noemen. Ik loop een beetje met zevenmijlslaarzen over een discussie die Nederland ook al sinds 1970 bezighoudt, de kwestie van immigratie die velen belangrijker vinden dan werkloosheid, maar mijn onderwerp van onderzoek blijft werkloosheid.

In Nederland bestaat er bij velen de indruk dat er een probleem is t.a.v. immigratie. Het zou nuttig zijn een scherper beeld te krijgen over de relatie met de politieke partijen. Wellicht heeft iemand dit reeds bestudeerd. Wie kijkt naar de lijst van nieuwe partijen in de Tweede Kamer (en deze lijst kan beter gesorteerd worden op jaartal ⁷¹) ziet dat nieuwe partijen vanaf 1990 ontstaan rond de woorden “immigratie” of “ouderen” of “dieren”. Als ik mij goed herinner:

- Onder Paars speelde Bolkestein de kaart van de immigratie (ik herinner me nog de ontzetting in de Tweede Kamer toen Bolkestein daar voor het eerst mee begon), en hij zag de VVD groeien.
- In de beginjaren hintte Marijnissen er ook op, en zag de SP groeien.
- Pim Fortuyn nam een standpunt in, werd gedemoniseerd, maar stelde ook: “Bij mij zijn deze kiezers in goede handen.”
- Wilders en de PVV spreken over een tsunami. Waar Wilders eerst nog onderscheid maakte tussen islam en misbruik van de islam voor politieke doelen, scheerde hij deze later over één kam.
- Ook Baudet speelt die kaart. Men kan zich afvragen of diens verhaal t.a.v. Europa en “democratie” wel krachtig genoeg is, zodat hij vooral op dit punt kiezers verzamelde.

De kranten hebben een oplage nodig, en Baudet / FvD werd door de media aan een zetel geholpen. ⁷² Voorheen werd “de politicus van het jaar” uitgekozen door de parlementaire pers. Dat blijkt niet meer zo te zijn. Het EenVandaag-opiniepanel vond de term echter interessant genoeg om weer zoiets te peilen, en over 2017 werd het Baudet. ⁷³ Men vraagt zich af wat zo’n panel dan nog waard is, want Baudet kreeg zijn zetels door volksmisleiding over “democratie” en door een bedenkelijk standpunt t.a.v. migratie. Zal EenVandaag het aandurven om zijn opiniepanel de mantel uit te vegegen wegens naïviteit, of zal men voor verlies van kijkcijfers vrezen? Jinek noemt het een “prestatie van formaat” dat Baudet twee zetels krijgt maar blijkbaar begrijpt zij niet *waarom* hij die zetels kreeg. ⁷⁴

⁷¹ https://www.parlement.com/id/vh8lnhrouwz9/nieuwe_partijen_in_de_tweede_kamer

⁷² <https://boycotholland.wordpress.com/2017/03/11/eva-jinek-en-frits-wester-helpen-baudet-aan-een-zetel/>

⁷³ <https://nos.nl/artikel/2208251-baudet-politicus-van-het-jaar-bij-eenvandaag.html>

⁷⁴ <https://www.youtube.com/watch?v=Wxz4Mg8cfjA>

Migratie is een symptoom van het falen van de Trias Politica t.a.v. volledige werkgelegenheid.⁷⁵ ⁷⁶ Men kan beter eerst een Economisch Hof instellen voordat verder over de migratie wordt gesproken, zodat ook deze invloed t.a.v. het politieke proces in nuchter vaarwater komt.

Hans Janmaat haalde blijkbaar een kandidaats vliegtuigbouwkunde en een doctoraal politicoloog en werd leraar maatschappijleer.⁷⁷ Pim Fortuyn was gepromoveerd socioloog en werd bijzonder hoogleraar. Geert Wilders deed de HAVO, kreeg een opleiding bij de SOSV en haalde enkele deelcertificaten rechten bij de OU. Thierry Baudet heeft een bachelor geschiedenis, een doctoraal rechten en een promotie in, als ik het goed begrijp, rechtsfilosofie. Fortuyn protesteerde dat zijn hoogleraarschap mishandeld werd, en Baudet kon blijkbaar na zijn promotie geen geschikte baan aan de universiteit vinden. Bij Fortuyn is mijn indruk dat hij het als bijvangst beschouwde dat zijn politiek-maatschappelijke kritiek ook leidde tot stemmen van de voormalige aanhang van Janmaat, maar dat hij zich daar niet door liet afleiden. Bij Baudet is mijn diagnose die van een malloot met vooral wartaal, die mogelijkkerwijs aan paranoia lijdt (maar ik ben geen psycholoog of psychiater) en die welbewust tapt uit de vaatje van de immigratie-angst omdat zijn ijdeluiterij geen grenzen kent. Bij deze drie personen lijkt het mij dat de wetenschappelijke wereld geen correct weerwerk heeft geboden. Hoogleraar Joop Hartog lijkt zulks bij diens emeritaat te erkennen, maar bedeedt zichzelf een slachtoffer-rol toe, en dat kan natuurlijk niet, tenzij hij wil laten blijken dat zijn voorstellingswijze niet deugt.⁷⁸ Het correcte antwoord vanuit de wetenschap was het netjes bespreken van de problematiek, en het identificeren van correcte oplossingsmogelijkheden geweest. Hoe zit het daarmee ?⁷⁹ Ook hadden wetenschappers kunnen ondersteunen dat Baudet diende in te gaan op mijn kritiek, in plaats van hiervoor weg te lopen.

Advies: Wellicht dat de Staatscommissie dit perspectief niet wil ondersteunen, maar men kan wel overwegen om dit aan het parlement door te geven, met de suggestie ernaar te kijken, aldus, eerst het Economisch Hof in te stellen en daarna door te praten over immigratie.

5.4. PM. PVV

Ik heb het volgende niet onderzocht maar laat ik de gedachten wel noemen.

In het Nederlandse bestel vormt de PVV een wonderlijk verschijnsel.

De PVV is een partij met, als ik het goed begrijp, slechts 1 lid. Kiesraad en kiezers gaan ermee accoord, en dan lijkt het democratisch acceptabel, maar toch past het niet bij de representatieve democratie. Het is onjuist om van PVV te spreken wanneer het alleen Wilders betreft, met geheel van hem afhankelijke "politici" of "volksvertegenwoordigers". Wilders staat dan voor populisme en niet voor representatieve democratie. Van partijen mag verwacht worden dat zij open staan voor meer leden en een interne democratie kennen, waarin leden elkaars nieren kunnen proeven, en waarin men leert om te gaan met hoor en wederhoor omtrent de complexiteit van verschijnselen en meningen.

Advies: Derhalve dienen er model-statuten voor politieke partijen te komen, met ruimte voor toetsing door de rechter wanneer een partij daarvan afwijkt. Een partij heeft een wetenschappelijk bureau en een *open access* ledenblad dat voldoet aan journalistieke eisen. Op zijn minst zijn volksvertegenwoordigers lid van de partij. Een partij mag ballotage toepassen, maar de statistieken omtrent aantallen leden en aantallen geweigerde aanvragen voor lidmaatschap met motivatie van weigering dienen openbaar te zijn opdat kiezers ook een beeld kunnen krijgen van het democratische gehalte van de partij.

(Wellicht dient men bij een partij met minder dan 10.000 leden ook een verslag van pogingen tot ledenwerving te verlangen, zodat getoetst kan worden op het waarheidsgehalte daarvan.

⁷⁵ <http://www.frontaalnaakt.nl/archives/00000305.html>

⁷⁶ <http://thomascool.eu/Papers/Drgtpe/Crisis-2007plus/2012-06-23-HetGif.html>

⁷⁷ https://nl.wikipedia.org/wiki/Hans_Janmaat

⁷⁸ <http://www.frontaalnaakt.nl/archives/milieu-en-migratie.html>

⁷⁹ <http://thomascool.eu/Papers/Drgtpe/Crisis-2007plus/2012-06-23-HetGif.html>

Mogelijk zou bij de PVV ook een rol kunnen spelen dat mensen er wel op willen stemmen maar geen lid willen worden omdat zij dan kritiek daarop verwachten. Voor zulke dynamiek t.a.v. de vrijheid van meningsuiting kan men slechts begrip hebben. Democratie is niet voor bange mensen. Het is opvallend hoe subtiel zulke kwesties liggen. Bijv. bij Pim Fortuyn kan men zeggen dat wanneer al diens kiezers ook lid van diens partij waren geworden, hij betere bescherming had kunnen inhuren. Maar Nederlanders willen voor een dubbeltje op de eerste rij zitten. Ook al geldt dat Wim Kok voor die bescherming van Fortuyn had moeten zorgen.)

Er was de kwestie dat Wilders uitspraken deed, die aan de rechter werden voorgelegd. Mijn probleem hiermee is dat de uitspraken van Wilders politiek van aard waren, en hij de taak van volksvertegenwoordiger heeft, terwijl de rechter geacht werd te toetsen op het strafrecht. Hier heeft de Tweede Kamer de eigen taak laten afweten en ten onrechte een taak aan de rechter toebedeeld. De kwestie is zo ook nog lang niet opgelost.

Advies: Me dunkt dat het parlement een onderscheid moet kunnen maken tussen vrijheid van meningsuiting en volksmisleiding. Bij financiële producten moet er tegenwoordig ook een bijsluiter bij. Omdat het hier gaat om een partij in de Tweede Kamer, zou de Eerste Kamer een parlementaire enquête kunnen houden naar de volksmisleiding door Wilders en het weerstandsvermogen van de Nederlandse samenleving tegen die volksmisleiding. Eventueel zou uit de enquête kunnen volgen dat de scheidslijn tussen vrijheid van meningsuiting en volksmisleiding te fijn is om tot scherpe uitspraken te kunnen komen, maar dan is ten minste de informatie verzameld zodat de Kamers later nog eens kunnen terugblikken of er toch niet bepaalde protocollen zijn te ontwikkelen.

Hieronder mutatis mutandis hetzelfde voor Baudet.

5.5. PM. SP

In het Nederlandse bestel vormt de SP een wonderlijk verschijnsel.

De SP hanteert een overdracht van inkomen uit politieke functies aan de partijkas. Dit geeft de leiding van de SP een oneigenlijke invloed op de politieke vertegenwoordigers, met ook bevordering van sekte-gedrag.⁸⁰

Advies: Het zou verboden moeten worden dat mondelinge of schriftelijke afspraken omtrent zulke afdracht worden gemaakt. Ook vrijwillige betalingen door politieke functionarissen aan de partijkas hoger dan zeg EUR 250 per jaar zijn te verbieden. Voor aan de partij verbonden fondsen voor onderwijs of caritas zou een limiet van in totaal EUR 1000 gelden. Hier bestaat vanzelfsprekend een grijs gebied, maar het principe van “zonder last of ruggespraak”, afgezien van het lidmaatschap van een partij, spreekt voor zich, en zou verder toetsbaar zijn door de rechter. In wezen zou het zo oneigenlijk verzamelde vermogen van de SP moeten worden teruggevorderd, of op zijn minst vanuit deze partij moeten worden overgeheveld naar een fonds voor andere dan direct politieke doelen.

5.6. PM. D66

In het Nederlandse bestel vormt D66 een wonderlijk verschijnsel.

Advies: Hierboven is reeds gewezen op het advies tot een parlementaire enquête omtrent “political science on electoral systems” en de stelselmatige volksmisleiding door D66 sinds 1966. Bijzondere aandacht is wenselijk voor het wetenschappelijk bureau van D66 dat op dit punt blijkbaar niet weet wat wetenschap is (en dat weigert te reageren op kritiek terzake).⁸¹

---

⁸⁰ <http://thomascool.eu/Papers/Drgtpe/Crisis-2007plus/2013-04-19-BoeienBindenBenutten.html>

⁸¹ Waar is immers de reactie van de “Mr. Hans van Mierlo Stichting” op het pamflet “Laat D66 zich opheffen” ?

5.7. PM. PvdA

In het Nederlandse bestel vormt de PvdA vanaf 1990-1991 een wonderlijk verschijnsel.

Ik was lid van deze partij in 1975-1991 en heb elders reeds verslag gedaan van mijn afscheid van deze partij.^{82 83}

Opmerkelijk is dat PvdA en Wiardi Beckman Stichting (WBS) in 1990-1991 geen belangstelling toonden voor mijn analyse als econometrist en wetenschappelijk medewerker van het CPB omtrent de werkloosheid.

Opmerkelijk is ook dat PvdA en WBS censuur van de wetenschap door de directie van het CPB accepteerden, en dat PvdA-kamerlid Ad Melkert geen kamervragen stelde.

In mijn analyse van 1991 had de PvdA zijn bestaansgrond verloren en kon men slechts opportunistisch meewaaien met de politieke wind van de tijd. Ik reken dan ook op begrip dat ik geen lid van zo'n partij kan zijn.

Ook lijkt het mij verstandig om geen lid van andere gevestigde partijen te worden, want zulks komt met het risico van dezelfde gesloten geesten, die momenteel in de Tweede Kamer ook zulke acceptatie voor censuur van de wetenschap tonen.

Derhalve is er sinds 1993 het advies tot oprichting van een nieuwe politieke partij, het Sociaal Liberaal Forum,⁸⁴ met als wetenschappelijk bureau het Samuel van Houten Genootschap.⁸⁵

Wel is het zo, dat politieke partijen blijkbaar verwachten dat visies omtrent de werkloosheid tot uitdrukking worden gebracht in de Tweede Kamer. Een visie die niet door een partij in de Tweede Kamer gedragen wordt, wordt niet relevant geacht.

Met zo'n opstelling door de huidige politieke partijen moge het dan niet verbazen dat er nog niets is gedaan t.a.v. mijn analyse alsook de censuur van die analyse.

Ook andere wetenschappelijke bureaus van andere politieke partijen heb ik over de censuur van de wetenschap sinds 1990 door de directie van het CPB geïnformeerd. Zonder reactie.

Advies: Opschorten van de subsidies voor de wetenschappelijke bureaus van de politieke partijen totdat zij allen hun personeel hebben ontslagen, waarna een nieuwe start gemaakt kan worden (zonder herbenoeming van wie daar ooit werkte). Terugvorderen van pensioenbijdragen voor hun directeuren voor de periode vanaf 1994. (Mogelijk heb ik niet ieder bureau in 1991 meteen ingelicht, maar men moet een grens trekken, en de publicatie van "Trias Politica & Centraal Planbureau" in 1994 is een logisch ijkpunt. Men had kunnen en moeten weten.)

5.8. PM. LibDem

In het Nederlandse bestel vormt LibDem⁸⁶ een wonderlijk verschijnsel.

Er is aldus fundamentele kritiek op D66 mogelijk, en zou LibDem een alternatief kunnen zijn? LibDem timmert al jaren aan de weg maar blijkbaar zonder wetenschappelijk bureau en zonder een ledenblad (en dus ook zelfs geen dat voldoet aan journalistieke normen). LibDem ontrekt zich aan communicatie en aan het ingaan op kritische vragen.

---

⁸² <http://thomascool.eu/Thomas/Nederlands/TPnCPB/Record/1994/11/30/TPenCPB.html> en met name het opstel "Soms loopt het zo".

⁸³ "De ontketende kiezer" 2003, met name de bijlage t.a.v. de Wiardi Beckman Stichting (WBS). <http://thomascool.eu/SvHG/DOK/DOK-Aankondiging.html>

⁸⁴ <http://thomascool.eu/SLF/SLF.html>

⁸⁵ <http://thomascool.eu/Thomas/Nederlands/Politiek/Artikelen/SociaalLiberalisme.html>

⁸⁶ <https://www.libdem.nl>

Een politiek model is natuurlijk dat een zelfbewust leider of leidsvrouw een ideaal schetst en daaromheen anderen verzamelt die daarin ook heil ziet. Men kan aan de apostelen van de SDAP denken, of Jan Marijnissen en zijn SP. Wat afbreuk doet aan dit politiek model is dat het ook kan ontwaarden in de Rattenvanger van Hamelen en toenemend sektarisch gedrag, waarin de volgelingen niet meer begrijpen dat er ook kritiek mogelijk is.

Advies: In de hierboven voorgestelde wettelijk verplichte modelstatuten, zouden ook een wetenschappelijk bureau en een *open access* ledenblad met journalistieke normen opgenomen dienen te worden.

5.9. PM. De Groenen

In het Nederlandse bestel vormen De Groenen⁸⁷ een wonderlijk verschijnsel.

De Groenen werden opgericht vanuit kringen rond Bas de Gaay Fortman om, na het succes van Die Grünen in Duitsland, te voorkomen dat zo'n zelfde naam in Nederland gekaapt zou worden door figuren van bedenkelijke allooi, denk bijv. aan de rol van de CPN bij GroenLinks. Andere (latere) namen zijn Roel van Duijn en Herman Verbeek, en nog weer later (zeer te waarderen) Marten Bierman, die via de Onafhankelijke Senaatsfractie (OSF) een plek in de senaat wist te krijgen.⁸⁸

De Groenen hebben een ledenblad maar nog geen wetenschappelijk bureau. Het verenigingsleven lijkt levendiger dan dat van de Partij voor de Dieren.⁸⁹ De Groenen zijn electoraal niet succesvol en men vraagt zich soms af waarvoor mensen het doen.

Ik heb hier⁹⁰ beschreven waarin De Groenen te weinig respect voor wetenschap toonden (het basisinkomen – zie ook onder). Het is mooi dat er politieke vrijheid bestaat om in zaaltjes bijeen te komen maar wie zich aan politiek committeert dient niet slechts te zenden maar ook te ontvangen.

(Buiten De Groenen maar bij OSF was er later nog natuurkundige Kees de Lange, met volksmisleiding^{91 92} eerst bij de Nederlandse Bond voor Pensioenbelangen en later bij OSF in samenwerking met 50Plus.)

Advies: Waar bij de PVV reeds was gewezen op de noodzaak van model-statuten voor politieke partijen, dienen de aspecten van wetenschappelijk bureau en ledenblad met journalistieke normen veel zorg. De wetgever dient een goed begrip te hebben van wat wetenschap is, en men kan zich hier niet verlaten op wat juristen daarover denken, die geen wetenschappelijke opleiding hebben. Voor de wetgever is de algemene theorie over kennis en methologie een goed startpunt.⁹³

5.10. PM. FvD

In het Nederlandse bestel vormt FvD een wonderlijk verschijnsel.

FvD verschilt niet van D66 omtrent de volksmisleiding omtrent referenda en gekozen burgemeesters.^{94 95 96 97}

⁸⁷ <http://www.degroenen.nl/nieuwsbrief.html>

⁸⁸ https://nl.wikipedia.org/wiki/Onafhankelijke_Senaatsfractie

⁸⁹ <http://degroenen.nl/partij/geschiedenis/geschiedenis.htm>

⁹⁰ <http://thomascool.eu/Thomas/Nederlands/Politiek/Artikelen/MicroCosmos.html>

⁹¹ https://nl.wikipedia.org/wiki/Kees_de_Lange

⁹² <http://www.thomascool.eu/Papers/Drgtpe/Crisis-2007plus/2010-02-07-Natuurkundigen.pdf>

⁹³ <https://boycottholland.wordpress.com/2015/11/24/a-general-theory-of-knowledge/>

⁹⁴ <https://forumvoordemocratie.nl/standpunten/directe-democratie>

⁹⁵ <http://www.frontaalnaakt.nl/archives/thierry-baudet-weet-niet-wat-democratie-is.html>

⁹⁶ <http://www.frontaalnaakt.nl/archives/het-enge-aan-baudet-is-d66.html>

Mijn diagnose is dat FvD en zeker de leider Thierry Baudet onvoldoende studie van democratie hebben gemaakt.

Een verschil tussen D66 en FvD is dat de laatste zich uitspreekt voor "directe democratie".

- Noch ik heb noch Baudet heeft daarvan studie gemaakt.
- FvD verwijst naar het "Zwitser model" maar noemt niet dat er een langdurige traditie nodig is om zo iets tot stand te brengen en mogelijk te laten functioneren. Zeggen dat het "Zwitser model" succes heeft is tautologisch wanneer het criterium in het "Zwitser model" zelf ligt. Als Afrika maar een groot Zwitserland was, dan ging alles beter. Het gaat derhalve om objectievere maatstaven, en ik ken die niet, en zie ook geen verwijzing daarnaar bij FvD. (Of wellicht bedoelt Baudet de weerstand tegen immigratie als criterium voor "succes" ?)
- Hun term van "e-Democracy" lijkt vooralsnog slechts een kreet. Men kan zeggen dat het een jonge partij is en dat het nog moet worden uitgewerkt. Maar dan blijft het kretologie.
- Men zou voorzichtig moeten zijn met experimenten met democratie. Voor Nederland ligt derhalve de uitdaging bij het verbeteren van de representatieve democratie. Waarom benut FvD niet de kansen die daarvoor bestaan ? Wel, omdat ze dit niet bestuderen.
- Laat ik hier ook melding maken van het werk van Wim Klever⁹⁸ t.a.v. Spinoza en diens leermeester Franciscus van den Enden,⁹⁹ het model van directe democratie dat dezen in de 17e eeuw voorstonden (en dat voor die tijd inderdaad een geschikt model lijkt, met een beperking tot de bovenlaag van bemiddelde burgers), en Klevers eigen suggesties voor directe democratie in onze tijd. Zie Klever (2017) "De historische Spinoza". Mij lijkt dat Klever veel hulde toekomt voor de ontsluiting en de interpretatie van het werk van deze twee auteurs (Jonathan Israel maakt daarvan gebruik). Voor de huidige tijd heeft Klever echter geen wetenschappelijk onderzoek naar directe democratie gedaan, en zijn gedachten daarover zijn slechts (numerieke) constructies. Het zou met andere woorden onjuist zijn om te gaan denken dat Spinoza zou hebben bewezen dat directe democratie het juiste model zou zijn. En zelfs ook de definitie van wat "directe democratie" zou zijn blijft vaag.

Baudet heeft stelselmatig kritiek ontweken, zie bijv. 2012.¹⁰⁰

Baudet heeft op andere terreinen ook kritiek gekregen, m.n. over visies op immigratie en vrouwen, en het is opmerkelijk dat deze kritiek veel aandacht krijgt. Mij lijkt die kritiek vooral een afleiding. Het zou om de volksmisleiding over democratie moeten gaan, maar daar is dan weer geen aandacht voor. Is dat een te moeilijk onderwerp voor journalisten, of menen ze dat ze daarmee geen kranten kunnen verkopen ?

In mijn diagnose is Baudet een malloot. Als hij op juridisch-historisch terrein heeft kunnen promoveren dan is er grote kans dat dit geen wetenschap is – maar ik kan daar niet over oordelen want ik heb zulks niet bestudeerd. Waar ik pleit voor respect voor wetenschap, zou ik respect voor de doctorstitel van Baudet moeten hebben, maar dit is niet aan de orde op de terreinen daarbuiten waarop ik hem wel aanspreek.

FvD heeft geen wetenschappelijk bureau en geen ledenblad met journalistieke normen. De webpagina komt over als alleen propaganda, want er is geen discussie tussen partijleden, maar er zijn natuurlijk wel uitnodigingen voor "events", waar mogelijk wel discussie plaatsvindt. Voordat FvD zich ombouwde tot politieke partij, was het alleen een "forum", met ook een Raad van Advies, waarin ook wetenschappers zaten. Ik heb de wetenschappers daarin geschreven, mijn kritiek geuit op de volksmisleiding over democratie, en geen reacties ontvangen.

---

⁹⁷ <https://boycotholland.wordpress.com/2017/03/09/d66-en-baudet-belazer-en-hun-kiezers/>

⁹⁸ https://nl.wikipedia.org/wiki/Wim_Klever

⁹⁹ https://nl.wikipedia.org/wiki/Franciscus_van_den_Enden

¹⁰⁰ <http://www.thomascool.eu/Papers/Drgtpe/Crisis-2007plus/2012-01-07-JongeTurken.html>

Ik stoor me zeer aan het wangedrag door historicus Frank Ankersmit ¹⁰¹ (die ooit een VVD-manifest hielp schrijven), die bij de financiële crisis van 2007+ wel kritiek op economen uitte maar niet reageerde op de melding van censuur van wetenschap door de directie van het CPB, en die vervolgens als lid van de FvD Raad van Advies en als een-na-laatste op de kieslijst voor de Kamerverkiezingen 2017 ¹⁰² *niet reageert* op kritiek op volksmisleiding t.a.v. de voorstellen omtrent democratie.

De Tweede Kamer zou zich ernstig zorgen moeten maken over de opkomst van FvD en de media-aandacht voor kretologie. Er is verschil tussen kretologie en een inhoudelijk betoog over een inhoudelijk verschil van mening, maar dat verdwijnt in de berichtgeving door de media aan het grote publiek. Er was het bedrijfsfonds voor de pers, en nu het stimuleringsfonds voor de pers, alsmede de lagere BTW op kranten (met een ongelijkheid t.a.v. België), maar niets daarvan verandert ook maar iets aan het verdienmodel van de media, namelijk dat smeuge verhalen zorgen voor hogere oplagen of kijkcijfers. Een ombudsman bij de krant verandert daar weinig aan. In mijn ervaring blijkt de Raad voor de Journalistiek niet te functioneren t.a.v. deze toets op de kwaliteit van informatie. ¹⁰³ ¹⁰⁴

Vanzelfsprekend is er geen alternatief voor een vrije samenleving en de vrijheid van meningsuiting. Er valt veel te zeggen voor de openheid van de Nederlandse samenleving waarin Frits Wester Thierry Baudet zover krijgt dat deze zijn onbehoorlijke bewering over de “homeopathische verdunning” min of meer terugnam. ¹⁰⁵ Maar toch, ook al stelde Baudet *zulks niet meer op zo’n wijze te zeggen*, inhoudelijk vindt hij het wel, en daar ging de pers verder niet op in, zodat Baudet een makkelijke entree naar de Tweede Kamer had.

Je partij “Forum voor Democratie” noemen en juist voorstellen verdedigen die minder democratisch zijn: dit inzicht is nog niet doorgebroken bij onze vrije pers die zo fier op onze democratie is.

Advies: Me dunkt dat het parlement een onderscheid moet kunnen maken tussen vrijheid van meningsuiting en volksmisleiding. Bij financiële producten moet er tegenwoordig ook een bijsluiter bij. Omdat het hier gaat om een nieuwe partij in de Tweede Kamer, zou de Eerste Kamer een parlementaire enquête kunnen houden naar de volksmisleiding door FvD en het weerstandsvermogen van de Nederlandse samenleving tegen die volksmisleiding. Eventueel zou uit de enquête kunnen volgen dat de scheidlijn tussen vrijheid van meningsuiting en volksmisleiding te fijn is om tot scherpe uitspraken te kunnen komen, maar dan is ten minste de informatie verzameld zodat de Kamers later nog eens kunnen terugblikken of er toch niet bepaalde protocollen zijn te ontwikkelen. Bij deze enquête zou bijv. ook de piratenpartij gehoord mogen worden, die dan kan uitleggen of men last heeft gehad van gebrek aan aandacht door de media, waar de aandacht werd weggetrokken door de misleiding door FvD. Momenteel is er discussie over de vraag of mensen wel onderscheid kunnen maken tussen nieuws en nep-nieuws, maar vaak is zulk onderscheid snel te maken via toepassing van enkele journalistieke principes, en ontstaat het probleem aldaar juist door het voorbijgaan aan journalistieke normen. Het hoofdprobleem is daarentegen het onderscheid tussen vrijheid van meningsuiting en volksmisleiding, naast het samengaan van de vrijheid van meningsuiting en de plicht tot luisteren.

5.11. PM. Piratenpartij en micro-targetting en basisinkomen

Afgezien van het basisinkomen heb ik dit niet onderzocht maar geef commentaar op grond van logica en gezond verstand.

In het Nederlandse bestel vormt de Piratenpartij een wonderlijk verschijnsel.

¹⁰¹ https://nl.wikipedia.org/wiki/Frank_Ankersmit

¹⁰² <https://forumvoordemocratie.nl/kandidatenlijst>

¹⁰³ <http://thomascool.eu/Thomas/Nederlands/TPnCPB/Pers/FalenVanDeMedia.html>

¹⁰⁴ <http://thomascool.eu/Papers/Drgtpe/Crisis-2007plus/2012-06-23-HetGif.html>

¹⁰⁵ <https://boycotholland.wordpress.com/2017/03/11/eva-jinek-en-frits-wester-helpen-baudet-aan-een-zetel/>

Men doet al een paar keer mee met verkiezingen maar het wil maar niet lukken, terwijl men toch allerlei digitale middelen tot de beschikking lijkt te hebben. Het kan zijn dat nieuwe partijen die zich richten op problemen omtrent de huidige tijd in het nadeel zijn omdat daarin snelle ontwikkelingen zijn, en zij weer vier jaar moeten wachten waarna er veel veranderingen zijn. Vergelijkenderwijs zouden traditionele partijen in het voordeel zijn omdat zij doen alsof de problemen hetzelfde blijven en hun kiezers dat gaan geloven. Het kan ook andersom liggen. **Advies:** Het blijft op zichzelf een goed voorstel om de verkiezingen jaarlijks te gaan houden, zie subsectie 6.7.

Alhier beschreef ik al de problematiek van Big Data en micro-targetting, als gevolg van het artikel van Grassegger en Krogerus.¹⁰⁶

Het valt op dat de Piratenpartij de idealen heeft van (i) privacy, (ii) e-democracy, (iii) basisinkomen.

Van e-democracy heb ik alleen een vage indruk, en alleen de kwestie van het basisinkomen heb ik bestudeerd.

Begin dit jaar adviseerde ik dat het parlement een onderzoek naar die Big Data zou houden, maar blijkbaar zijn velen er al mee bezig, en nu ook de Staatscommissie.

De Probleemverkenning p49-50 besteedt er aandacht aan. De commissie vindt de kwestie belangrijk maar komt er niet ver mee, en dat lijkt me in dit kader ook lastig.

Advies: Dat de Staatscommissie het parlement adviseert om hiervoor een aparte commissie in te stellen. In feite kan de Staatscommissie dit ook per direct aan de Tweede Kamer laten weten, zodat er geen jaar verloren gaat met wachten op het rapport van de Staatscommissie dat op dit punt noodzakelijkerwijs onvoldoende zal zijn.

De Probleemverkenning p70 verwijst bij de term “precariaat” naar Guy Standing. Zie echter mijn protest van diens sektarisch en dus onwetenschappelijk gedrag.¹⁰⁷

Advies: Laat het parlement een parlementaire enquête houden naar de discussie over het basisinkomen in Nederland. Ik schreef “*Wat stampen we lekker, zegt muis*”,¹⁰⁸ en vervolgens wordt dit genegeerd en doodgezwegen door aanhangers van het basisinkomen, die sektarisch gedrag vertonen. Dat er een “Vereniging Basisinkomen”¹⁰⁹ is valt onder het verenigingsrecht, maar dat geeft nog niet het recht om misleidende informatie te verspreiden en relevante wetenschappelijke kritiek te negeren en dood te zwijgen, en daarmee zieltjes te winnen en in de sekte in te lijven. Dit is eenzelfde soort wangedrag zoals men ziet bij *Big Data*. Met de vrijheid van meningsuiting komt ook de plicht tot luisteren.^{110 111} Dit negeren van kritiek geldt ook Kim Putters, directeur SCP.¹¹² Laat het parlement de feiten omtrent deze discussie over het basisinkomen op een rijtje zetten, en vervolgens beoordelen of er aanleiding is tot wetgeving. Volledigheidshalve wijs ik ook op deze nette bespreking door “Michel”.¹¹³

5.12. PM. GroenLinks

Ik heb dit niet onderzocht maar geef commentaar op grond van logica en gezond verstand.

---

¹⁰⁶ <http://www.frontaalnaakt.nl/archives/big-data-maakt-meer-kapot-dan-je-lief-is.html>

¹⁰⁷ <https://boycottholland.wordpress.com/2014/04/10/the-pure-evil-of-a-basic-income/>

¹⁰⁸ <http://thomascool.eu/Thomas/Nederlands/TPnCPB/Muis.html>

¹⁰⁹ <https://basisinkomen.nl/>

¹¹⁰ <http://thomascool.eu/Thomas/English/Science/2016-06-12-Essay-NRC-KHMW.pdf>

¹¹¹ <http://thomascool.eu/SvHG/FOI/Index.html>

¹¹² <http://thomascool.eu/Papers/Drgtpe/Crisis-2007plus/2016-07-22-KimPutters-NewSocialContract.html>

¹¹³ <http://sargasso.nl/onvoorwaardelijk-basisinkomen-een-neoliberale-valkuil/>

In het Nederlandse bestel vormt GroenLinks een wonderlijk verschijnsel.

De partij ontstond blijkbaar uit een samengaan van communisten met religieus geïnspireerde partijen. Het “groene element” kwam er blijkbaar een beetje bij als populair lokkertje voor de kiezers, zie de kritiek van De Groenen.

Bij mijn boekbespreking van Wimar Bolhuis “De rekenmeesters van de politiek”¹¹⁴ zag ik mij genoopt tot een protest tegen wat Mirjam de Rijk (met een carrière in GroenLinks) over het CPB te berde brengt, en schreef ik ook:

“De Rijk’s partner blijkt mij nu Wijnand Duyvendak,¹¹⁵ die ook activisme boven studeren verkoos, en die in 2008 als kamerlid aftrad omdat hij opschepte over een inbraak in het Ministerie van Economische Zaken. GroenLinks vertoont daarvoor een opmerkelijke tolerantie, want op de verkiezingsavond dankte Jesse Klaver Duyvendak, die de campagneleider blijkt te zijn geweest.”

Heeft het zin een parlementaire enquête te overwegen naar de verbanden tussen de bestaande politieke partijen – de politieke bovenwereld – en het deels ondergrondse linkse en rechtse “activisme” sinds de Koude Oorlog waarin geweld niet werd vermeden, zoals getoond door Antifa en blijkbaar ook Wijnand Duyvendak ? Hierin mee te nemen zou het grijze gebied van het bovengenoemd “boeien, binden, benutten” door de SP zijn, met de overgang van mentale manipulatie naar mentale intimidatie (omgangsvormen in de SP¹¹⁶) naar fysiek geweld. Hierin mee te nemen zijn vanzelfsprekend de geldstromen en de middelen die de overheid heeft om ontsporing van zulk activisme te voorkomen en de verwarring door valse verdachtmakingen.¹¹⁷ Tijdens de jaren van de Koude Oorlog zou zo’n parlementaire enquête wellicht gezien worden als een bedreiging voor de vrijheid van meningsuiting, maar momenteel is er alle reden om een cultuur van verheerlijking van geweld, of op zijn minst een tolerantie daarvoor zoals getoond door Jesse Klaver en GroenLinks, tegen te gaan. Een parlementaire enquête is natuurlijk geen strafrechtelijk onderzoek, maar er valt veel informatie te achterhalen over hoe het politiek bedrijf nadelig kan worden beïnvloed of als dekmantel kan worden misbruikt, wat mogelijk aanleiding kan zijn voor nadere wetgeving omtrent het functioneren van politieke partijen. Een bezwaar tegen zo’n enquête is natuurlijk wel dat deze geweldsdimensie zo veel aandacht krijgt, wat op zich weer een vorm van verheerlijking is. Men kan ook zeggen dat de Nederlandse spons van tolerantie in die zin heeft gewerkt dat Wijnand Duyvendak geen inbraken meer pleegt maar helpt folders uit te delen; maar het kan ook de leeftijd zijn. Al met al lijkt zo’n enquête onverstandig. NB. Beatrice de Graaf is minder scherp t.a.v. terrorisme dan mogelijk gangbaar gedacht.¹¹⁸

Advies: Nader onderzoeken wat hier wijs is.

5.13. PM. DENK

Ik heb dit niet onderzocht maar geef commentaar op grond van logica en gezond verstand.

In het Nederlandse bestel vormt DENK een wonderlijk verschijnsel.

Het is opmerkelijk dat bij DENK en Sylvana Simons werd gesproken over contractbreuk, relatiebeding, concurrentiebeding en geheimhoudingsplicht,¹¹⁹ terwijl het gaat om beoogde volksvertegenwoordigers en geen commercieel bedrijf. Wanneer nieuwe partijen gesmoord

¹¹⁴ <https://boycottholland.wordpress.com/2017/05/26/boekbespreking-wimar-bolhuis-de-rekenmeesters-van-de-politiek/>

¹¹⁵ https://www.parlement.com/id/vg9fgopqm2zh/a_j_w_wijnand_duyvendak

¹¹⁶ <https://www.rtlnieuws.nl/nederland/politiek/sp-leider-roemer-fel-over-boek-gesthuizen-uit-op-beschadiging>

¹¹⁷ <https://www.burojansen.nl/oud-papier-affaire/de-telegraaf-en-het-links-complot-2/>

¹¹⁸ <https://boycottholland.wordpress.com/2016/04/18/common-sense-rejection-of-rapoports-four-waves-of-terrorism/>

¹¹⁹ <https://nos.nl/artikel/2154407-denk-wil-schadevergoeding-van-sylvana-simons.html>

worden in zulke processen dan zou men kunnen denken aan meer gereguleerde processen (die ook teleurstellingen bij de Kiesraad zouden kunnen verminderen).

Advies: Kijk hiernaar.

5.14. Sociaal Liberaal Forum (SLF)

In het Nederlandse bestel vormt het Sociaal Liberaal Forum (SLF)¹²⁰ een ondergewaardeerd verschijnsel. Het is een initiatief tot een partij, en nog geen partij als zodanig.

Het forum werd in 1993 opgericht als een initiatief to samengaan van sociaal liberalen uit VVD, D66 en PvdA. Enige wind werd uit de zeilen genomen door de vorming van Paars in 1994. Het SLF ging van 3 naar 20 naar 3 leden, en fungeert sindsdien vooral als denktank met het wetenschappelijk bureau, het Samuel van Houten Genootschap.¹²¹

Het SLF schrijft “sociaal liberalisme”. D66 schrijft sinds 1998¹²² (mogelijk met selectief winkelen bij SLF) over “sociaal-liberalisme”,¹²³ waarbij D66 ook weer aan volksverlakkerij doet, omdat de oprichting van D66 in 1966 om staatsbestel en democratie ging.¹²⁴ Hans van Mierlo was gecharmeerd van de USA van JFK, en wilde ook een direct gekozen premier en een distriktenstelsel, maar niet omdat hij het wetenschappelijk zorgvuldig had onderzocht. Het sektarisch denken van de D66-zuil blijkt ook uit het niet ingaan op de kritiek vanuit SLF (of ook LibDem): hun website zwijgt de kritiek dood.

De Probleemverkenning schrijft op p8-9:

“De egalitaire politieke cultuur van Nederland brengt met zich mee dat de norm dat iedereen erbij hoort, sterk leeft. Het gaat hier om een elementaire notie van materiële democratie, die ook alles te maken heeft met de emancipatie van groepen en individuen: immers, door middel van politieke participatie wordt bevorderd dat langs lijnen van wetgeving en beleid hun positie wordt versterkt en ontplooiingsmogelijkheden worden verbeterd. Volgens de staatscommissie gaat het hierbij om een belangrijke legitimatiegrond van ons stelsel.

Voorts vereist het *legaliteitsbeginsel* dat overheidsgezag niet alleen wordt uitgeoefend op een (Grond)wettelijke basis, maar ook is gebonden aan het recht. Voor de rechtzoekende moet rechtsbescherming bestaan die wordt verleend door een onafhankelijke en onpartijdige rechter, tot wie hij ook toegang moet hebben. Voor de bescherming tegen de overheid (en soms bescherming door de overheid) bestaan (afdwingbare) grondrechten.”

Ik wijs dit af. In de wiskunde volstaat één enkel tegenvoorbeeld om een stelling te ontkrachten. Vanzelfsprekend laat zich begrijpen dat u hier refereert aan een “norm” die “sterk leeft”, zodat u zich blijkbaar op een hoog *gemiddelde* richt, met kansen op falen in individuele gevallen. Toch gaat u ook daar in de fout.

In mijn diagnose is er een groep in de samenleving die stelselmatig tegenwerking ondervindt, namelijk de wetenschap. Ook uw Probleemverkenning ziet de wetenschap niet staan. Het zijn allemaal politiek en recht die de klok slaan maar de rol van de wetenschap komt eigenlijk niet aan de orde. Slechts in de samenstelling van uw commissie is er een claim dat de wetenschap is vertegenwoordigd, maar ook dat blijkt bij u een misvatting, en bespreek ik hieronder.

¹²⁰ <http://thomascool.eu/SLF/SLF.html>

¹²¹ <http://thomascool.eu/SvHG/SvHG.html>

¹²² <https://vanmierlostichting.d66.nl/fundamenten-sociaal-liberalisme/de-historische-canon-van-d66/>

¹²³ <https://vanmierlostichting.d66.nl/fundamenten-sociaal-liberalisme/>

¹²⁴ <https://vanmierlostichting.d66.nl/fundamenten-sociaal-liberalisme/de-historische-canon-van-d66/d66s-founding-document/>

Ik ontkom er niet aan het voorbeeld van mijzelf te geven, als tegenvoorbeeld voor uw stelling, en als illustratie voor het punt dat er een structureel manco is in die Trias Politica die u omarmt, met aldus een geheel ander *gewogen gemiddelde*.

Ik zag mij als wetenschapper gecensureerd, belasterd, het werk ontnomen, met vervolgens een zwaar leven, van de ene baan naar de andere, met periodes van werkloosheid, met bijstand en de noodzaak die bijstand te verhalen op de overwaarde van mijn huis. Wanneer ik mij begeef in de publieke discussie dan is er altijd het odium van de ontslagen medewerker. Mijn wetenschappelijke resultaten zijn per definitie niet aan niet-econometristen uit te leggen, zeker wanneer er censuur is, en ik ontkom niet aan de indruk dat de buitenwacht je als een malloot behandelt, die wel terecht ontslagen zal zijn. Voor journalisten geldt blijkbaar dat zij zich niet aan journalistieke normen hoeven te houden wanneer ze denken met een malloot van doen te hebben. Dit alles betekent ook *dat mijn politieke rechten fundamenteel zijn aangetast*, want wanneer ik meedoe aan het initiatief van het Sociaal Liberaal Forum, dan staat meteen de politieke geloofwaardigheid ter discussie.

Nu kan men zeggen dat de ambtenarenrechter de censuur van de wetenschap en het machtsmisbruik bij mijn ontslag door de directie van het CPB heeft toegestaan. Dit is dan de "rechtsstaat" waar u zo prat op gaat. U spreekt echter over een "onafhankelijke en onpartijdige rechter", terwijl hier sprake is van (i) partijdigheid, want de rechter weet niet wat wetenschap is, (ii) de ambtenarenrechter is afhankelijk, want gaat er van uit dat het bevoegde gezag wel de waarheid zal spreken. Er is geen toets geweest die past bij mijn functie van wetenschappelijk medewerker.¹²⁵

De mishandeling van de wetenschap door de Nederlandse samenleving zorgt inmiddels voor 45 jaar massale werkloosheid,¹²⁶ en kan er ook toe bijdragen dat Nederland door de stijging van de zeespiegel grotendeels in de modder wegzakt.^{127 128}

Zo lijkt mij dat uw voorzitter Remkes als voormalig Gedeputeerde van Groningen toch eerst verantwoording zou mogen afleggen omtrent de situatie omtrent gaswinning, uitstoot van CO2 en aardbevingen, en de torenhoge kosten om e.e.a. weer ongedaan of althans draaglijk te maken, alvorens hij zich met zijn beperkt respect voor wetenschap gaat uitspreken over resultaten van "political science", waarop andermaal rampen kunnen plaatsvinden.

Ik zou niet kunnen ontkennen dat Nederland ook verdient wat het zelf veroorzaakt.

PM. Mocht men vrezen dat deze persoonlijke ervaring met het onrecht in Nederland mij zou verbitteren, zodat ik niet langer de *onbevangenheid* zou hebben die voor wetenschap zo cruciaal is, dan kan ik dit ontkennen. Klaarblijkelijk beschik ik over een blijmoedige gestelheid met een intuïtie voor evenwicht. Het helpt natuurlijk ook dat ik wetenschappelijk kan bewijzen dat ik alleen verantwoorde conclusies trek, zodat alles een kwestie van geduld en goed uitleggen is. Daarnaast prijs ik mij gelukkig dat mij de complete waanzin rondom de moeder van Marianne Vaatstra bespaard blijft.¹²⁹ Wel tel ik mijn knopen en het Nederlandse parlement heeft mij nog veel tegoed.

PM. De term "sociaal liberalism" is oud, maar ik vind het wel typisch dat D66 zich in 1998 zo ging noemen nadat het SLF in 1994 met Van Mierlo gesproken had. De term "Forum" is oud

---

¹²⁵ <http://thomascool.eu/Thomas/Nederlands/TPnCPB/Record/1987/05/28/1987-05-28-CPB-FunctieInformatieFormulier.pdf> (en let ook op de criteria van "creatieve zin", "onafhankelijke oordeelsvorming" en "zelfstandige uitvoering" onder C op pag 7). De stelling van CPB-directeur Gerrit Zalm dat mij niet gevraagd was om over werkloosheid na te denken is een gotspe, is misleidend naar de rechter, en tekent Zalm's incorrecte visie op zowel staathuishoudkunde als wetenschap als taak en plaats van het CPB.

¹²⁶ J.G.M. Delfgaauw en A.I.V. Massizzo (1955), "Naar een nieuwe gouden eeuw", Het Spectrum

¹²⁷ <https://mpr.ub.uni-muenchen.de/63904/>

¹²⁸ <http://thomascool.eu/Papers/Environment/2006-12-14-GlobalWarming-CoolingHolland.pdf>

¹²⁹ <https://www.ad.nl/binnenland/waarom-moeder-vermoorde-marianne-vaatstra-nog-steeds-moet-strijden~a9de6506/>

maar ik vind het wel typisch dat Baudet ook voor die term kiest nadat ik hem op het SLF attent heb gemaakt. En Baudet mag nog eens uitleggen hoe hij op het idee van de hoge belastingvrije voet kwam,¹³⁰ waar mijn analyse sinds 1990-1991 de onderbouwing voor geeft. Leentje buur spelen hoort er natuurlijk bij, maar het is wel netjes om te refereren, zodat mensen ook de oorspronkelijke redenering kunnen vinden, en niet de caricatuur die er van wordt gemaakt ter meerdere glorie van de volksmisleiding.

Advies: Laat uw commissie onderkennen dat er een probleem kan zijn bij de wijze waarop Nederland omgaat met de wetenschap.

Advies: Laat uw commissie de Tweede Kamer adviseren de censuur van de wetenschap door de directie van het CPB ongedaan te maken, cq. serieus onderzoek te doen naar het protest tegen deze censuur.

5.15. PM. Functieverlies politieke partijen

Ik heb dit niet onderzocht maar geef commentaar op grond van logica en gezond verstand.

De Probleemverkenning sectie 4.3 p36-37 is ondermaats, maar geeft een nuttig overzicht van taken van politieke partijen, hetgeen behulpzaam is om te begrijpen waar “directe democratie” een fata morgana is.

De Probleemverkenning p61 stelt: “Tegelijkertijd concludeert de commissie echter ook dat een herstel van de oude positie van politieke partijen waar het hun de voor het systeem als geheel zo belangrijke rol inzake het agenderen en tegen elkaar afwegen van inhoudelijke thema’s betreft, niet realistisch is.”

We dienen hier onderscheid te maken tussen:

- de wetenschap omtrent het functioneren van de democratie en
- de wetenschap omtrent de interactie van samenleving, cultuur en democratie, met een benutting van mogelijkheden van democratie.

De Staatscommissie maakt hier een cultuurhistorische of zo men wil sociologische opmerking (beide terreinen waarop ik niet competent ben), terwijl de taak van de commissie zich eerder richt op het functioneren van de democratie (waarop ik enige competentie heb).

Het is aan de partijen en de kiezers waar zij hun tijd aan willen besteden, en of zij wel of niet zaken willen agenderen.

Het **advies** is: De commissie kan hier beter buiten blijven, en doet er derhalve goed aan om partijen hier geen “functieverlies” toe te dichten. De zorg omtrent het functioneren van de politieke partijen dient zich te richten op de eerder genoemde punten.

6. Thema Vertegenwoordiging

6.1. Districtenstelsel (DR) versus gelijke of evenredige vertegenwoordiging (EPR)

Mijn artikel artikel “*One woman, one vote. Though not in the USA, UK and France*” (1W1V)¹³¹ bespreekt het verschil tussen District Representation (DR) en Equal or Proportional Representation (EPR). Het gaat hier om andere stelsels, en het numerieke criterium, dat er is sprake van evenredige vertegenwoordiging wanneer de zetelverdeling

¹³⁰ <https://forumvoordemocratie.nl/standpunten/belastingen>

¹³¹ Colignatus (2017d), <https://mpira.ub.uni-muenchen.de/82513/>

gelijk is aan de verdeling van de stemmen, is een aspect en niet het enige aspect. Het verdient voorkeur om over “gelijke vertegenwoordiging” te spreken in plaats van over “evenredige vertegenwoordiging”, want $y = \frac{1}{2} x$ is ook evenredig. Vervolgens is de gelijkheid van de verdelingen slechts een technische voorwaarde, en zijn er juist belangrijke principiële keuzes. Bij een districtenstelsel kan het toevallig zo uitpakken dat de verdelingen ook gelijk zijn, maar door de verschillende structuur kunnen er toch andere effecten op de vertegenwoordiging ontstaan.

1W1V constateert en bewijst dat de “political science on electoral systems” nog geen wetenschap is, en vergelijkbaar is aan homeopathie, astrologie en alchemie. Men ontleent zijn termen zoals “verkiezingen” aan de omgangstaal maar ziet dan belangrijke verschillen over het hoofd. In de omgangstaal kan iemand ziek zijn, maar wanneer er geen onderscheid wordt gemaakt tussen virus of bacterie, en toch dezelfde geneesmethode wordt toegepast, dan zijn rampen niet uitgesloten.

Het districtenstelsel blijkt in strijd met artikel 21 van de rechten van de mens. Dit is niet het hoofdresultaat van 1W1V maar belangrijke bijvangst. Dit artikel 21 luidt:¹³²

- (1) Een ieder heeft het recht om deel te nemen aan het bestuur van zijn land, rechtstreeks of door middel van vrij gekozen vertegenwoordigers.
- (2) Een ieder heeft het recht om op voet van gelijkheid te worden toegelaten tot de overheidsdiensten van zijn land.
- (3) De wil van het volk zal de grondslag zijn van het gezag van de overheid [Regering];¹³³ deze wil zal tot uiting komen in periodieke en eerlijke verkiezingen, die gehouden zullen worden krachtens algemeen en gelijkwaardig kiesrecht en bij geheime stemmingen of volgens een procedure, die evenzeer de vrijheid van de stemmen verzekert.

PM. In het verleden werd het stemrecht gekoppeld aan een bepaalde geschiktheid. Momenteel is het geëvolueerd naar een mensenrecht.¹³⁴ De toets op artikel 21 is relevant.

Bij het districtenstelsel (DR) blijkt de tegenstrijdigheid immers uit:

- (a) Men stemt op een kandidaat maar kiest een vertegenwoordiger. Wanneer het district een enkele vertegenwoordiger heeft, en het dan om een *single seat election* gaat, en niet om een nationale *multiple seats election*, dan kan men e.e.a. billijken, maar, zodra die districtvertegenwoordiger toch weer een associatie kiest met een politieke partij, dan gaat het om een verkapte *multiple seats election*, en is de situatie niet langer eerlijk, en kan men niet langer stellen dat wie op partij A heeft gestemd toch ook vertegenwoordigd wordt door iemand van partij B op wie juist niet is gestemd.
- (b) Wanneer bij districten eerlijk zou worden gezegd dat het om *multiple seats election* zou gaan, en iemand zou op een kleine partij C willen stemmen, maar merkt dat de stem verspild gaat worden doordat de strijd om de districtzetel(s) tussen grotere partijen gaat, dan ziet deze kiezer zich gedwongen tot strategisch gedrag om de slechste uitkomst te beperken. (i) Dit is dan echter dwang en geen vrijheid. (ii) Zo'n “gekozen” vertegenwoordiger is niet werkelijk de vertegenwoordiger van wie zo'n strategische stem uitbrengt. (iii) Wie toch op de kleine partij C stemt en ziet dat niet zo'n vertegenwoordiger wordt gekozen, ziet zijn stem weggegooid.
- (c) Het districtenstelsel is dan geen geschikt systeem om een vertegenwoordiger te kiezen waar het uitdrukkelijk gaat om een groter parlement met meer vertegenwoordigers.
- (d) Bij dit alles blijkt de dwang van de staatsmacht door het indelen van districten. Het is geen vrije eigenschap van kiezers dat men tot een district behoort, maar dit wordt door de

¹³² <https://www.mensenrechten.nl/wat-zijn-mensenrechten/mensenrechten-op-een-rij>

¹³³ Het College voor de Rechten van de Mens geeft een verkeerde vertaling, namelijk “Regering”. In het Engels staat er government, en dit dient men te vertalen met “overheid”. Dit is de Trias Politica met de scheiding van wetgevende, uitvoerende en gerechtelijke macht. In Nederland is de Regering de uitvoerende macht (met de Koning als staatshoofd ook lid van de Regering).

¹³⁴ <http://stukroodvlees.nl/does-er-meer-toe-kiezers-geschied/>

overheid opgelegd. Eventueel zou de kiezer zich gedwongen zien tot verhuizen, maar voor correcte proportionaliteit aan de bevolking zouden dan ook de districtgrenzen moeten worden aangepast. Gangbaar zien we juist machtsmisbruik door politieke partijen t.a.v. het “gerrymandering”. Resteert de conclusie dat alleen het stelsel van gelijke of proportionele vertegenwoordiging recht doet aan de noties van “vrijheid” en “vertegenwoordiging” in artikel 21.

Ook bij gelijke of evenredige vertegenwoordiging (EPR) kan er strategisch stemgedrag zijn. Zoals in 2012 de VVD en PvdA tegen elkaar opboden en kiezers verleid werden om hun stem uit te brengen voor een gunstige coalitie. In dit geval geldt echter dat kiezers nog steeds de vrijheid hebben om hun tegenwoordiger te kiezen. Wanneer zij deze vrijheid ietwat anders benutten, dan is dit hun zaak, en geen beperking van hun vrijheid.

Met verwijzing naar voetnoot 133 over de verkeerde vertaling van “government”¹³⁵ met “regering”: De stem is voor de volksvertegenwoordiging (legislative), en deze kiest weer premier en kabinet (executive). De stem is niet voor een coalitie, maar om de vertegenwoordigers en de zetelverdeling te bepalen, waarna de vertegenwoordigers kunnen gaan vertegenwoordigen en onderhandelen.

Men bestudere 1W1V. Het bovenstaande geeft een korte introductie in het Nederlands, en geen volledige samenvatting.

Het **advies** is: vast te houden aan de gelijke of evenredige vertegenwoordiging, en deze zelfs nog te verbeteren tot grotere gelijkheid of evenredigheid. (Zie de voorstellen hieronder.)

6.2. Largest Remainders (LR)

Al zo'n 200 jaar is er discussie over de beste wijze om de evenredigheid van stemuitslagen en zetelverdeling vorm te geven.

Nederland gebruikt de methode Jefferson / D'Hondt voor de vertaling van stemmen voor de Tweede Kamer naar zetels, met ook de drempel van de kiesdeler. Een argument zou zijn dat het voor de regeerbaarheid prettig is dat de grootste partijen voordeel hebben. Dit argument druist in tegen de evenredigheid. Vervolgens is hierboven toegelicht dat de regeerbaarheid afhangt van het inclusieve denken en met een hogere mate van concurrentie ook van nieuwe partijen.

Wiskundigen Balinski & Young 1982¹³⁶ concludeerden dat Webster / Sainte-Laguë het beste zou zijn. Er dreigt hier echter een verwarring over de meeteenheid: een *gemiddeld aantal stemmen per partij* of het *aantal stemmen per marginale kandidaat per partij*. Het laat zich constateren dat dit misverstand in de literatuur bestaat, hoewel het alleszins mogelijk is dat het misverstand niet bestaat bij de Kiesraad of de leden van uw commissie die die literatuur gebruiken. Toch zou de constatering omtrent dit misverstand een rol kunnen spelen voor een heroverweging omtrent het stelsel in Nederland.

Colignatus 2017, “Comparing votes and seats with cosine, sine and sign, with attention for the slope and enhanced sensitivity to disproportionality”^{137 138} (CVSC) heeft deze resultaten:

- (1) Politicologen waren er blijkbaar nog niet in geslaagd een goede maatstaf voor proportionaliteit te bepalen. De maatstaven van Loosemore-Hanby en Gallagher tonen grote mankementen. Bij een stemuitslag van {49, 51} vinden zij zetelverdelingen {48, 52} en {50, 50} even goed, want maar 2 zetels verschil (of 1 bij correctie voor dubbeltelling). Een goede maatstaf kon echter ontwikkeld worden, als de “Sine Diagonal Inequality / Disproportionality” (SDID) maatstaf.

¹³⁵ <http://www.un.org/en/universal-declaration-human-rights/>

¹³⁶ <http://www.ams.org/samplings/feature-column/fcarc-apportionii3>

¹³⁷ <https://mpira.ub.uni-muenchen.de/81389/> (Advies: vraag statistici om een reactie.)

¹³⁸ <https://boycottholland.wordpress.com/2017/10/21/statistics-slope-cosine-sine-sign-significance-and-r-squared/>

- (2) Wiskundigen Balinski & Young zouden gelijk kunnen hebben dat Webster / Sainte-Laguë het beste is wanneer het althans gaat om het gemiddelde aantal zetels per bevolking per Staat in het Amerikaanse Huis van Afgevaardigden. Dit is echter een ander probleem dan toedeling van zetels aan politieke partijen.
- (3) Wiskundigen Balinski & Young blijken een verwarring te hebben. Zij gebruiken het *gemiddeld* aantal stemmen *per partij*. Voor toedeling van zetels aan kandidaten is het echter logisch om te kijken naar het aantal stemmen per *marginale* kandidaat per partij. Dit wordt besproken in CVSC pagina 4-8
- (4) Voor toedeling van zetels aan partijen en hun marginale kandidaten zou dan Hamilton / Meeste Reststemmen de juiste methode zijn.
- (5) Het is fijn dat hier na 200 jaar duidelijkheid over is.

Het **advies** is dat Nederland de methode D'Hondt vervangt door Hamilton / Meeste Reststemmen (Largest Remainder, LR).

Zie hieronder voor nog een advies t.a.v. de kiesdrempel.

6.3. Kiesdrempel en Representative Largest Remainders (RLR)

Het economisch principe is dat concurrentie zinvol is, en dat er derhalve lage drempels moeten zijn voor nieuwe partijen.

Gezien de afronding die bij de zeteltoekenning een rol speelt, is het advies om *bij de restzetels* een minimum van minstens een ½ kiesdeler te eisen, en niet een minimum van 1 kiesdeler zoals Nederland nu doet.

Dit schept meer mogelijkheden voor kleinere partijen (bij de restzetels althans).

De combinatie van Hamilton / LR met de ½ kiesdeler voor de restzetels geeft "Representative Largest Remainder" (RLR), zie CVSC bijlage L, pagina 95-97.

(Bij de kamerverkiezingen in 2017 zouden VVD en D66 elk 1 zetel minder krijgen en 50Plus en FvD elk 1 zetel meer. Dit zou de Tweede Kamer gedwongen hebben om meer inclusief te denken.)

Het **advies** is deze methode van RLR te gaan gebruiken.

6.4. Lege zetels of een gekwalificeerde meerderheid

In Nederland in 2017 is 2% van de stemmen toch nog niet vertegenwoordigd, doordat hun verkozen partijen toch nog te weinig stemmen krijgen, en de kiesdrempel van 1 / 150 zetel niet halen. Dit fenomeen is ook bij RLR onvermijdelijk. Niet alle kandidaten kunnen gekozen worden terwijl zij toch stemmen krijgen.

Zie Colignatus (2010), "Single vote multiple seats elections. Didactics of district versus proportional representation, using the examples of the United Kingdom and The Netherlands" (SVMS).¹³⁹

Het **advies** is lijstverbindingen (apparentement) toe te staan. De Tweede Kamer heeft de lijstverbindingen juist afgeschaft, maar abusievelijk. De Tweede Kamer vond de lijstverbinding op politieke grond onwenselijk, mij lijkt het echter op wetenschappelijke grond wel wenselijk.

De Tweede Kamer kan ofwel het betreffend aantal zetels leeg laten (2% van 150 zetels zijn 3 zetels), ofwel een gekwalificeerde meerderheid hanteren (hier 77 i.p.v. 75 zetels).

Advies: Het leeg laten van het daarmee gemoeide aantal zetels is momenteel praktisch en psychologisch de beste manier om vorm te geven aan de stemmen die geen zetel krijgen.

¹³⁹ <https://mpira.ub.uni-muenchen.de/22782>

PM. Er is de mogelijkheid een subparlement of voorgeborchte te scheppen, waarin de partijen met hun 2% verspilde stemmen alsnog gezamenlijk kunnen vergaderen, zeg eens per maand, en kijken of er gezamenlijke standpunten zijn te vinden. Men zou dan beperkt spreekrecht kunnen krijgen in 's lands vergaderzaal op specifieke momenten, zodat de stem toch nog in 's lands vergaderzaal tenminste gehoord kan worden. Dit voorgeborchte zou ook een broedkamer voor succesvolle nieuwe partijen kunnen zijn. Ik heb dit niet verder onderzocht. Zo'n voorgeborchte heeft dezelfde legitimiteit als de reguliere Kamer, immers dat burgers hun stem hebben uitgebracht, en het "enige" verschil is de kiesdrempel, die ook weer afhangt van het aantal zetels. Er valt hier beslist nog wat te winnen aan verbetering van de democratie. (Maar meer spreekrecht betekent nog niet dat de andere kant ook beter luistert.)

6.5. Gebruik van de Lorenz curve

Ik heb een artikel over de condities voor het gebruik van de Lorenz curve en Gini ongelijkheidsmaatstaf.¹⁴⁰ De Lorenz curve is een visueel krachtige manier om ongelijkheden en in dit geval electorale onevenredigheden weer te geven. Men dient twee condities te bewaken. De berekening voor Nederland toont ook visueel dat er nog wel e.e.a. aan de evenredigheid mankeert. Het advies is dat de Kiesraad deze curve standaard gebruikt om de mate van evenredigheid visueel te verduidelijken, en dat deze methode ook internationaal wordt uitgedragen. De Gini maatstaf is informatief maar niet symmetrisch zoals bovengenoemde SDID.

6.6. PM. Drempelverlaging anders dan via kiesdrempel

Ik heb het volgende niet onderzocht maar laat ik de gedachten wel noemen.

Aan de evenredigheid zoals hierboven uitgewerkt lijkt wiskundig verder niet te tornen, en maatregelen tot een lagere drempel tot de Tweede Kamer moeten dan elders gezocht worden.

De opkomst en ondergang van (nieuwe) partijen is een bijzonder fenomeen. **Advies:** De overheid zou middelen ter beschikking kunnen stellen om te onderzoeken welke factoren relevant zijn afgezien van de voor de hand liggende zoals relaties, geld en publiciteit.

De Tweede Kamer krijgt zeer veel stukken toegestuurd. **Advies:** Dit archief zou beter ontsloten kunnen worden. De gebruikersruimte van dit archief zou een ontmoetingsplaats kunnen worden voor nieuwe partijen die elkaar vinden op verwante terreinen waar gevestigde partijen te weinig aandacht aan zouden geven. Wanneer veel wordt doodgezwegen (ook in de media) kan het zijn dat men in de huidige situatie niet eens van elkaar weet.

Advies: Wanneer iemand op een partijlijst wordt gekozen maar tijdens de zittingsperiode uit de fractie stapt, dan is het logisch dat betrokkene de zetel kan behouden. Men kan zeggen dat het verlaten van de fractie een teken van beschaamd vertrouwen is, maar men kan ook zeggen dat de vertegenwoordiger juist de verantwoordelijkheid neemt die gegeven is. Men verdient het voordeel van de twijfel. Klaarblijkelijk leidt dit slechts zelden tot nieuw succes – de zetel van Wilders is het voorbeeld – maar het valt niet bij voorbaat te bepalen bij wie dit het geval zal zijn. Wanneer iemand uit een fractie stapt dan duidt dit op een probleem binnen een partij, en het is beter om kiezers hierover te laten oordelen (bij de nieuwe verkiezingen) dan een partij (die anders te veel macht over zijn vertegenwoordigers krijgt). Partijen die over "zetelroof" spreken tonen dat zij niet begrijpen wat vertegenwoordiging betekent.

6.7. PM. Vaker verkiezingen

Ik heb dit maar beperkt onderzocht, maar geef nu een nadere uitwerking van hetgeen ik in het verleden al had gesuggereerd, wederom op grond van logica en gezond verstand, zodat het mij logisch lijkt u ook te vragen hier naar te kijken.

¹⁴⁰ <https://mpira.ub.uni-muenchen.de/80297/>

Het **advies** is: In 1917 had de Tweede Kamer 100 leden, en Nederland een bevolking van 6,5 miljoen. De bevolking is nu 2,5 keer zo groot, dus een Tweede Kamer die 3 keer zo groot is, is niet onredelijk. (De vergaderzaal krijgt dan ook weer de gezellige drukte van de oude vergaderzaal.) (Voor grotere landen is er denkkelijk een plafond aan werkbare omvang maar let op het navolgende.) Met 300 kamerleden kunnen jaarlijks 100 leden worden vervangen, met dan een zittingsduur van 3 jaar, en een natuurlijke kiesdrempel van 1%. In het systeem van Hamilton / RLR levert dit een kiesdrempel van ½% t.a.v. de restzetels op, wat nog altijd een vooruitgang is t.a.v. de huidige drempel van 0,67%. Opdat de jaarlijkse verkiezingen niet steeds andere lijsttrekkers krijgen, dienen fractievoorzitters ieder jaar aan verkiezingen mee te doen, met derhalve een zittingsduur van 1 jaar. Terwijl in het vigerende systeem fractievoorzitters nogal veilig zijn (behalve voor hun fractieleden), krijgen zij in dit alternatief de volle wind van de kiezer. Wanneer een fractieleider niet herkozen wordt maar in de partij toch nog populair is kan een zittend lid natuurlijk overwegen om terug te treden, zodat de fractieleider via de lijst toch weer herkozen kan worden.

PM. Hierboven is gewezen op de noodzaak tot nieuwe verkiezingen bij wijzigingen van de grondwet of vergelijkbare internationale verdragen. In zo'n geval zou de gehele Tweede Kamer vervangen moeten worden, en niet slechts 1/3. Voor de gekozen leden is de zittingsduur afhankelijk van de plaats op de lijst van hun partij. De lijst gekozenen per partij wordt in drieën verdeeld over de drie segmenten van 100 met hun verschillende zittingsduren. Hoe hoger op de lijst hoe langer de zittingsduur, behalve voor de fractievoorzitter. (Dit levert nieuwe regels voor de opdelingen in drieën maar dit is een andere toepassing van regels omtrent proportionaliteit.)

Toelichting op dit advies:

Colignatus en Hulst (2003) "De ontketende kiezer" (DOK) ¹⁴¹ doen de suggestie tot jaarlijkse verkiezingen. Het vierjaarlijkse circus wordt dan vervangen door de nuchtere beoordeling van resultatenrekening en de nieuwe begroting. Een partij die stelselmatig opkomt voor de ideologie en belangen van zijn achterban heeft weinig van de kiezers te vrezen. Wel zorgt de jaarlijkse verkiezing voor een calibratie van de zetelverdeling aan de vigerende inzichten. Het verschijnsel van 2012 waarin VVD en PvdA eerst tegen elkaar opboden en vervolgens met elkaar in zee gingen, zou minder kans krijgen, en kiezers zouden zich aldus minder snel bekocht kunnen voelen. De jaarlijkse frequentie vereist van politieke onderhandelaars dat zij met resultaten voor de dag komen in plaats van dromen over iets moois over vier jaar (en vasthouden aan een eigenlijk niet langer gewenste coalitie om de ramp maar uit te stellen).

Voor zover mij bekend zijn er geen parlementen met jaarlijkse verkiezingen. Misschien zijn parallellen te trekken met jaarlijkse vergaderingen van aandeelhouders, maar het landsbestuur is anders dan het commercieel bedrijf.

Opmerkelijk genoeg is het gangbare vooroordeel dat juist een horizon van vier jaar nodig is om structureel beleid te voeren. Wellicht met de eerste 2,5 jaar het zuur en de laatste 1,5 jaar het zoet. Dit vooroordeel is logisch wanneer men zich voorstelt dat het huidige vierjaarlijkse circus, met actualisering van de verkiezingsprogramma's en doorrekeningen door het CPB, ¹⁴² nu dan ieder jaar zou gaan plaatsvinden. Het ligt echter in de rede dat jaarlijkse verkiezingen juist de zakelijkheid bevorderen.

Het US House of Representatives kent een twee-jaarlijkse cyclus, waarbij leden ook twee jaar dienen. The Economist in 2013 (auteur met initialen S.M.) constateert een grote druk voor fondswerving, en adviseert een verlenging naar vier jaar voor meer aandacht voor wetgeving. ¹⁴³ Blijkbaar wordt 91% gewoon herkozen, maar mogelijk toch wegens die nadruk op fondswerving. Dit betekent niet dat de verkiezingen verwaarloosbaar zijn: 9% kan juist het verschil in een meerderheid betekenen. In Nederland met evenredige vertegenwoordiging

¹⁴¹ <http://thomascool.eu/SvHG/DOK/DOK-Aankondiging.html> (pdf online)

¹⁴² <https://boycotholland.wordpress.com/2017/05/26/boekbespreking-wimar-bolhuis-de-rekenmeesters-van-de-politiek/>

¹⁴³ <https://www.economist.com/blogs/democracyinamerica/2013/01/house-representatives>

hebben *partijen* de taak voor fondswerving, en niet de kleine zelfstandigen van de volksvertegenwoordigers, en kan alles anders liggen. Waarom adviseert The Economist niet tot overgang naar evenredige vertegenwoordiging? Laat men daar 1W1V lezen (maar evenredige vertegenwoordiging is geen nieuw idee).

The Economist verwijst naar Ernesto Dal Bo en Martin Rossi (2008)¹⁴⁴ over een “natural experiment in the Argentine House of Representatives”. Een langere termijn toonde meer productie aan wetgeving. Vaag blijft of de geproduceerde wetgeving ook aansloot bij de wensen van de kiezers.

Een probleem is dat de overgang tot een ander systeem niet in kleine stapjes kan. Te vrezen is dat er zoveel variabelen zijn dat een relevant frequentie-effect maar moeilijk te zien valt in de zee aan verschillen tussen de systemen überhaupt. Wederom moeten gezond verstand en logica uitweg bieden. Men kan Kamerleden en bevolking vragen of bovenstaand advies inderdaad beter is, en de gesignaleerde problemen oplost met behoud van het goede. Bovenstaand advies kan wellicht worden getoetst in simulatiemodellen.

6.8. PM. De kweekvijver van de Kamer: de gemeenteraad

Er is ook de context van de gemeenteraden, de kweekvijver voor de Tweede Kamer.

Dit is een voortzetting van het vorige advies, met nu een toelichting voor gemeenteraden.

Op zijn minst zou men gemeenten de gelegenheid kunnen bieden met zulke jaarlijkse verkiezingen te gaan experimenteren. Het zou de betrokkenheid van de burgers kunnen vergroten en een klasse politici kweken die met deze frequentie kunnen omgaan. Wel is het zo dat gemeenteraden veel kleiner zijn dan 300 leden, en dat de kiesdrempel zodoende hoog wordt. De Haagse gemeenteraad heeft 45 leden.¹⁴⁵ Bij jaarlijkse vervanging van 15 leden wordt de kiesdrempel $1/15 = 6,7\%$ hetgeen veel te hoog is.

Beter is het dan te gaan denken aan een “*partij-omvang afhankelijke vervanging*”.

Bij 1 zetel (7 partijen in de Haagse gemeenteraad) is de zittingsduur 1 jaar en doet men jaarlijks mee. Dit geeft een kiesdrempel van $1/45 = 2,2\%$ (of de helft bij restzetels).

Bij 2 zetels (2 partijen in de Haagse gemeenteraad) is de zittingsduur 1 jaar en doet men jaarlijks mee. (Wanneer de fractievoorzitter niet herkozen wordt dan is het onlogisch het enkele andere lid te laten zitten op grond van een termijn van 2 jaar. Wordt slechts de fractievoorzitter gekozen dan is er ook weinig reden om het geheugen te laten werken voor het andere lid.)

Bij 3 zetels (1 partij in de Haagse gemeenteraad) is de zittingsduur 1 jaar voor de fractieleider en 2 jaar voor de andere leden.

Bij 4 of meer zetels (6 partijen in de Haagse gemeenteraad) is de zittingsduur 1 jaar voor de fractieleider en 3 jaar voor de andere leden.

Deze methode is alleen algoritmisch vorm te geven. Het is mogelijk dat er tijdelijk meer gemeenteraadsleden dan 45 zijn, wegens overloop. De regels zijn:

- (1) Op grond van een stemuitslag wordt eerst het theoretische aantal zetels voor een partij bepaald op grond van evenredigheid, via Hamilton / RLR.
- (2) Deze zetels worden direct toegedeeld aan partijen die maximaal 2 zetels hadden in de vorige of de nieuwe gemeenteraad (met een zittingsduur van 1 jaar), tot een maximum

¹⁴⁴ https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1305825

¹⁴⁵ <https://www.denhaag.nl/nl/bestuur-en-organisatie/gemeenteraad/zetelverdeling-coalitie-en-oppositie.htm>

van 2 zetels. Een nieuwe partij zou op grond hiervan reeds 2 zetels kunnen krijgen, en zie dan de vervolgeregels.¹⁴⁶

- (3) Van de zittende partijen wordt gekeken welke zetels nog onder de zittingsperioden vallen. Deze zittingsperioden worden gerespecteerd.
- (4) Het aantal vrije zetels volgt uit 45 minus de toedelingen onder (2) en (3).
- (5) Indien een partij meer zittende zetels heeft dan waar het bij de vigerende verkiezing recht op heeft op grond van het aantal stemmen, en wanneer de kieslijst minder stemmen krijgt dan 75% van het aantal zittende zetels (dit percentage is een algemeen bekende nuttige "smoother"), dan is de fractieleider (met de zittingsduur van 1 jaar) niet meer herkozen, en anders wel. (Het staat een zittend lid natuurlijk altijd vrij om terug te treden ten gunste van een fractieleider die in de partij populair is.)
- (6) Zijn er nog zetels vrij, dan worden die toegeedeeld aan de partijen met aanspraak op meer dan 2 zetels, op grond van de meeste restzetels. De aldus gekozen leden krijgen de aangegeven zittingsduren (2 jaar voor 3 zetels en 3 jaar voor meer zetels, tenzij iemand weer wordt aangewezen als fractieleider).

Neem bijvoorbeeld een partij met 6 zetels of $6 / 45 = 13,3\%$ van het aantal stemmen. Neem aan dat 5 leden kunnen blijven zitten met resterende zittingsduren van 1 of 2 jaar. Alleen de fractieleider moet een nieuwe termijn van 1 jaar verkrijgen. Deze 5 leden zullen ook op de kieslijst kunnen komen te staan maar dat betekent nog niet dat hun zittingsperiode zomaar kan worden verlengd. Alleen wanneer hun zittingsperiode afloopt kan die worden verlengd, wanneer de partij althans voldoende zetels haalt. Wanneer de partij minder dan $75\% * 13,3\% = 10\%$ van de stemmen krijgt dan is die fractieleider niet herkozen. In dat geval is de partij tijdelijk oververtegenwoordigd, althans gezien vanuit de actuele verkiezingen met $5 / 45 = 11,1\%$ van de zetels en max 10% van de stemmen. Echter, gezien vanuit de eerdere verkiezingen is het acceptabel dat men eerst hoog stond en dat nu een daling van 6 naar 5 zetels is ingezet. Binnen een paar jaar lopen de andere zittingstermijnen af (of reeds dit jaar al). Dit systeem is nog altijd gevoeliger voor de stemuitslagen dan de 4-jaarlijkse cyclus. Ook wanneer de fractievoorzitter minstens 10% krijgt en wel weer verkozen is, dan kan de partij ook oververtegenwoordigd zijn met $6 / 45 = 13,3\%$ van de zetels en mogelijk 10% van de stemmen, maar ook hier doet de tijd zijn werk.

Samengevat voor gemeenten: Een partij die eenmaal gekozen is kan deze traagheid benutten om klappen op te vangen en een verloren kiezersgunst terug te winnen. Maar bij een stelselmatig afscheid door de kiezers gloort er ook snel perspectief voor nieuwe partijen.

6.9. PM. Representativiteit in termen van herkenbaarheid

Dit heb ik niet onderzocht maar het volgende kan gesteld worden op grond van logica en gezond verstand.

De Probleemverkenning p16 en p60 stelt dat er een "diploma-democratie" bestaat, dat de volksvertegenwoordigers steeds meer uit dezelfde vijver komen, en dat er culturele scheidingen groeien waardoor belangen van groepen niet eens meer gezien worden. De commissie wijst op het dilemma dat veel voortkomt uit maatschappelijke verhoudingen waar de commissie niets aan kan doen, terwijl hier toch een kern van haar taak ligt. Methoden als voorkeursbehandelingen hebben zo ook hun nadelen.

In de grafiek 3.2 op p17 wordt de ontwikkeling in opleidingspeil der leden van de Tweede Kamer weergegeven. Me dunkt dat men voorzichtig dient te zijn met de interpretatie hiervan. Rond 1930 kon men wellicht een lager opleidingspeil hebben, maar wellicht wel de intelligentie, en ook het respect voor wetenschap. Wie anno 2017 hoogopgeleid heet te zijn, met wellicht een opleiding rechten, geschiedenis of politicologie, heeft wellicht nog niet het

---

¹⁴⁶ Dit beperkt strategisch gedrag. Een partij zou een nep-nieuwe-partij kunnen oprichten, die zeg 10 nieuwe zetels krijgt, terwijl de oude partij door de traagheid ook hoog op 10 zetels blijft staan. Dit strategisch gedrag ziet nu een beperking t.a.v. naamsbekendheid, de eerste fase van max 2 zetels met beperkte zittingsduren, en dan de bovengrens van resterende vrije zetels voor langere zittingsduren.

gewenste respect voor wetenschap ontwikkeld, puur omdat die opleiding daar niet op gericht was - maar denkt wellicht dat toch over wetenschap mee te kunnen praten omdat men tenslotte een universitaire opleiding heeft. Bijvoorbeeld heeft D66 kamerlid Paul van Meenen wiskunde gestudeerd en is hij daarna leraar wiskunde geworden, maar wat weet hij nu van *onderzoek* aan onderwijs in wiskunde ? ¹⁴⁷

Het spiegelbeeld zien we op p44-45 in de Probleemverkenning: de gevoelens van ondervertegenwoordiging bij de laagopgeleiden. Terecht maakt u melding van deze ontwikkelig: "Grote politieke onvrede kan gaan broeien als mensen zich afkeren van het politieke bedrijf, aldus het SCP in 2014." Uw commissie zoekt de oplossing in traditionele instrumenten en ziet dan de rol van de wetenschap over het hoofd. Wellicht denkt u dat de wetenschap in Nederland floreert en door politici diep gerespecteerd wordt, terwijl de werkelijkheid een andere is, met manipulatie van informatie en censuur (en vooral verwijzen naar onderzoek wanneer het in de eigen kraam te pas komt).

Deze opmerking in de Probleemverkenning p45 verdient [als idee toch wel weer] applaus:

"De staatscommissie wil daarom verder nagaan op welke wijze en op welke punten deze maatschappelijke onvrede doorwerkt in het politieke systeem, en vervolgens welke ingrepen op dat vlak heilzaam zouden kunnen zijn. Voorstellen van de staatscommissie moeten dus bijdragen aan het wegnemen van negatieve effecten. Bovendien moeten die voorstellen passen in de democratische rechtsstaat en deze – zo mogelijk – versterken."

Opmerkingen zijn:

(1) De maatschappelijke verhoudingen zullen sterk verbeteren wanneer er weer volledige werkgelegenheid wordt bereikt middels de instelling van een Economisch Hof. Het is dus onjuist wanneer de commissie stelt dat men weinig aan de maatschappelijke verhoudingen kan doen.

(2) Door wegnemen van de bottleneck t.a.v. de wetenschap zullen veel meer maatschappelijke verbeteringen ingevoerd worden, waardoor ook de positie van "achterblijvers" verbeterd wordt: en zij kunnen gaan waarnemen dat er naar hun problemen geluisterd wordt.

(3) Door meer democratisering buiten het parlement kan de democratische weerbaarheid toenemen, met aldus meer, grotere en gevarieerdere vijvers.

(4) Met een parlement van 300 zetels is er meer ruimte voor diversiteit. De politieke partijen kunnen daarop worden aangesproken. Hier lijken regels overbodig omdat kiezers bewuster gaan kiezen, en dat ook jaarlijks zouden kunnen gaan doen. Bij jaarlijkse verkiezingen voor 100 zetels zou de diversiteit wel weer minder kunnen worden, met een kiesdeler van 1/100 in plaats van 1/150, maar dit kan voor de restzetels weer ½ % kunnen worden, zie het systeem van "Representative Largest Remainders" (RLR).

(5) Opvallend is dat die herkenbaarheid in mijn analyse derhalve een resultaat is en niet een fundamentele oorzaak. De Probleemverkenning wekt de indruk hier vooral naar het symptoom te kijken, en dit als oorzaak op te vatten, en minder oog te hebben voor de eigenlijke problematiek.

---

¹⁴⁷ <https://boycottholland.wordpress.com/2015/10/02/pierre-van-hiele-and-gerald-goldin-2/>

7. Thema Bescherming van de Democratie / Weerbare democratie

7.1. Beter begrip van de Stelling van Arrow

Op het CPB in 1990 loste ik het probleem rondom de Stelling van Arrow op: CPB interne notitie 90-III-37 (grotendeels omgewerkt opgenomen in VTFD).

Kenneth Arrow presenteerde in 1951 een onmogelijkheidstheorema. De wiskunde daarvan klopt maar zijn interpretatie niet. Hij verwarde stemuitslagen (tellingen die inderdaad intransitief kunnen zijn en die cycli kunnen vertonen) met beslissingen over die uitslagen (die indifferentie waarnemen, namelijk met zulke eigenschappen van tellingen rekening houden, en cycli beschouwen als het staken van de stemmen en als teken van collectieve indifferentie). Arrow's probleem ontstaat door zijn beperkt gekozen wiskundig kader, en verdwijnt bij gebruik van een kader dat voor verkiezingen wel relevant is. Arrow's wijze van presenteren veroorzaakte zeer veel verwarring in het onderzoeksveld, en heeft het denken over democratie en het (economisch) onderzoek aan democratie zeer dwars gezeten (ook nog op het CPB). Na de CPB-notitie uit 1990 heb ik diens interpretatie vertaald naar wiskunde, aldus op meta-wijze naar de redenering van Arrow gekeken, en geconstateerd dat Arrow's interpretatie ofwel inconsistent of onvolledig is. Dit is VTFD hoofdstuk 9.2. geworden.

Door de voortdurende censuur door de directie van het CPB, alsook wangedrag door wiskundigen buiten het CPB,¹⁴⁸ is mijn deconstructie van de Stelling van Arrow niet breed bekend. Er zijn nog velen die stellen dat "democratie onmogelijk" is, en generaties politicologen lijken opgevoed te zijn met de gedachte dat het onvermijdelijk is dat men zijn ellebogen of andere dictatoriale methoden moet gebruiken. Er is ook de eigenschap van wiskundigen, die opgeleid worden tot abstractie en die zo voorbij kunnen gaan aan inzichten die juist voor de empirische wetenschap relevant zijn, en die vooral naar de formules kijken en niet naar de interpretatie van het toepassingsveld.¹⁴⁹ Er zijn ook de "wetenschapsjournalisten" van Kennislink die aan de onjuistheid door een abstract denkende wiskundige meer waarde hechten dan aan een controleerbaar betere analyse van een econometrist en leraar wiskunde.¹⁵⁰

Er is nu ook de Borda Fixed Point verkiezingsmethode (voor een enkele zetel zoals een president).¹⁵¹ De analyse omtrent de Stelling van Arrow is "destructief" in het ontmantelen van het misverstand van Arrow en de literatuur hieromtrent, maar daarmee is dan nog niet gezegd wat dan op constructieve wijze een nuttige verkiezingsmethode is. Zulks moet ieder natuurlijk voor zichzelf uitmaken, en de preferenties zijn gangbaar divers. Een suggestie is BordaFP. Terwijl veel (studie-) boeken Arrow's "onmogelijkheid van ideale democratie" benadrukken richt VTFD zich juist op een goed begrip van democratie, waarbij BordaFP eigenschappen heeft die haalbaar zijn en die waarschijnlijk gangbaar als wenselijk gezien zullen worden.

Een **advies** is dat de Staatscommissie enorm schrikt over deze misstand, en dat men empirische wetenschappers vraagt om VTFD en de hier gegeven links te bestuderen, en daarover te rapporteren. Een **advies** is dat u de Tweede Kamer adviseert over deze misstand een parlementaire enquête te houden. Een belangrijk punt zal zijn dat mijn verslag over het wetenschappelijk wangedrag gecontroleerd kan worden. Vervolgens is er dan informatie verzameld voor wetgeving, bijv. dat de Tweede Kamer iedere eerstejaars een exemplaar van VTFD aanbiedt en daarover tentamen laat doen. (De pdf is online maar men leze beter vanaf papier. VTFD gebruikt software zodat een debacle zoals met de rekentoets niet aan de orde is.)

¹⁴⁸ <http://thomascool.eu/Thomas/Nederlands/Wetenschap/Artikelen/2013-02-14-PasOpMetWiskundeOverVerkiezingen.html>

¹⁴⁹ <http://thomascool.eu/Thomas/English/Science/Letters/SCT-working-group.html>

¹⁵⁰ <https://boycotholland.wordpress.com/2017/05/12/de-kennismaatschappij-democratie-brexit-kennislink-en-witteboordencriminaliteit/>

¹⁵¹ Opgenomen in VTFD

7.2. Referenda en Ostrogorski-paradox

Een referendum is een populistisch middel, dan niet past bij de representatieve democratie.

Bij een referendum is de *vraagstelling* zeer belangrijk, en bij meer dan twee opties zijn er de paradoxen die horen bij de Stelling van Arrow. Zou men bij een opkomst van 3/4 ook nog een meerderheid van 2/3 vragen, dan heeft men toch nog maar de helft van de kiezers ($3/4 * 2/3$).

Vaak wordt verwezen naar het referendum over de EU grondwet, of het referendum over het associatieverdrag met de Ukraine. Voor Nederland is het beter heden ten dage begrip te krijgen omtrent de situatie t.a.v. Brexit.^{152 153 154} Brexit ontstond denkkelijk door het stelsel van districtsvertegenwoordiging in het Verenigd Koninkrijk. UKIP bedreigde de marginale zetels van de Conservativen, en David Cameron organiseerde een referendum in de hoop dat het probleem daarmee was opgelost. Een referendum lijkt een element van evenredigheid in te brengen, maar is feitelijk een instrument van populisme en niet van representatieve democratie. De Brexit referendum-vraagstelling maakte iets binair (juridisch: al dan niet Artikel 50 invoeren) hetgeen niet binair is (namelijk beleid: met veel meer opties), en ging voorbij aan de relevante nuances, zie ook mijn memos in de Newsletter van de Royal Economic Society.¹⁵⁵ Bijvoorbeeld toont een peiling dat 17% van de kiezers de mogelijkheid van Remain plaatsen in een rangorde tussen verschillende opties van Leave.¹⁵⁶ Een beslissing nemen wordt dan gokken wat de waarschijnlijke uitkomst is. De UK Electoral Commission heeft hierbij een steek laten vallen. Men stelt gekeken te hebben of de vraagstelling niet suggestief was en "begrepen" kon worden, maar het blijft vaag wat dit "begrip" dan inhoudt. De Electoral Commission doet er nog steeds goed aan publiekelijk te verklaren dat men bij de controle op die vraagstelling gefaald heeft, en dat het referendum zo niet gehouden had mogen worden. Voor eventuele contacten van de Kiesraad met de collegae uit het Verenigd Koninkrijk kunnen deze inzichten relevant zijn.

In de Probleemverkenning p16 & 60 wordt de suggestie gedaan dat de *Ostrogorski-paradox* een argument zou kunnen zijn om correctieve referenda toe te staan. Een bekend voorbeeld van deze paradox¹⁵⁷ is niet zo overtuigend: Dit voorbeeld neemt aan dat er twee partijen en vier kiezersgroepen zijn. Bij evenredige vertegenwoordiging zouden er snel vier partijen zijn, zodat de kwestie in het parlement kan worden opgelost (bij stemmen over inhoud, en zonder coalitiedwang). Bij een districtenstelsel zou het inderdaad zo kunnen zijn dat er een dwang ontstaat tot slechts twee partijen, en dat dan een referendum wordt gebruikt om een element van proportionaliteit in te brengen. Beter is het dan het districtenstelsel los te laten en naar het stelsel met evenredigheid over te gaan. De Probleemverkenning is hier derhalve onevenwichtig.

Vervolgens doet de Probleemverkenning op p18 de suggestie dat het correctief referendum een mogelijke oplossing voor die Ostrogorski-paradox kan zijn. Dit is te gemakkelijk. Een referendum is immers toch wederom een referendum: en dan gaan de problemen van de paradoxen rondom de stelling van Arrow weer spelen. Om hoeveel opties gaat het? Is de vraagstelling correct? Kunnen er cycli optreden? Welke methode zal de doorslag geven: de meeste stemmen, Borda, Condorcet, Borda Fixed Point, etcetera? Kortom, het is een dwaling dat de Probleemstelling suggereert dat het correctief referendum een geschikt middel zou zijn om zo'n (potentiële) Ostrogorski-paradox aan te pakken.

Veeleer moet de impuls in Nederland tot referenda gezocht worden in de volksmisleiding door D66, zie elders in dit advies.

---

¹⁵² <https://boycottholland.wordpress.com/2017/12/01/dealing-with-denial-cause-and-cure-of-brexit/>

¹⁵³ <https://boycottholland.wordpress.com/2017/06/29/brexit-and-the-weird-brew-of-populism-and-district-representation/>

¹⁵⁴ <https://boycottholland.wordpress.com/2016/06/29/brexit-advice-for-young-uk-age-50-years-and-scientific-outrage-for-neglect-of-voting-theory/>

¹⁵⁵ <http://www.res.org.uk/view/art4Apr17Features.html>

¹⁵⁶ <http://www.res.org.uk/view/art2Oct17Features.html>

¹⁵⁷ <http://www.publiekrechtropolitiek.nl/de-ostrogorski-paradox/>

Blijft staan dat het partijstelsel niet meteen perfect hoeft te zijn. Het aanbod van partijen kan bijv. te beperkt zijn, waardoor kiezers niet de juiste combinatie van standpunten en betrouwbaarheid vinden. Men zou bijv. kunnen denken aan de monarchie, waarvoor wellicht een meerderheid voor afschaffing zou kunnen zijn, maar nog niet de 2/3 meerderheid voor een grondwetswijziging. Men dient hier pragmatisch te blijven, en oog te houden voor juist de gevaren van referenda. Belangrijk is dan de vrijheid van meningsuiting en de gelegenheden tot partijvorming, zodat tenminste besproken kan worden wat men graag zou willen zien, ook al lukt het niet onmiddellijk.

De Probleemstelling p26 stelt met een herhaling als voorlopig conclusie op p56: “Ten eerste is er een inherente onvolkomenheid in de representatieve democratie dat het altijd mogelijk is dat in het parlement ingrijpende besluiten worden genomen waarvoor onder de bevolking geen meerderheid bestaat. Zo kunnen op specifieke onderwerpen discrepanties ontstaan tussen de politieke besluitvorming en de opvattingen van de meerderheid van de bevolking. Deze discrepanties worden problematischer naarmate deze thema’s belangrijker en polariserender worden.” Dit nu echter klinkt weer *ex cathedra*, zonder verwijzing naar de Ostrogorski paradox, zodat lezers die alleen de “Voorlopige conclusies” lezen zouden kunnen denken dat dit goed is onderbouwd. Het evidente punt van James Maddison dat een meerderheid het wenselijk zou vinden om een minderheid de rechten te ontnemen, maar dat een parlement daar niet aan moet willen beginnen, wordt ook niet genoemd. De Probleemstelling noemt vervolgens *polarisatie* maar dit is in strijd juist met het grotere aantal politieke partijen, denigrerend *fragmentatie* genoemd, terwijl het juist gewaardeerd moet worden dat maatschappelijke problemen in het parlement besproken worden. De enige correcte kritiek is dat partijen het parlement gebruiken als middel tot *propaganda* in plaats van *overleg*.

Op p56 stelt u: “Er is een inherente onvolkomenheid in de representatieve democratie” Deze gedachte heeft de schijn van redelijkheid, omdat in deze wereld maar weinig zaken [“volkomen”] zijn (wellicht alleen in de wiskunde, als abstractie). Of juist, met Spinoza’s *Natura sive Deus*: de wereld is altijd volmaakt. De stelling is derhalve tendentiekus en onevenwichtig. De correcte conclusie is dat het stelsel van gelijkheid of evenredigheid een betere oplossing is dan alternatieven als directe democratie, referenda of districtenstelsel met hun schrikbarende uitkomsten. Men kan wel degelijk een onderscheid maken in “kwaliteit van democratie”.

Het **advies** is: dat men terughoudend is t.a.v. referenda en andere vormen van “directe democratie”. Categorisch uitsluiten van het gebruik lijkt ook weer niet nodig, want het blijft een instrument uit de gereedschappenkast.

7.3. Vaker parlementaire enquêtes

De parlementaire enquête is een instrument voor de Eerste ¹⁵⁸ en Tweede Kamer tot het verzamelen van informatie voor wetgeving.

Naast het gewone onderzoek kunnen bij de enquête getuigen ook onder ede worden gesteld.

Het advies is dat de Kamers dit instrument vaker gaan hanteren.

De Staatscommissie zou kunnen adviseren tot het gebruik van criteria, waardoor de drempel tot gebruik van dit instrument lager wordt.

Sociaal wetenschappelijke onderzoekers zouden scherper hun onderzoek kunnen richten op de wenselijkheid van een enquête, d.w.z. het blootleggen van maatschappelijke blokkades waarbij een parlementaire enquête wenselijk zou kunnen blijken om die blokkades op te

---

¹⁵⁸ Motie Jan Vis

heffen. **Advies:** geef een percentage van de opbrengst van het opgeloste probleem aan de wetenschappers die de wenselijkheid van een parlementaire enquête aantonen.¹⁵⁹

Onderzoek dat mogelijke misstanden benoemt – zoals bijv. het verschil in levensverwachting van bijna zes jaar tussen lage en hoge opleidingsniveaus¹⁶⁰ – zal aan wetenschappelijke standaarden voldoen, maar voor *beleids*onderzoek is het ook belangrijk om aan te geven wat de belemmeringen in de beleidsvoorbereiding zijn. Het gegeven voorbeeld is al veel langer bekend, en onderzoekers herhalen het almaar, wellicht vanuit het nobele doel van de replicatie en de opleiding van jongere onderzoekers, maar de kernvraag ligt bij de beleidsreactie, en, voor beleidsonderzoek, bij het identificeren van de *bottlenecks*.

Een voorbeeld is dat ik in 1990 als medewerker van het CPB adviseerde tot een parlementaire enquête naar de massale werkloosheid sinds 1970 en de rol daarbij van de voorbereiding van het economisch beleid en met name de rol van het CPB. Het economisch beleid wordt steeds meer gevormd vanuit aannames vanuit de economische theorie, waardoor selectieve beleidsuitkomsten ontstaan, met tijdreeksen die weer binnen die theorie worden geïnterpreteerd, met het gevaar van verkoking en tunnelvisie. (In feite bevestigt de crisis van 2007+ deze analyse van me uit 1990.)

In 1990 blokkeerde de directie van het CPB de interne bespreking en verdere publicatiegang van bovengenoemde analyse. Dit is censuur van de wetenschap.^{161 162} Derhalve had ik op dat moment in 1990 niet slechts het advies tot een parlementaire enquête maar oordeelde ik dat het equivalent daarvan ook *noodzakelijk* was. Slechts op die manier kan de Tweede Kamer nog verwachten op verantwoorde wijze wetenschappelijk advies over het economisch beleid te krijgen. Zonder zo'n parlementaire enquête heeft men een directie van het CPB die onvoldoende oog heeft voor wat wetenschap is en wordt mijn werk op het CPB onverantwoord geblokkeerd. Met zo'n enquête kan de informatie boven water komen die het parlement nodig heeft om tot de juiste diagnose omtrent de massale werkloosheid en de rol daarbij van de voorbereiding van het economisch beleid te komen. In 1991 zag ik mij met onwaarheden ontslagen, en de ambtenarenrechter heeft hier onvoldoende bescherming van de wetenschap geboden. Het is verbazingwekkend hoeveel crises en werkloosheid Nederland sindsdien toestaat om de censuur van de wetenschap door de directie van het CPB maar in stand te laten. **Advies:** Geef wetenschappelijke onderzoekers in dienst van de overheid correcte bescherming, in plaats van ambtenarenrechters die niet zelfstandig op onderzoek uitgaan en die ervan uitgaan dat het bevoegde gezag geen onwaarheid zal spreken.

---

¹⁵⁹ Stel dat de huidige werkloosheid EUR 15 miljard per jaar kost (in Nederland, en nog niet de OECD). Stel dat mijn analyse leidt tot een reductie naar EUR 1 miljard per jaar. Bij 10% vindingsloon zou ik aldus EUR 1,4 miljard per jaar ontvangen. Why not? Een stelling zou kunnen zijn dat iemand anders het ook zou kunnen ontdekken, zoals Rick van der Ploeg. Waarom heeft zo iemand het niet inmiddels allang gedaan? Met andere woorden: bestaat er nu echte creative wetenschap of is wetenschap ook maar bureaucratie?

¹⁶⁰ https://www.researchgate.net/publication/320186759_Ongelijkheid_in_gezonde_levensverwachting_een_dubbel_nadeel_voor_laagopgeleiden

¹⁶¹ <http://thomascool.eu/Thomas/Nederlands/TPnCPB/NVMC/Verslag.html>

¹⁶² Wellicht dat de #MeToo discussie voor sommigen kan verduidelijken dat een individu in zijn of haar recht en positie wordt mishandeld, terwijl de omgeving daaraan voorbijgaat. Van wat door censuur is getroffen heb ik een deel reeds kunnen publiceren (m.n. op grond van wiskunde) maar andere delen vallen nog steeds onder die censuur, en pas bij opheffing van die censuur kunnen anderen zien waar het om gaat. Het is denkbaar dat ook de directie van het CPB niet weet waar het om gaat, omdat men interne bespreking en publicatiegang heeft tegengehouden, en mogelijk alleen reageert op grond van eigen vooroordelen. In de huidige situatie heb ik slechts mijn eigen oordeel dat mijn inzichten hier wetenschappelijk relevant zijn, maar het is onvermijdelijk dat een wetenschapper een individu is. Hoe de collegae op de analyse gaan reageren kan pas blijken bij opheffen van de censuur, en valt dan weer onder de regels voor een wetenschappelijke discussie.

Een ander voorbeeld is mijn advies, eerst tot een parlementair onderzoek maar sinds 2017 tot een parlementaire enquête, naar het onderwijs in wiskunde of wat “wiskunde” heet te zijn, en het zogenaamd “wetenschappelijk” onderzoek naar zulk onderwijs. Het blijkt dat zulk onderwijs gedomineerd wordt door wiskundigen en hun tradities, terwijl wiskundigen echter worden opgeleid tot abstractie en niet tot bekwaamheid in empirisch onderzoek, terwijl onderwijs een empirische kwestie is. Er is m.a.w. een groot verschil tussen wiskunde en onderwijs in wiskunde, maar wiskundigen zijn niet opgeleid om het verschil te zien. De instituties hier blijken vastgeroest en niet open te staan voor kritiek, en een parlementaire enquête zal de gewenste informatie opleveren voor de wenselijk wetgeving (zoals mijn voorstel tot vorming van een Simon Stevin Instituut).^{163 164}

Een ander voorbeeld betreft de informatie-inwinning omtrent het beleid omtrent milieu en klimaat. De Tweede Kamer heeft onderzoek gedaan naar het “brede welvaartsbegrip”.¹⁶⁵ Ojee, ojee. Ten eerste is de term een pleonasme, omdat het begrip welvaart in de economische theorie reeds breed is. Ten tweede kan men vernietiging van de ecologische bestaansvoorwaarden niet compenseren met arbeidstijdverkorting of iets dergelijks zoals iedereen een knuffelbeer. Op deze wijze is de Tweede Kamer bezig om de oorspronkelijke milieu-problematiek van de “grenzen aan de groei” te begraven onder de nieuwe mode van “geluk”. In mijn analyse vormt de aanpak van Jan Tinbergen en Roefie Hueting de correcte basis voor economisch beleid, en kan de Kamer beter onderzoeken welke ambtelijke en politieke *bottlenecks* dit tegenwerken. Mijn boek hieromtrent is slechts nog concept maar het concept is al te lezen.¹⁶⁶ Ik ben recentelijk ervan geschrokken welke wartaal voedseltechnoloog ir. Klaas van Egmond, voormalig directeur van het Milieu- en Natuurplanbureau (MNP), te berde geeft. Na het amateurs op het terrein van het milieubeleid gaat hij welgemutst amateurs op het terrein van de macro-economie en financiën.^{167 168} (Het zou kunnen dat niet-practiserende ingenieurs zonder grondige wetenschappelijke scholing en bescheidenheid juist extra gevoelig zijn voor zweverige zaken, zodat mijn eerdere advies tot het inwinnen van informatie bij ingenieurs hieromtrent gekwalificeerd moet worden.)

¹⁶³ <http://thomascool.eu/Papers/Math/Index.html>

¹⁶⁴ Een kwestie binnen dit geheel is de invoering van de rekentoets in het onderwijs, hetgeen ook weer een voorbeeld is van de spanning tussen politiek en wetenschap. In 2008-2009 besloot de minister van onderwijs, met voorbijgaan van de leraren wiskunde en met voorbijgaan aan wetenschappelijk verantwoord onderzoek, zelfstandig tot een rekentoets. Het zal mij benieuwen wat het huidige kabinet van plan is. Een complicatie is dat er in de wereld van het onderwijs van wiskunde minstens vijf groepen zijn. (1) Ten eerste zijn er collegae leraren wiskunde doch zonder achtergrond in wetenschappelijk onderzoek. (2) Ten tweede zijn er wiskundigen zonder achtergrond in didactiek en empirisch onderzoek, die zich toch tegen het onderwijs aanbemoeien. (3) Ten derde is er het zgn. “onderzoek aan onderwijs in wiskunde” van het Freudenthal Hoofd in de Wolken Realistische Wiskunde (FHWRI) aan de Universiteit van Utrecht, met “onderzoekers” die ideologisch aan de “realistische wiskunde” zijn verknocht en die ook geen achtergrond in wetenschappelijk onderzoek hebben. (4) Ten vierde zijn er de psychometristen van CITO die ook geen achtergrond hebben in het onderzoek naar onderwijs in wiskunde, en die toetsresultaten meten zonder kennis van didactiek en onderzoek aan didactiek. (5) Ten vijfde ikzelf, en ik heb wel verantwoord onderzoek aan onderwijs en didactiek van wiskunde gedaan.

Ik zou de kwestie gaarne aan een Economisch Hof voorleggen want de informatie die de minister van onderwijs bij de rijksbegroting geeft lijkt mij niet te deugen, en het lijkt me beter dat deze begroting door een veto wordt getroffen tot de informatie correct is. Men kan suggereren dat het voldoende is de relevante informatie ook aan de minister voor te leggen, maar deze ging reeds aan wetenschap voorbij. De informatie is ook aan de minister voorgelegd, maar deze reageert niet eens. Zie, in relatie tot de commissie Dijsselbloem over het onderwijs: <https://boycottholland.wordpress.com/2015/10/31/the-power-void-in-mathematics-education/>

¹⁶⁵ <https://www.tweedekamer.nl/nieuws/kamernieuws/debat-over-breed-welvaartsbegrip>

¹⁶⁶ <https://mpira.ub.uni-muenchen.de/63904/>

¹⁶⁷ <https://boycottholland.wordpress.com/2016/08/05/a-tale-of-three-petitions-to-parliament/>

¹⁶⁸ <http://thomascool.eu/Papers/Drgtpe/Crisis-2007plus/2015-11-30-Let-Rob-Dorland-admit-his-breach-of-scientific-integrity.pdf>

Een ander voorbeeld is de bovengenoemde suggestie dat de Staatscommissie parlementair stelsel aan de Tweede Kamer adviseert een parlementaire enquête in te stellen naar de misstand omtrent “political science on electoral systems” en de stelselmatige volksmisleiding door D66 sinds 1966. In feite geef ik nu dit **advies**, en de commissie zou ermee kunnen volstaan dit advies te ondersteunen danwel het advies aan de Tweede Kamer door te geven met verwijzing naar het door mij aangeleverde bewijsmateriaal. Mutatis mutandis voor het **advies** tot zo'n onderzoek naar FvD.

Advies: kijk naar het disfunctioneren van de KNAW, zie onder (Drenth, Moen).¹⁶⁹

Advies: kijk naar het wangedrag door de werkgroep sociale keuze theorie, en wiskundigen in die context.^{170 171}

Advies: Een relevant voorstel tot een parlementair onderzoek (maar mogelijk nog geen enquête) betreft het beleid van de universiteiten t.a.v. open access publiceren.¹⁷² Momenteel plaatst men het paard achter de wagen. Men legt nadruk op contracten met uitgevers, met focus op de *end of pipe* situatie van *peer review* gepubliceerde artikelen en boeken. Door de blik daarop te richten vergeet men blijkbaar het onderliggende proces waarin zulke werken tot stand worden gebracht, en geeft men andermaal een machtspositie aan de uitgevers waarvoor vervolgens toch weer duur betaald moet gaan worden. Ten tweede staat de VSNU toe dat de universiteiten zich richten op alleen de eigen werknemers, waardoor er een niemandsland ontstaat voor afgestudeerden die niet bij de universiteiten werken en die geen alternatief hebben, zoals leraren of gepensioneerden. Mijn brief aan de VSNU stelt voor dat de universiteiten hun digitale archief meer ontwikkelen en het mogelijk maken voor hun afgestudeerden om hun wetenschappelijk werk *open access* in de digitale archieven van hun alma mater te laten opnemen. De zorgplicht van de VSNU en de universiteiten kan beter worden uitgebreid naar zulke archivering, niet alleen voor de eigen werknemers maar ook voor de afgestudeerden, en meer dan alleen maar contracten maken met uitgevers. Deze *open access* taak zou een integraal onderdeel van het concept “universiteit” dienen te zijn. Immers, zodra zulke infrastructuur bestaat, dan kan het gehele proces van concept naar commentaar naar herziening naar uiteindelijk *peer review* resultaat gedocumenteerd worden, zodat ook vastgelegd is wat die *peer review* heeft ingehouden. Er is op deze wijze geen behoefte meer aan uitgevers, slechts aan rangschikking en selectie door redacties van wat meer of minder aandacht zou behoeven. Ongetwijfeld kan hier een rijke biotoop van commerciële bedrijven ontstaan, zoals van vormgevers en taalverbeteraars, met taken die niet des universiteits zijn, maar met grote concurrentie en billijke prijzen.

7.4. Het Recht van de Mens op werk

Waar ik verwees naar het mensenrecht t.a.v. verkiezingen (met schending daarvan door het districtenstelsel dat D66 voorstaat) is er ook het mensenrecht 23.1:

“Everyone has the right to work, to free choice of employment, to just and favourable conditions of work and to protection against unemployment.”¹⁷³

Dit mensenrecht op werk wordt geschonden door de wet op het minimumloon, waardoor mensen aan de onderkant van de arbeidsmarkt zo duur worden gemaakt dat zij geen werk meer kunnen vinden. Hun productiviteit is onvermijdelijk zo laag, dat de werkgever de kosten niet meer zal goedmaken.

¹⁶⁹ <https://boycottholland.wordpress.com/2015/11/26/allea-defines-research-integrity-too-narrow/>

¹⁷⁰ <https://boycottholland.wordpress.com/2016/03/02/h-c-m-de-swart-breaches-integrity-of-science/>

¹⁷¹ <http://thomascool.eu/Thomas/Nederlands/Wetenschap/Artikelen/2013-02-14-PasOpMetWiskundeOverVerkiezingen.html>

¹⁷² <https://boycottholland.wordpress.com/2016/10/12/letter-to-vsnu-and-others-on-membership-dues-and-open-access-publishing/>

¹⁷³ <http://www.un.org/en/universal-declaration-human-rights/>

Werkloosheid is geen natuurverschijnsel, maar wordt veroorzaakt door overheidsregelingen. Blijkbaar zijn er fouten bij deze regelingen, waar ambtenaren bij financiën niet weten wat de ambtenaren bij SZW doen, en waarbij de coördinatie, bijv. in Nederland bij het CPB, ook niet voldoende is.

De minimumloonkosten kunnen kostenloos verlaagd worden. Doordat betrokkenen werkloos zijn, komen belastingen en premies voor voltijds werkers beneden dat niveau niet binnen, en deze kunnen dan gratis afgeschaft worden. Dit is het belastingvacuum.^{174 175}

Werklozen kosten ook nog geld aan uitkeringen en dergelijke.

Belastingbetalers kunnen het beste het land platleggen totdat de censuur door de directie van het CPB is opgeheven. Schrijf aan het buitenland: boycott Holland.

Ook is het zo, dat de massale en ook verborgen werkloosheid aan de onderkant van de arbeidsmarkt leidt tot grote druk op de democratie, waarbij sommigen de schuld geven aan immigratie, met verstoring van de maatschappelijke orde en stemmen op volksmisleiders.

Advies: Laat de Staatscommissie aan het Nederlandse College voor de Rechten van de Mens vragen of het nu echt zo onoverkomelijk moeilijk is om hier eens naar te kijken. Hoezo kijkt de college vooral naar *discriminatie* ? Zijn de andere mensenrechten niet van belang ?
¹⁷⁶

7.5. De burgemeester

Het verdient aanbeveling dat de burgemeester als onafhankelijk voorzitter boven de partijen staat. Tevens dient er binnen de beleidsvorming zelve direct toezicht te zijn op het respecteren van de wet, opdat het beleid niet gaat dwalen op grond van lokale wensen in strijd met de wet en al het gedoe om dat later weer terug te draaien. Opname in de grondwet van de benoeming van de burgemeester door de regering is derhalve logisch. Dat D66 een gekozen burgemeester wil komt door hetzelfde euvel dat elders reeds genoemd is.

Er is nu de praktijk toegestaan dat een gemeenteraad een voordracht doet. Een suggestie is dan het gebruik van de Borda Fixed Point methode, zoals bij de keuze van de premier. Vanzelfsprekend kan de regering rekening houden met lokale sentimenten. Er ontstaat natuurlijk een moeilijke situatie wanneer de regering een voordracht onacceptabel vindt. Het zou moeten volstaan zo'n voordracht af te wijzen, en de gemeenteraad om een voordracht te vragen die ook rekening houdt met de wensen van de regering. Blijft er een patstelling dan moet de minister een burgemeester kunnen benoemen, de raad ontbinden en nieuwe verkiezingen uitschrijven.

Advies: De huidige grondwet t.a.v. de burgemeester in stand te laten.

7.6. Samenstelling van de Staatscommissie parlementair stelsel

Aandacht voor dit aspect is gepast, waar ook de Probleemstelling er meteen (p4) melding van maakt: "De leden van de staatscommissie hebben een politiek-bestuurlijke en/of een wetenschappelijke achtergrond."

In het algemeen beveel ik "evidence based" beleid aan en pleit ik voor een rol van de wetenschap in het beleid. Ik waarschuw voor politici die de informatie manipuleren of die door gebrek aan kennis niet begrijpen hoe ze informatie mishandelen. *Ik kan natuurlijk geen uitzondering maken voor uw commissie.* Wellicht vraagt de beleefdheid hier grote coulance,

¹⁷⁴ <https://mpira.ub.uni-muenchen.de/14812/>

¹⁷⁵ <https://www.libdemvoice.org/dont-tax-sweat-an-independent-view-from-thomas-colignatus-18646.html>

¹⁷⁶ <https://www.mensenrechten.nl/over-ons/wat-doet-het-college>

en een adviseur heeft de neiging om de bereidheid tot luisteren door de geadviseerde te bevorderen, maar deze duidelijkheid dient wel aangebracht te worden.

Niet ondenkbaar is dat de Staatscommissie parlementair stelsel, ingesteld om de democratie te verbeteren, zelf een gevaar voor de democratie is.

Remkes heeft HBS-A en kandidaats economie ¹⁷⁷ ¹⁷⁸ en werd beroeps politicus. Vervolgens zijn er historici (Van Baalen, Koole), juristen (Janse de Jonge, Kohnstamm, Lagerwerf-Vergunst, Nanneke Quik-Schuijt), en politicologen (andermaal Koole, Van der Meer). Het lijkt me dat uw commissie moeite zal hebben om uitkomsten van empirisch onderzoek te beoordelen. Mijn **advies** is dat u uw opdracht beter kunt teruggeven of de minister verzoeken tot uitbreiding met empirische wetenschappers, wanneer de minister althans “evidence based” resultaten wil zien. Ook al heeft u een staf die veel voorbereid (met mogelijk onderzoeken in het ministerie van BZK naar ambtenaren die zicht op empirische wetenschap ¹⁷⁹ hebben), dan nog lijkt het ijdellijk te denken dat je over wetenschap kunt oordelen wanneer je niet de training daarvoor hebt. Mijn **advies** is dat u niet zo ijdellijk moet willen zijn, hoezeer de minister u persoonlijk ook heeft gewaardeerd met de benoeming in deze commissie: een oordeel t.a.v. uw geschiktheid is nog geen oordeel over de gehele samenstelling.

Ik heb slechts gekeken naar de onderwerpen in mijn boeken DRGTPE en VTFD en artikelen over “political science on electoral systems”, en kan dus niets zeggen over andere terreinen in uw commissie (zoals staatsrecht en geschiedenis), anders dan het gezond verstand lijkt in te geven. Doch ook op die andere terreinen is mijn **advies** dat de kerncompetentie voor een commissie met uw taak bij de wetenschap ligt, zodat staatsrecht en geschiedenis vooral een ondersteunende rol spelen.

Over de politicologen in uw commissie kan ik het volgende melden:

- (a) In 2007-2008 studeerde ik een dag per week aan de universiteit Leiden voor mijn tweede graad van leraar wiskunde, in aanvulling op mijn graad in econometrie. In de kantine van FSW in januari 2008 ontmoette ik Ruud Koole. Ik heb hem ingelicht over de censuur van de wetenschap door de directie van het CPB sinds 1990. ¹⁸⁰ Ik heb daarop verder geen reactie gezien, en dat lijkt me onjuist t.a.v. de integriteit van wetenschap. Zo'n melding dient alarmbellen te doen afgaan, en een politicoloog kan mijn werk t.a.v. het Onmogelijkheidstheorema van Kenneth Arrow controleren als marginale toets op kwaliteit. ¹⁸¹
- (b) Wat ik van Van der Meer lees kan ik in het algemeen zeer waarderen. Maar ik heb niet alles gelezen en ik heb dus een voorbehoud. N.a.v. diens weblog StukRoodVlees.nl heb ik hem in 2013 attent gemaakt op mijn email aan Kathleen Thelen ¹⁸² (inmiddels voorzitter van APSA). Ook hier kan ik slechts oordelen dat Van der Meer niet adequaat heeft gereageerd t.a.v. een melding van censuur van de wetenschap door de directie van het CPB. Ook hij had mijn werk t.a.v. Arrow kunnen controleren als marginale toets op kwaliteit.
- (c) Voor beide politicologen geldt dat zij blijkbaar niet het onwetenschappelijke karakter van “political science on electoral systems” hebben onderkend. Dit onderdeel maakt deel uit van hun opleiding, en mogelijk weet een vis niet wat water is. Toch meen ik, en wellicht dat de geschiedkundigen dit kunnen bevestigen, dat de overstap door Nederland in 1917 van districtenstelsel naar evenredige vertegenwoordiging ¹⁸³ gebeurde op grond van zodanige overwegingen, dat een wetenschapper slechts met verbazing kan kijken naar de USA, UK en Frankrijk. Wie politicologie als wetenschap gaat beoefenen moet dan toch

¹⁷⁷ https://www.parlement.com/id/vg09llqqh2tn/j_w_johan_remkes

¹⁷⁸ <https://www.volkskrant.nl/politiek/remkes-kent-iedereen-die-ertoe-doet-en-is-betrouwbaar~a612016/>

¹⁷⁹ T.a.v. de Antillen: <http://thomascool.eu/Papers/PENAFIC/Index.html>

¹⁸⁰ Ik heb delen reeds weten te publiceren, zoals wat wiskundig was uit te werken, maar relevante delen vallen nog steeds onder de immer doorgaande censuur.

¹⁸¹ <https://zenodo.org/record/291985>

¹⁸² <https://boycottholland.wordpress.com/2013/10/31/email-to-kathleen-thelen/>

¹⁸³ https://www.parlement.com/id/vhnnmt7ltkw9/historische_ontwikkeling_kiesstelsels_en

rap onderkennen dat “political science on electoral systems” in die landen geen wetenschap is. En wie ten lande niet zulke kritiek t.a.v. de collegae in de USA, UK en Frankrijk formuleert, scheidt de situatie dat ook ten lande de politicologie op dit terrein in gebreke is. Mij is onbekend of Koole of Van der Meer ooit zulke kritiek hebben geformuleerd.¹⁸⁴ Het lijkt me onwaarschijnlijk, wat ik zie veel van deze onwetenschap terug in de Probleemverkenning van uw commissie.

Men zou kunnen zeggen dat het een voordeel is dat Koole en Van der Meer in uw commissie deelnemen, omdat dit hen de gelegenheid geeft om een eerdere beoordelingsfout te corrigeren. Het zal hen ook een perspectief geven, met Koole 10 verloren jaren en met Van der Meer 4 verloren jaren. Maar met de term “Stuk Rood Vlees” in gedachten geef ik het **advies** dat het beter is dat de slager niet zijn eigen vlees keurt. Hoe dan ook: mocht uw commissie vinden dat Koole en Van der Meer gevraagd dient te worden om een reactie op mijn analyse t.a.v. de Stelling van Arrow (VTFD hoofdstuk 9.2) en 1W1V (voetnoot 18) te schrijven (zoals ik hen dit ook reeds zelf heb verzocht), dan verzoek ik om eerst inzage in een concept-reactie (ter reductie van misverstanden) en vervolgens adequate openbaarheid (ter vermijding van interne rapportage waarbij ik niet kan controleren of er misverstanden zijn) alsook een hoorzitting door uw commissie wanneer er sprake blijkt dat Koole en Van der Meer mijn analyse niet volledig onderschrijven (want waar o waar heb ik het nu mis?).

Ten aanzien van uw voorzitter Remkes meen ik na ampele overwegingen hoe dan ook dat hij toch niet de wetenschappelijke ervaring heeft die vanuit de wetenschap gezien wenselijk is. Mijn **advies** is dat hij als voorzitter terugtreedt, althans wanneer de minister “evidence based” advies wil.

Men kan niet op grond van de samenstelling van uw commissie concluderen, zoals een jurist wellicht zou doen, dat de minister weinig noodzaak tot wetenschappelijke onderbouwing ziet. Immers, de benoeming van de hoogleraren politicologie zou er toch op kunnen duiden dat de minister politicologie als wetenschap ziet die voor zo’n rol gewenst is, met denkkelijk het juridische criterium dat een universiteit zo’n hoogleraar heeft benoemd zodat het dan wel goed zit. Het tekent echter de situatie, vermoed ik althans, dat de politicologen waarschijnlijk geen advies aan de minister of Remkes hebben gegeven dat Remkes beter geen voorzitter kan zijn, of dat zij zijn opgestapt toen hij toch benoemd bleef.

7.7. Algemeen belang van “evidence based” beleid: Planbureaus en adviesraden

Aan bovenstaand punt omtrent uw commissie ligt een fundamentele principe ten grondslag.

Men kan ook overwegen dat het regeringsbeleid zo belangrijk is dat er een WRR is, en dat er op terreinen Planbureaus SCP, PBL en CPB zijn, alsmede Onderwijsraad en Raad voor Volksgezondheid en Samenleving, *maar dat de democratie zelve kan worden afgedaan met een adviescommissie zoals nu* waarin de *empirische* wetenschap een ondergeschikte rol speelt, en dan ook nog “vertegenwoordigd” wordt door politicologen, waarbij het belangrijke terrein van “political science on electoral systems” nog in het stadium van homeopathie, astrologie en alchemie verkeert.

Ik verwees naar Jan Tinbergen en diens focus op de wetenschap. Op grond van diens advies werd in 1945-1947 het Centraal Planbureau opgericht met een wetenschappelijke adviestaak. Mijn constatering in 1990 was dat die wetenschappelijke taak structureel in de knel was gekomen, en mijn advies was een parlementaire enquête naar de massale werkloosheid sinds 1970 en de rol daarbij van de voorbereiding van het economisch beleid waaronder met name de rol van het CPB. Dit advies staat nog steeds, en extra bewijs is dat de economische crisis van 2007+ mijn analyse bevestigt. Bijzonder was ook, dat vanuit het Ministerie van EZ een top-ambtenaar, en geen wetenschapper, benoemd werd, eerst tot onder-directeur in 1988 en een jaar later tot directeur van het CPB. Dit werd gedaan door minister Rudolf de

¹⁸⁴ Ik heb de uitgever van Van der Meer’s boek “Niet de kiezer is gek” (2017) verzocht om een recensie-exemplaar maar dit niet ontvangen.
<http://www.unieboekspectrum.nl/boek/9789000352746/Niet-de-kiezer-is-gek/>

Korte (VVD, promotie in scheikunde)¹⁸⁵ en de ambtenaar was Gerrit Zalm (VVD, HBS A en economie). Zij zijn van dezelfde partij als uw commissie-voorzitter Johan Remkes (VVD). Sinds 1990 protesteer ik tegen de censuur van de wetenschap door de directie van het CPB. De censuur en het machtsmisbruik zijn m.a.w. begonnen door niet-wetenschapper^{186 187} Zalm in 1990. Mijn **advies** is dat uw commissie de indruk van belangenverstrengeling dient te vermijden en dat uw voorzitter derhalve geen politieke functie ten behoeve van een politieke partij dient te hebben gehad. De situatie dat Remkes lid is van de VVD lijkt ook nog ongelukkig maar zie mijn opmerkingen t.a.v. enkele andere politieke partijen. Kernpunt is dat de Trias Politica weliswaar enig respect toont voor wetenschap, gezien genoemde WRR en Planbureaus en adviesraden, maar (i) dat een instituut ook medewerkers kent, en (ii) dat er sprake blijft van structureel onvoldoende respect en structureel voorkomen van politieke manipulatie van de *informatie*.

- Ten eerste – zie DRGTPE en ook als **advies** naar u toe – dient de Trias Politica derhalve uitgebreid te worden met een grondwettelijk Economisch Hof op wetenschappelijke basis, waardoor wetenschappelijk toezicht op de *informatie* zijn inbedding vindt in het landsbestuur. Waar het CPB slechts een adviestaak is toebedeeld, en dan onvoldoende wetenschappelijk kan zijn want afhankelijk is, heeft het Economisch Hof ook een macht, namelijk de taak om de landsbegroting met een veto te treffen wanneer de informatie daarin wetenschappelijk incorrect is. Laat de Tweede Kamer een enquête houden, haar informatie verzamelen, en dan kijken of er reden is voor wetgeving hieromtrent.
- Ten tweede is dit huidige advies andermaal een protest tegen het gebrek aan respect voor de wetenschap door de Nederlandse overheid en zijn politici, zoals in dit geval bijvoorbeeld uw voorzitter Remkes, die slechts op uiterlijke schijn zou kunnen menen,¹⁸⁸ en gezien zijn opleiding ook slechts kan menen maar niet beoordelen, dat de politicologen voldoende garant zouden staan voor een voldoende bijdrage van de wetenschap. Ongetwijfeld verkeert Remkes in bestuurlijke kringen waarbinnen hem een voorzitterschap van uw commissie ook passend lijkt, en hoopt hij mogelijk dat zijn “Groningse nuchterheid” andermaal een zinvolle bijdrage kan zijn, maar vanuit de wetenschap gezien blijft het respectloos wangedrag en misplaatste eigendunk en [autoritair] intimideren van anderen. Het is dan ook mijn **advies** aan u om naar dit protest te luisteren, en het belang van de kiezers en de wetenschap te stellen boven eventueel persoonlijk gekrenkte trots door een perspectief waar u nog niet aan gedacht had.

7.8. Staatscourant

De overheid heeft het Staatsblad cq. de Staatscourant opdat de maatschappij kennis kan nemen van de officiële besluiten. Sinds 2009 is dit gedigitaliseerd.¹⁸⁹

De Staatscourant had in het verleden ook enige ambitie om meer te zijn dan slechts een verzameling mededelingen.

Op 19 maart 1998 liet de Staatscourant een “recensie”¹⁹⁰ verschijnen, geschreven door econoom prof. dr. Joan Muysken (gepromoveerd te Groningen en daarna hoogleraar te Maastricht) over het boekje van Hans Hulst en Auke Hulst m.m.v. Thomas Cool (1998): “*Werkloosheid en armoede. De oplossing die werkt*”, Thesis Publishers (W&A).^{191 192}

¹⁸⁵ <https://www.digibron.nl/search/detail/012e93180543d5a892ef1273/een-ambitieuze-politicus-altijd-uit-op-publiciteit>

¹⁸⁶ VVD Partijleider Gerrit Zalm en fractieleider Jozias van Aartsen verboden Geert Wilders in 2004 een niet geheel onredelijke visie t.a.v. Turkije, waardoor hij uit de fractie stapte. Zulks is politiek, en mij gaat het om respect voor wetenschap op het CPB.

¹⁸⁷ <http://www.thomascool.eu/Papers/Drgtpe/Crisis-2007plus/2015-04-14-Een-leugen-niet-op-leugens-nl.html>

¹⁸⁸ <https://nos.nl/nieuwsuur/artikel/2198568-wel-vertrouwen-in-politiek-niet-in-politici.html>

¹⁸⁹ <https://www.officielebekendmakingen.nl/staatscourant>

¹⁹⁰ <http://thomascool.eu/SvHG/Hulst/Staatscourant.html>

¹⁹¹ <http://thomascool.eu/SvHG/SvHG.html>

¹⁹² <http://thomascool.eu/SvHG/Hulst/WerkloosheidEnArmoede.pdf>

W&A is nog steeds relevant, ook al gebruikt het guldens, omdat het een historische beschrijving van werkloosheid en het beleid daaromtrent bevat, met ook cruciale informatie over de verkeerde informatie en mogelijke misleiding door Gerrit Zalm als directeur Algemene Economische Politiek (AEP / EZ) aan minister Rudolf de Korte, in de periode kort voor de benoeming door De Korte van ambtenaar Zalm tot onderdirecteur op het CPB dat een wetenschappelijk instituut claimt te zijn, zodat een beroepsambtenaar daarvoor ongeschikt is.

Men dient hierbij onderscheid te maken tussen een publiksboek (W&A) en de onderliggende economische vakliteratuur (in 1998: mijn DRGTPE bundel van achtergrond-artikelen gepubliceerd door Magnana Mu in 1992 en andere artikelen op RePEc¹⁹³).

De "recensie" door Muysken maakt dat onderscheid niet.

- Als het een echte recensie was geweest dan had het een beoordeling gegeven op het criterium van een publiksboek, dat de lezer een helder overzicht krijgt van het betreffende onderwerp. De recensent had kunnen opmerken dat er sprake was van een nieuwe economische analyse die nog door de economen besproken moest worden. Vervolgens kan een conclusie luiden dat zo'n discussie ook wenselijk is.
- Dit doet Muysken echter niet. Hij behandelt het boek alsof het reeds zelfstandig de wetenschappelijke onderbouwing geeft, en kraakt het dan af.
- Dit afkraken is dodelijk voor de belangstelling van lezers, hoewel hij aan de eindconclusie wel een aardige aanbeveling meegeeft: "En in veel van de zijpaden die bij de presentatie van het voorstel in dit boek worden bewandeld benadrukken de auteurs terecht de verwevenheid [dus geen zijpaden] van de problematiek van inactiviteit met problemen rond sociale zekerheid, werkethos, veiligheid en gezondheidszorg. Dit alles maakt dat het een boek is dat toch de moeite waard is om gelezen te worden."

Aanvankelijk meende ik dat dit onbestudeerd afkraken een misverstand kon zijn. In 1990-1991 was Muysken zo aardig en ruimdenkend geweest om mij in Maastricht uit te nodigen om een presentatie over mijn analyse te verzorgen, en ik heb toen geen kritiek van hem gehoord. Mogelijk heeft hij gemeend dat hij voldoende wist om de nadere uitwerking verder te negeren die ik in 1990-1998 had gegeven. Als het een misverstand was, dan bleek dit echter niet op te lossen. Ik sluit niet uit dat een complicatie in dit geheel was dat Muysken mij in Groningen als student kende (ook al heb ik geen college bij hem gelopen) en dat hij mij meer als student dan als medewerker van het CPB 1982-1991 zag.

Ook de redactie van de Staatscourant zag geen aanleiding tot correctie, mogelijk op grond van de gedachte dat een "recensie" onder de vrijheid van mening valt, en buiten de kwaliteitsnormen die aan journalistiek en wetenschap gesteld worden. Zulke journalistiek moet men maar toepassen op doktersromannetjes, maar deugt niet voor de wetenschap.

Ik heb alhier deze "recensie" gedeconstrueerd.¹⁹⁴

De gang van zaken lijkt me nog steeds schandalig. Hier wordt een samenwerkingsresultaat van een wetenschapper met journalisten kapot gemaakt, alleen omdat de "recensent" niet scherp oplet, en daarna niet bereid is tot corrigeren.

Niet onbelangrijk is dat Muysken zo de juiste informatie misloopt, en vervolgens verkeerde informatie doorgeeft aan Bill Mitchell, en indirect weer aan de EU.¹⁹⁵

Advies: Laat uw Staatscommissie aan Muysken, inmiddels emeritus, vragen om in te gaan op mijn deconstructie van diens recensie,¹⁹⁶ en hem verzoeken de informatie uit DRGTPE en de economische crisis van 2007+ met CSBH¹⁹⁷ en Brexit¹⁹⁸ mee te nemen. Reden voor u dit

¹⁹³ <https://econpapers.repec.org/RAS/pco170.htm>

¹⁹⁴ <http://thomascool.eu/SvHG/Hulst/Staatscourant.html>

¹⁹⁵ <https://boycottholland.wordpress.com/2013/01/09/how-coffee-becomes-latte/>

¹⁹⁶ <http://thomascool.eu/SvHG/Hulst/Staatscourant.html>

¹⁹⁷ <http://thomascool.eu/Papers/CSBH/Index.html>

te doen is dat dit u wellicht een perspectief geeft zolang de Tweede Kamer nog geen enquête naar de censuur heeft gehouden. Het lijkt me wel wenselijk dat Muysken nu wel de collegiale hoffelijkheid betracht door eerst een concept-tekst aan me voor te leggen, zodat ik suggesties kan doen tot vermindering van misverstanden, en dat ik vervolgens diens eindtekst kan voorzien van mijn commentaar.

7.9. Wetenschapsagenda

In 2014-2015 organiseerde minister Bussemaker (gepromoveerd in de politicologie) samen met de wetenschappelijke wereld een “visie”, en werden wiskundige Alexander Rinnooy Kan en geschiedkundige en germanist Beatrice de Graaf aangezocht voor het project van de Nationale Wetenschapsagenda.

Ik heb er hier een beetje verslag van gedaan, en ook mijn eigen ingezonden suggesties genoemd.¹⁹⁹ Hoogleraar speltheorie Eric van Damme vond die “visie” *ill-informed, narrow minded and misconceived*, maar Nederland is een open land, een het leek mij nuttig om in ieder geval wel enkele van mijn suggesties te noemen – ook hopende dat deze Van Damme wél konden bekoren. Via een technisch algoritme werden zo’n 12000 voorstellen geclusterd, en de mijne vielen blijkbaar buiten die clusters (met één die ten onrechte wel in een cluster werd toegerekend maar op mijn verzoek er weer uit werd gehaald).

Onlangs kreeg ik het verzoek van de organisatie, en als een initiatief van het NRO in samenwerking met ZonMw en NWO – Sociale en Geestenwetenschappen, om mee te doen aan een estafette van filmpjes, waarin je e.e.a. uitlegt, waarna iemand anders het stokje overneemt. Ik moet hen nog vragen of er technische hulp bestaat voor zoiets. Hoe dan ook: er wordt iets met die agenda en de voorstellen gedaan !

De Tweede Kamer zal ongetwijfeld grote afstand van de wetenschap willen houden. Wanneer de politiek op de stoel van de wetenschap gaat zitten, dan komt er ellende van, hetgeen ook andermaal een herhaling is van het argument voor uitbreiding van de Trias Politica met een Economisch Hof.

Toch valt op, dat de Tweede Kamer wel een parlementaire enquête kan houden, waarin getuigen onder ede worden gehoord, als middel tot verzamelen van informatie voor wetgeving, en dat de wetenschappelijke wereld zo’n instrument mist, en dan aangewezen is op zo’n agenda en “visie”, die Van Damme *ill-informed, narrow minded and misconceived* vindt.

Hoe kan de Tweede Kamer zoveel vertrouwen in de wetenschap hebben, en beleid op wetenschap willen baseren, wanneer de wetenschap een ongeregeld zootje is ?

De benoeming van kamerlid Pieter Duisenberg tot voorzitter van de VSNU is in strijd met de scheiding der machten.²⁰⁰ Duisenberg heeft dan wel economie gestudeerd maar verder een loopbaan in het bedrijfsleven en de politiek gekozen.²⁰¹ De VSNU is natuurlijk een werkgeversorganisatie, maar het gaat wel om universiteiten en wetenschap. Hoe kan de Tweede Kamer een wetenschap vertrouwen die dit doet of laat gebeuren ? Men kan zeggen dat Duisenberg een andere pet opzet, zoals ikzelf ook onderscheid maak tussen mijn persoonlijke belangen en auteursnaam voor de wetenschap, maar dat is echt wat anders.

---

¹⁹⁸ <https://boycottholland.wordpress.com/2017/12/01/dealing-with-denial-cause-and-cure-of-brexite/>

¹⁹⁹ <https://boycottholland.wordpress.com/2015/04/24/the-dutch-science-agenda-2025/>

²⁰⁰ <https://www.parool.nl/ opinie/-stop-het-zwijgen-over-vsnu-voorzitter-duisenberg~a4515230/>

²⁰¹ https://nl.wikipedia.org/wiki/Pieter_Duisenberg

Er is de motie van de kamerleden Straus en Duisenberg tot advies van de KNAW over zelfcensuur en beperking van diversiteit van perspectieven in de wetenschap.²⁰² Dit is niet het eerste signaal dat de Tweede Kamer wantrouwen heeft t.a.v. de wetenschap.

Die *peer review*, werkt dat nou wel echt? De Nederlandse wetenschappelijke wereld laat al sinds 1990 censuur van wetenschap toe. De KNAW heeft een project van wetenschappelijke integriteit opgezet (LOWI), maar dit blijkt vooral een maatregel van de bestuurders om de reputaties van hun instellingen te beschermen tegen het beroep op de vrijheid van wetenschap. Een aanjager van deze aanpak blijkt psycholoog Pieter Drenth, die er niet voor terugdeinst om bij kritiek te gaan misrepresenteren, schelden en lasteren.²⁰³ Toen ik de KNAW in de jaren '90 schreef over de censuur door de directie van het CPB, deed directeur Moen dit in enkele zinnen af als een conflict tussen werkgever en werknemer, en hij maakte geen melding van onderzoek dat hij daaromtrent had gepleegd. In plaats daarvan had hij mijn melding door moeten sturen aan de KNAW Commissie voor Vrijheid van Wetenschapsbeoefening. Het is ook pas bij het schrijven van dit advies, en de motie van Straus & Duisenberg, dat ik via internet tot de ontdekking van zo'n commissie kom.²⁰⁴ ²⁰⁵

Waar ik hierboven opmerkte dat in maatschappelijke geledingen meer ruimte voor democratie kon worden geschapen, geldt dit ook voor de wetenschappelijke wereld. De WUB werd afgeschaft, en het is verbazingwekkend dat de politiek dit zomaar kon doen terwijl het toch een zaak is die de wetenschap aangaat. Wie betaalt bepaalt? In de USA hebben universiteiten meer eigen macht omdat zij over grote fondsen beschikken.

Advies: Hier openbaart zich dan een beleid:

(1) Het boekje van A.D. de Groot en H. Visser (2003), "Het forumwaarmark van wetenschap", KNAW,²⁰⁶ ²⁰⁷ worde vertaald in het Engels en open access, en bij verschijnen gedrukt en gratis aan Nederlandse wetenschappers toegezonden. Met tien vertalers moet dit binnen een maand geregeld zijn. De Groot (1982) "Academie en forum. Over hoger onderwijs en wetenschap" worde heruitgegeven, ook in digitale open access. (De overheid dient de rechten derhalve op te kopen en daarna in het publieke domein te plaatsen.)

(2) Wanneer de overheid een langdurig contract met universiteiten aangaat, dan hoeven de universiteiten niet meer te vrezen voor de jaarlijkse grilligheid, en ontstaat er meer autonomie. Bijv. zou afgesproken kunnen worden dat jaarlijks maar 10% van het budget aangepast kan worden.

(3) Er zijn verschillende modellen denkbaar om de universiteiten ook tot eigen fondsvorming te laten komen, zoals verhoging van het jaarlijks budget met een spaarbedrag, of een lump sum met verhoging van de staatsschuld.

(4) Binnen de universiteiten wordt de interne democratie zoals de WUB hersteld. Hiertoe dienen de wetenschappers zelf model-statuten te ontwerpen, zodat er geen wildgroei is, en zodat zij het doen en niet het ministerie. De WUB was niet perfect, met teveel vergaderingen en dan weer te weinig onderzoek, en die ervaring kan benut worden.²⁰⁸ Wel geldt dat de universitaire besturen afhankelijk worden van de universiteitsraden die gekozen worden uit wetenschappers (80%), studenten (10%) en niet-wetenschappelijk personeel (10%) (met

---

²⁰² <https://www.knaw.nl/nl/actueel/nieuws/vrijheid-van-wetenschapsbeoefening-de-motie-duisenberg>

²⁰³ <https://boycottholland.wordpress.com/2015/11/26/allea-defines-research-integrity-too-narrow/>

²⁰⁴ https://www.knaw.nl/nl/adviezen/adviesraden-en-adviescommissies/cvw/akademiaorganisation_membersview

²⁰⁵

<https://www.knaw.nl/shared/resources/adviezen/bestanden/Beleidslijnbijbschendingvanvrijheidvanwetenschapsbeoefening20170918.pdf>

²⁰⁶ <https://knaw.nl/nl/actueel/publicaties/het-forumwaarmark-van-wetenschap>

²⁰⁷ <https://boycottholland.wordpress.com/2015/11/24/a-general-theory-of-knowledge/>

²⁰⁸ <http://thomascool.eu/Literature/ZP/Index.html>

voorbeeld-percentages). Andermaal verdient de positie van universiteitsbladen aandacht ter vergroting van de journalistieke kwaliteit en onafhankelijkheid.

(5) Waar de VSNU een werkgeversorgaan is, en dan niet de stem van de werknemers vertegenwoordigt, komt er een Wetenschappelijk Parlement, in constituerend beraad gekozen door de wetenschappers aan universiteiten, dat toeziet op het wetenschapsbeleid. Dit Wetenschappelijk Parlement kan ook wetenschappers aan andere wetenschappelijke instellingen actief kiesrecht en passief stemrecht toekennen. De constituerende vergadering van dit Wetenschappelijk Parlement formuleert hoe men wil gaan nadenken over wat zulk "toezien op wetenschapsbeleid" zou inhouden. Mogelijk vormen zich hier wetenschappelijke partijen. Dit Wetenschappelijk Parlement kan de Tweede Kamer verplichten een parlementaire enquête te houden, waarbij niet alleen Kamerleden maar evenveel wetenschappers in de onderzoekscommissie zitten. (PM. Een historische voorganger was de Akademische Raad, die het blijkbaar aflegde tegen de opkomende macht der besturen en de anti-democratische ideologie van die tijd.²⁰⁹)

Advies: Laat de Staatscommissie de belangrijke rol van de wetenschap erkennen, en zien dat deze beter geconstitueerd kan worden, en zulks advies aan de Kamer doorgeven, met de suggestie tot een parlementaire enquête, waarbij de enquêtecommissie in gelijke mate wordt samengesteld uit zowel kamerleden als wetenschappers, met een nette verdeling over alfa, beta-empirisch, beta-wiskunde, gamma (en misschien een filosoof maar geen theologen en "onderzoekers van onderwijs in wiskunde" want zulke zijn gangbaar geen wetenschappers).²¹⁰

7.10. Onderwijs in levensovertuiging en geloof

Abstractie betekent zaken weglaten, en het kan leiden tot wiskunde of geloof.

Het voordeel van die Wetenschapsagenda was wel, dat een somstijds misschien wijdlopig auteur gedwongen wordt tot het geven van samenvattingen. Een punt voor de agenda was:

Titel: Kan Nederland en met name het onderwijs bereid gevonden worden om het Christendom te gaan deconstrueren ?

Samenvatting: Voor de bestrijding van terrorisme dat ofwel rechtvaardiging zoekt in religieuze contexten ofwel daarvan misbruik maakt, is het essentieel dat de Westerse overheden inzetten op de deconstructie van het Christendom, als immers de dominante Westerse religie, zodanig dat het discussiedomein niet langer te lijden heeft van het "frame" van het ene geloof versus het andere, maar zodat er een zuivere discussie ontstaat over een (niet collectief maar persoonlijk) wel-of-niet-geloven in "iets hogers" (mogelijk: wiskundige abstractie). Je verdiepen in bijv. de Islam om daarna te concluderen dat dit ook een geloof is, is weinig efficiënt. Hoe maak je dit aan die Westerse overheden duidelijk ? Overheden zijn in verwarring over de scheiding van staat en kerk, willen dan niet ingrijpen waar ze juist wel moeten ingrijpen, met voor Nederland een fnuikende traditie van het zuilensysteem, en een algemeen gebrek aan respect voor andersdenkenden waarin laster tot geaccepteerde praktijk is geworden - zie bijvoorbeeld het weggagen van Willem Frederik Hermans of de demonisering van Pim Fortuyn. Een eerste stap zou een groter besef bij wetenschappers, leraren en onderwijzers over deze zaken zijn. Maar hoe bereik je dit, wanneer ueberhaupt reeds gebrek aan tolerantie bestaat ? Zie <http://thomascool.eu/Papers/EWVJ/Index.html>²¹¹ en <http://boycottholland.wordpress.com/2015/02/03/the-importance-of-jesus-for-education>.²¹²

²⁰⁹ https://nl.wikipedia.org/wiki/Academische_Raad

²¹⁰ <https://boycottholland.wordpress.com/2015/10/02/pierre-van-hiele-and-gerald-goldin-2/>

²¹¹ <http://thomascool.eu/Papers/EWVJ/Index.html>

²¹² <https://boycottholland.wordpress.com/2015/02/03/the-importance-of-jesus-for-education/>

Het boek “*De eenvoudige wiskunde van Jezus*” (2012)²¹³ is een voorstel tot een multidisciplinair project op scholen t.a.v. onderwijs in levensovertuiging en geloof. Het zou tot beter begrip en tolerantie bijdragen. Laat men daar toch eens naar kijken.

Kamerlid en econometrist Pieter Omtzigt (CDA) zet doodleuk op zijn webpagina:

“Verder wil ik blijven strijden voor godsdienstvrijheid in Nederland en opkomen voor de bescherming van christenen in het Midden-Oosten.”

Ten eerste is onduidelijk wat er in Nederland te “strijden” valt, waar de godsdienstvrijheid reeds is vastgelegd. Ten tweede wil Omtzigt alleen de christenen in het Midden-Oosten beschermen, en blijkbaar niet de rest van de bevolking daar, wat vreemd aandoet t.a.v. de vrijheidsgedachte. Je bent vrij om iets anders te geloven, maar wanneer je niet in Christus gelooft dan krijg je geen bescherming? Ik heb Omtzigt gewaarschuwd dat hij op deze manier de spanningen in het Midden-Oosten juist bevordert. Hopelijk past hij zijn houding en internetpagina aan – en in die hoop heb ik diens huidige pagina maar doen opnemen in het internetarchief zodat mijn verwijzing stabiel blijft.²¹⁴

Tegelijkertijd doen de theologen alsof hun universitaire posities betekenen dat zij ook wetenschap bedrijven, en hebben zij ook voorstellen voor die wetenschapsagenda ingeleverd, welke dan niet blijken te deugen.²¹⁵

De aanstelling van Tariq Ramadan aan de Erasmus Universiteit in 2007-2009²¹⁶ brengt wel de pennen in beweging over de wetenschappelijke vrijheid, maar de censuur van de wetenschap door de directie van het CPB niet, ook al kan men Ramadan geen wetenschapper noemen. De aanstelling van Ramadan zou ook ingegeven kunnen zijn door academici met een christelijk geloof, die denken dat de drie godsdiensten van Abraham beter kunnen gaan samenwerken, al was het maar om van het gedoe over Jeruzalem af te komen. Het gaat hier om minstens twee jaarsalarissen van 2 ton, een ontslagvergoeding van 2 ton, en een wijkproject van 4 ton, dus minstens 1 miljoen euro. De ontslaggrond voor Ramadan was alleen financieel van aard. Atheïst Ger Groot meent in 2009, en krijgt van de rechter in 2012 een beetje gelijk:²¹⁷

“Maar er is geen hogere intellectuele plicht dan juist met de gehardste tegenstanders in gesprek te blijven. En niets is voor de vrijheid zo contraproductief als een intellectuele of culturele boycot. Wie door een universiteit eenmaal goed genoeg bevonden is om een leerstoel te bekleden, mag daarvan slechts om zeer zware redenen (schromelijk plichtsverzuim, plagiaat, criminaliteit) worden verjaagd. Door haar beslissing heeft de Rotterdamse universiteit zich weinig standvastig betoond en de academische integriteit beschadigd: precies datgene wat ze Ramadan verwijt.”²¹⁸

Toch ziet Groot over het hoofd dat de aanstelling van Ramadan überhaupt een vergissing kon zijn. Er is niets wetenschappelijk aan de islam, het is een geloof, zoals er vele zijn. De terugblik “Komen en gaan” p42 toont de verwarring over wetenschap en het herderschap over de schaapjes:²¹⁹

“Hoogleraar Migratie- en Integratie studies Han Entzinger was voorstander van Ramadan en bemiddelde tussen gemeente en universiteit over diens komst naar Rotterdam. Ramadan was volgens Entzinger een interessante persoon om binnen de

---

²¹³ <http://thomascool.eu/Papers/EWVJ/Index.html>

²¹⁴

https://web.archive.org/web/20171220090442/https://www.tweedekamer.nl/kamerleden_en_commissies/alle_kamerleden/omtzigt-ph-cda/biografie

²¹⁵ <http://thomascool.eu/Papers/EWVJ/2015-05-22-Vier-vragen-NOSTER-deugen-niet.pdf>

²¹⁶ https://nl.wikipedia.org/wiki/Tariq_Ramadan

²¹⁷ <https://www.volkskrant.nl/binnenland/ontslag-tariq-ramadan-door-erasmus-universiteit-was-onterecht-en-onzorgvuldig~a3345455/>

²¹⁸ <https://www.trouw.nl/home/waarom-zit-de-erasmus-universiteit-zo-fout-~a1b255f6/>

²¹⁹ <https://www.eur.nl/sites/corporate/files/2017-10/5.%20Komen%20en%20gaan.pdf>

universiteit te hebben. Hij werd gezien als een van de grote denkers van de 21ste eeuw en als een toonaangevende moslim die de moslimgemeenschap in West-Europa een weg probeerde te wijzen hoe ze in deze samenleving zouden kunnen leven.”

Entzinger (“[Ramadan] spreekt niet met dubbele tong, wel wollig.”²²⁰) zou volgens wikipedia lid van D66 zijn, en derhalve meedoen aan de volksmisleiding over districtenstelsel, referenda en direct gekozen bestuurders. De Mr. Hans van Mierlo Stichting:²²¹

“Han Entzinger is socioloog en was jarenlang hoogleraar migratie- en integratiestudies, eerst in Utrecht en later aan de Erasmus Universiteit Rotterdam, waar hij onlangs met emeritaat is gegaan. Momenteel is hij voorzitter van het Wetenschappelijk Comité van het Bureau voor de Grondrechten van de Europese Unie (FRA) in Wenen en lid van een aantal internationale adviesraden, onder meer van het Wissenschaftszentrum Berlin. Van 1993-1997 was hij bestuursvoorzitter van de Stichting Wetenschappelijk Bureau D66, de voorloper van de Mr. Hans van Mierlo Stichting.”

Klaarblijkelijk helpt Entzinger nu waken over de Europese grondrechten,²²² terwijl censuur van de wetenschap door de directie van het CPB mag, en volksmisleiding over democratie ook.

Advies: Laat de Staatscommissie aan de Tweede Kamer mijn suggestie doorgeven een parlementaire enquête te houden naar deze vraag voor de wetenschapsagenda. Gezien de misstand rond de wetenschapsagenda kan men ervan uit gaan dat dit nog niet wetenschappelijk is onderzocht, en laat de politiek dan zelf het goede voortouw nemen.

7.11. PM. Staatshoofd

Ik heb dit niet verder onderzocht maar maak een opmerking op grond van logica en gezond verstand.

Het is onverstandig een discussie over de positie van de Koning te beginnen. Als er al een grote meerderheid voor afschaffing van de monarchie zou zijn, dan zou een lid van de familie Oranje aan de verkiezingen mee kunnen gaan doen, en zou de democratie op die manier weer door monarchistische sentimenten bedreigd kunnen worden.

Wel valt het op dat de monarchie zich in de laatste 50 jaar heeft ontwikkeld in de sfeer van de “public relations” en “het sprookje”. De politiek heeft hier teveel ruimte gegeven aan monarchistische en wezenlijk anti-democratische sentimenten. Het is wenselijk dat de monarchie meer uit de publieke sfeer verdwijnt zodat voor de politieke gemeenschap van de natie duidelijker wordt welk een wereld van verschil er bestaat tussen zulke sentimentaliteit en werkelijke democratische orde.

Advies: In de grondwet wordt de functie van een door de gezamenlijke Kamers benoemde President geschapen, met maximaal twee zittingsduren van vier jaar, die de ceremoniële functies van de Koning kan overnemen en die daarvoor derhalve ook als Staatshoofd naast de Koning kan optreden. Om welke functies het gaat zou dan weer bij gewone meerderheid besloten kunnen worden. (Een antecedent zijn de twee consuls in het Romeinse Rijk.)

Bijv. zou de President de vice-voorzitter van de Raad van State kunnen worden, ook wetten kunnen ondertekenen, buitenlandse leiders en ambassadeurs kunnen ontvangen, bruggen kunnen openen, en de eed van ministers kunnen afnemen. De rol van de Koning zou uitgefaseerd kunnen worden, naar Prinsjesdag, Koningsdag, Kersttoespraak, rampen als

²²⁰ <https://www.groene.nl/artikel/ramadan-moest-hangen>

²²¹ <https://vanmierlostichting.d66.nl/mensen/han-entzinger/>

²²² https://www.europa-nu.nl/id/vh9xhyko17jn/bureau_van_de_europese_unie_voor_de

MH17, en gebeurtenissen voor ouderen in de samenleving die maar moeilijk aan de gedachte van een President zouden kunnen wennen.

(De commissie zou ook reeds een kandidaat voor deze President kunnen voorstellen. Dit zou Johan Remkes kunnen zijn, maar die dient zich dan wel als voorzitter terug te trekken om de schijn van belangenverstrengeling te vermijden.)

7.12. Passim

Op een aantal terreinen geldt dat ik zulks niet heb onderzocht en wel enkele gedachten heb, maar dat het in dit huidige stadium niet nodig lijkt om deze te verwoorden.

Dit betreft de Probleemverkenning:

- p20 en p46 en p48-49: Decentralisatie (mogelijk misbruikt als bezuiniging). **Advies:** Het zou kunnen dat uw commissie er ook goed aan doet om hiervoor een aparte commissie te vragen, met ook oog voor de lokale media en de invloed van de criminaliteit op de lokale politiek, omdat u reeds zoveel zult moeten studeren op dit huidige advies omtrent vooral de rol van de wetenschap.
- p21: Vertrouwelijkheid van EU beleid
- p42: Vertrouwen in de democratie (zie echter de vertrouwenscrisis, ²²³ hoewel ik het persoonlijk opbeurend vind dat veel nog wel lijkt te werken, maar de moorden op Pim Fortuyn en Theo van Gogh stemmen dan weer somber)
- P51-55: relatie kiezer-gekozene. Dit lijkt me een andere manier om dezelfde zaken uit het probleemveld nog eens te zeggen. Maar misschien zie ik iets over het hoofd.

---

²²³ <http://thomascool.eu/Thomas/Nederlands/VC/VertrouwensCrisis.html>